

การพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง

โดย
นางสาวนิษฐา บุญชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE DEVELOPMENT OF NONFICTION WRITING ABILITY
OF MATHAYOMSUKSA 4 STUDENTS BY USING GENRE-BASED LEARNING
COMBINED WITH ROUND TABLE TECHNIQUES

By
MISS Kanitta BOONCHAI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education TEACHING THAI LANGUAGE
Department of Curriculum and Instruction
Silpakorn University
Academic Year 2023
Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	การพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการ เขียนรอบวง
โดย	นางสาวชนิษฐา บุญชัย
สาขาวิชา	การสอนภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ บุรณสินวัฒนกุล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุชบา บัวสมบุญ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรียม นิลพันธุ์)

พิจารณาเห็นชอบโดย
..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สรัญญา จันทร์ชูสกุล)
..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ บุรณสินวัฒนกุล)
..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุชบา บัวสมบุญ)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ดร. วัชรพล วิบูลยศรีน)

640620043 : การสอนภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2

คำสำคัญ : การเขียนสารคดี; แนวคิดอรรถฐาน; การเขียนรอบวง

นางสาว ขนิษฐา บุญชัย: การพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ บุณณสินวัฒนกุล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพัฒนาการความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง และ 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 131 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวันที่กำลังศึกษารายวิชา ท31201 การเขียน ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 31 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดี จำนวน 4 แผน 2) แบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดี และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนเมื่อมีการวัดซ้ำ (Repeated Measures ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงขึ้นในทุกครั้งของการวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงในระดับดีมาก ($M = 4.55, SD = 0.46$)

640620043 : Major TEACHING THAI LANGUAGE

Keyword : Nonfiction Writing; Genre-Based Learning; Round Table Techniques

MISS Kanitta BOONCHAI : THE DEVELOPMENT OF NONFICTION WRITING ABILITY OF MATHAYOMSUKSA 4 STUDENTS BY USING GENRE-BASED LEARNING COMBINED WITH ROUND TABLE TECHNIQUES Thesis advisor : Assistant Professor Kingkarn Buranasinvattanukul, Ph.D.

The purpose of the research were to 1) study the development of non-fiction writing of mathayomsuksa 4 students between learning by genre-based learning combined with roundtable techniques and 2) study the mathayomsuksa 4 students' opinion toward the genre-based learning combined with roundtable techniques. The sample consisted of 31 students from mathayomsuksa 4 room 131 who are studying writing subject TH31201, semester 1 in academic year 2023 at Patumwan Demonstration School, obtained by cluster sampling using classroom as a random unit.

The instrument used for research were 1) the four of non-fiction writing teaching plan, 2) Nonfiction writing ability test and 3) A questionnaire used to study students' opinions about learning. The data was analyzed by mean (*M*), standard deviation (*SD*) and repeated measures ANOVA.

The results showed that

1. The non-fiction writing ability of mathayomsuksa 4 students increased in every measurement, statistically significant at .05 level.

2. The opinions of mathayomsuksa 4 students towards the genre-based Learning combined with roundtable techniques were in the highest level ($M = 4.55$, $SD = 0.46$)

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่เป็นส่วนสำคัญให้ผู้วิจัยสามารถเรียบเรียงวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ได้สำเร็จตามความตั้งใจ ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิงกาญจน์ บุรณสินวัฒน์กุล ที่กรุณารับเป็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์เป็นแรงบันดาลใจให้ศิษย์มุ่งมั่นศึกษาต่อ พร้อมทั้งเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทุกความสำเร็จของศิษย์จะมีอาจารย์คอยเป็นผู้สนับสนุน และเป็นกำลังใจเสมอ ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบา บัวสมบุรณ์ ผู้คอยให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำตลอด การศึกษา ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรัญญา จันทร์ชูสกุล ประธานในการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้คอย มอบความเมตตา และข้อเสนอแนะทางวิชาการที่ช่วยให้ศิษย์พัฒนาผลงานได้อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และ ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. วัชรพล วิบูลยศรีน ผู้จุดประกายแนวคิดในการพัฒนางานวิจัย และ กรุณารับเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา หอมพุ่ม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิพย์ ดร.ณัฏฐ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิริยา วิริยารัมภะ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และทำให้งานวิจัยฉบับนี้ มี ความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณอาจารย์มัญชุรี เกาสายพันธ์ สำหรับการตรวจแก้ไขข้อความภาษาอังกฤษ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร และเพื่อนร่วมรุ่นสาขา การสอนภาษาไทยทุกท่านที่คอยชี้แนะแนวทางและเชื่อมั่นในตัวน้องคนนี่ตลอดมา ความรู้และประสบการณ์ที่ ได้รับจากทุกท่าน ล้วนแต่เป็นประโยชน์และเป็นความทรงจำที่มีค่าอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสารและเจ้าของผลงานวิจัยทุกท่านสำหรับแนวทางในการศึกษา ซึ่ง นับเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยและผู้ที่จะศึกษาต่อไป หากมีข้อผิดพลาดอันเกิดจากข้อจำกัดเรื่องใดก็ตาม ผู้เขียน ต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณพี่ชัญฉานิน เจียมวงศ์ศิริกุล น้องธันวาท เลียงทวีคุณ น้องบุญยวีร์ ปิตินานนท์ น้องนันท์นภัส สุทธิสินทอง น้องธัชชมา เชื้อไทย ธิติพงศ์ จุฑาทา เบญจพล บัวครอง และศุภวิษญ์ เฟ่งผุดผ่องผู้เป็นกัลยาณมิตร และคอยอยู่เคียงข้างในทุกการเติบโต ขอขอบคุณทุกความช่วยเหลือ ทุกกำลังใจ และทุกคำปรึกษาที่มอบให้กัน

สุดท้ายขอขอบคุณผู้ที่เป็นมากกว่าครอบครัวและเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนชีวิตทุกด้าน ขอขอบคุณที่คอยมอบความรักและร่วมเดินทางด้วยกันมาตลอดเส้นทางการศึกษา (และทุกเส้นทางในชีวิตต่อจาก นี้)

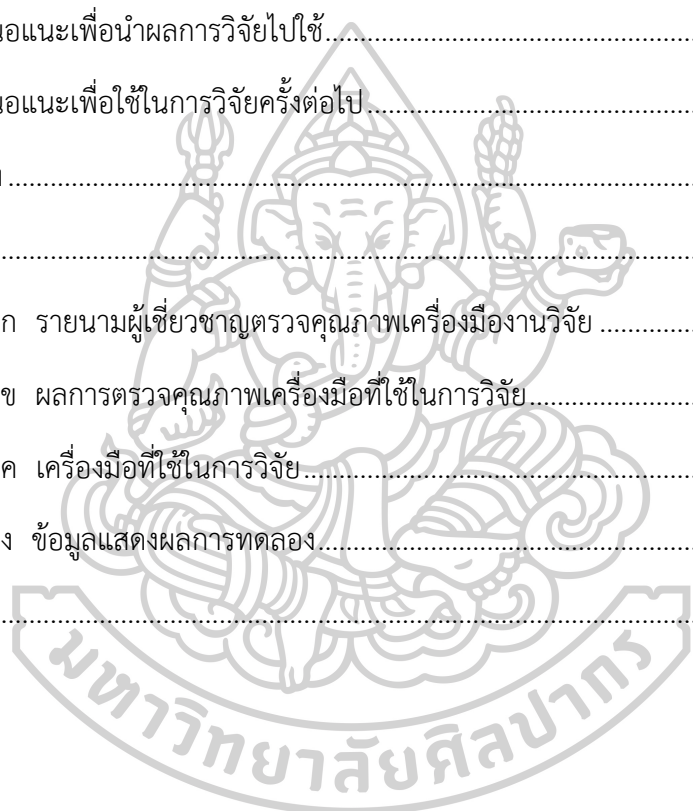
ชนิษฐา บุญชัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. คำถามการวิจัย.....	7
3. วัตถุประสงค์การวิจัย.....	7
4. สมมติฐานการวิจัย.....	7
5. กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
6. ขอบเขตของการวิจัย.....	9
7. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
8. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	12
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	13
1. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน.....	14
2. การเขียนสารคดี (Non-Fictions).....	16
2.1 ความหมายของการเขียนสารคดี.....	17
2.2 ประเภทของการเขียนสารคดี.....	18
2.3 องค์ประกอบของการเขียนสารคดี.....	25

2.4 กลวิธีการเขียนสารคดี.....	28
2.5 แนวทางการประเมินการเขียนสารคดี	39
3. แนวคิดอรรถฐาน (Genre-Based Learning).....	47
3.1 ความเป็นมาของแนวคิดอรรถฐาน	47
3.2 หลักการของแนวคิดอรรถฐาน	47
3.3 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐาน.....	50
3.4 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐาน	55
4. เทคนิคการเขียนรอบวง (Round Table).....	56
4.1 ความเป็นมาของเทคนิคเขียนรอบวง.....	56
4.2 หลักการของเทคนิคเขียนรอบวง.....	57
4.3 ประโยชน์ของเทคนิคเขียนรอบวง.....	58
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	59
5.1 งานวิจัยในประเทศ.....	59
5.2 งานวิจัยต่างประเทศ.....	62
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	68
1. การออกแบบวิจัย	68
2. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	69
3. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	69
4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	70
5. การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล	81
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง	83

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตาม แนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง	87
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	91
สรุปผลการวิจัย.....	92
อภิปรายผล.....	92
ข้อเสนอแนะ	100
ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้.....	100
ข้อเสนอแนะเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป	100
รายการอ้างอิง	102
ภาคผนวก.....	109
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมืองานวิจัย	110
ภาคผนวก ข ผลการตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	112
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	132
ภาคผนวก ง ข้อมูลแสดงผลการทดลอง.....	148
ประวัติผู้เขียน.....	156

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ผลการเรียนรู้รายวิชาการเขียน ปีการศึกษา 2563 - 2565	2
ตารางที่ 2 คะแนนจากภาระงานเขียนประเภทต่าง ๆ ปีการศึกษา 2563 - 2565.....	3
ตารางที่ 3 สังเคราะห์ประเภทของสารคดี	24
ตารางที่ 4 สังเคราะห์องค์ประกอบของสารคดี.....	26
ตารางที่ 5 สังเคราะห์กลวิธีการเขียนความนำ	34
ตารางที่ 6 ประเมินทักษะการเขียนสารคดีแบบแยกประเด็นของ ลัดดาวัลย์ ศรีสุข (2558).....	41
ตารางที่ 7 สังเคราะห์ประเด็นในการประเมินความสามารถในการเขียนสารคดี.....	44
ตารางที่ 8 เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนสารคดี	46
ตารางที่ 9 การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐาน	54
ตารางที่ 10 แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดี	70
ตารางที่ 11 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ	73
ตารางที่ 12 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเกณฑ์ประเมินความสามารถในการเขียนสารคดีจาก ผู้เชี่ยวชาญ.....	77
ตารางที่ 13 การแปลผลของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	78
ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเกณฑ์ประเมินความสามารถในการเขียน สารคดี.....	79
ตารางที่ 15 ผลคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง	84
ตารางที่ 16 ผลการทดสอบความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำของความสามารถในการเขียนสารคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการ เขียนรอบวง.....	85

ตารางที่ 17 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของคะแนนความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงแต่ละครั้ง..... 86

ตารางที่ 18 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง 88

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	9
ภาพที่ 2 พัฒนาการในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงจำนวน 4 ครั้ง	87

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเขียนเป็นทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการสื่อสาร เนื่องจากการเขียนเป็นหนึ่งในวิธีการถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ความต้องการ และประสบการณ์ต่าง ๆ ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจตามที่ต้องการ (สนิท สัตโยภาส, 2546: 142; วรณีย์ โสมประยูร, 2553: 146 และอัจฉรา ชิวพันธ์, 2553: 1) นอกจากนี้ การเขียนยังเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่คงทนถาวร และใช้เป็นหลักฐานในการอ้างอิงได้ (นภดล จันทรพิชญ, 2557: 91) ทว่าภาษาเขียนอาจไม่สามารถถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกของผู้สื่อได้สมบูรณ์เท่าการพูด ดังนั้นการฝึกฝนทักษะการเขียนให้เกิดความชำนาญจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับผู้ที่จะประสงค์จะเขียนให้มีประสิทธิผล (บังอร ฤทธาภรณ์, 2542: 1)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะด้านการเขียนภาษาไทยของผู้เรียนจึงได้กำหนดสาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรียงความในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551: 2) และกำหนดคุณภาพของผู้เรียนที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไว้ว่าสามารถเขียนสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ โดยใช้ภาษาได้ถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ ย่อความจากสื่อที่มีรูปแบบและเนื้อหาที่หลากหลาย เรียงความแสดงแนวคิดเชิงสร้างสรรค์โดยใช้โวหารต่าง ๆ เขียนบันทึก รายงานการศึกษาค้นคว้าตามหลักการเขียนทางวิชาการ ใช้ข้อมูลสารสนเทศในการอ้างอิง ผลิตผลงานของตนเองในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งสารคดีและบันเทิงคดี รวมทั้งประเมินงานเขียนของผู้อื่นและนำมาพัฒนางานเขียนของตนเอง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551: 6) ดังนั้นผู้สอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเขียนประเภทต่าง ๆ บรรลุตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ ได้แก่ การเขียนย่อความ การเขียนเรียงความ การเขียนบันทึก การเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า การเขียนอ้างอิง การเขียนสารคดี และการเขียนบันเทิงคดี

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าการเขียนสารคดีเป็นหนึ่งในงานเขียนประเภทร้อยแก้วที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้ สารคดีเป็นงานเขียนที่มุ่งแสดงความรู้ข้อเท็จจริง ทรรศนะที่ผู้เขียนได้รับจากประสบการณ์ หรือการศึกษาค้นคว้า เพื่อให้ผู้อ่านได้รับความรู้ และใช้การถ่ายทอดอย่างมีศิลปะ ตลอดจนได้รับความเพลิดเพลินในการอ่านไปพร้อมกัน (Browne, 1970; ถวัลย์ มาศจรัส, 2544; ธัญญา สังขพันธานนท์, 2556) การฝึกเขียนสารคดีจึงเป็นการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดของผู้เรียนให้เป็นระบบ พร้อมทั้งฝึกฝนทักษะการค้นคว้าข้อมูลในการเขียน และการใช้ภาษาในการถ่ายทอดความคิดสู่ผู้อ่าน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาเล่าเรียน และเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อประกอบอาชีพในอนาคต (ภาสกร เกิดอ่อน และคณะ, 2556: 77) ดังนั้นการฝึกเขียนสารคดีเป็นแนวทางพัฒนาความสามารถในการเขียนภาษาไทยที่ผู้สอนควรให้ความสำคัญ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน กำหนดให้รายวิชาการเขียน รหัสวิชา ท31201 เป็นรายวิชาเพิ่มเติม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเขียนหนังสือได้ถูกต้องตามหลักการเขียนหนังสือไทย บอกหลักเกณฑ์ และทักษะการเขียนได้ เรียบเรียงประโยคได้สละสลวยและถูกต้องตามหลักภาษา ตลอดจนสามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด อารมณ์ ความรู้สึกผ่านงานเขียนประเภทต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้จากการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรายวิชาการเขียนของผู้เรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 - 2565 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ ดังจะเห็นได้จากผลการเรียนรายวิชาการเขียนต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการเรียนรายวิชาการเขียน ปีการศึกษา 2563 - 2565

ผลการเรียน	ปีการศึกษา 2563		ปีการศึกษา 2564		ปีการศึกษา 2565	
	จำนวน (คน)	คิดเป็น ร้อยละ	จำนวน (คน)	คิดเป็น ร้อยละ	จำนวน (คน)	คิดเป็น ร้อยละ
4	92	70.77	74	88.10	88	80.73
3.5	15	11.54	3	3.57	7	6.42
3	12	9.23	1	1.19	1	0.92
2.5	7	5.38	5	5.95	3	2.75
2	3	2.31	1	1.19	2	1.83
1.5	1	0.77	0	0.00	7	6.42
1	0	0.00	0	0.00	1	0.92

ผลการเรียน	ปีการศึกษา 2563		ปีการศึกษา 2564		ปีการศึกษา 2565	
	จำนวน (คน)	คิดเป็น ร้อยละ	จำนวน (คน)	คิดเป็น ร้อยละ	จำนวน (คน)	คิดเป็น ร้อยละ
0	0	0.00	0	0.00	0	0.00
รวม	130	100	84	100	109	100

อย่างไรก็ตามเมื่อสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้สอนภาษาไทย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ในประเด็นเฉพาะด้านการสร้างสรรค์งานเขียนของผู้เรียน (นุช พุ่มเพชร, พรพรรณ เสริมพงษ์พันธ์ และอัปสร สรจักรกิจ, สัมภาษณ์: 2566) พบว่า (1) ผู้เรียนขาดแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ทำให้ไม่มีข้อมูลประกอบการเขียน (2) ผู้เรียนมีโอกาสในการศึกษาตัวอย่างงานเขียนที่มีคุณภาพ และมีประสบการณ์ในการฝึกฝนการเขียนน้อย ส่งผลให้ขาดแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานที่ดี (3) ผู้เรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ เนื้อหาจึงไม่มีความแปลกใหม่ และภาษาที่ใช้ถ่ายทอดขาดความน่าสนใจ (4) ผู้เรียนขาดความมั่นใจในการเขียน เนื่องจากผู้เรียนบางคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้หรือขาดความกระตือรือร้นในการฝึกฝน และ (5) ผู้เรียนขาดกระบวนการคิด ส่งผลให้ไม่สามารถนำข้อมูลมาวางโครงเรื่องหรือเรียบเรียงเนื้อหาเป็นลำดับความที่ชัดเจนได้

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาคะแนนจากภาระงานเขียนประเภทต่าง ๆ ได้แก่ การเขียนบรรยาย การเขียนเรียงความ การเขียนสารคดี และการเขียนบันเทิงคดี จะพบว่างานเขียนสารคดีนั้นมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 – 2565 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 คะแนนจากภาระงานเขียนประเภทต่าง ๆ ปีการศึกษา 2563 - 2565

ภาระงาน	ปีการศึกษา 2563		ปีการศึกษา 2564		ปีการศึกษา 2565	
	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ย	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ย	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ย
1. การเขียนบรรยาย	20.00	13.10	20.00	18.45	20.00	16.89
2. การเขียนเรียงความ	20.00	12.47	20.00	17.09	20.00	15.30
3. การเขียนสารคดี	20.00	11.00	20.00	16.96	20.00	12.28
4. การเขียนบันเทิงคดี	20.00	11.07	20.00	17.08	20.00	15.37

ดังนั้นการเขียนสารคดีจึงเป็นงานเขียนประเภทย่อยแก่ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา มากที่สุด ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ผู้สอนวิชาภาษาไทยพบปัญหาในการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดี (นุช พุ่มเพชร, พรพรรณ เสริมพงษ์พันธ์ และอัปสร สรจักรกิจ, สัมภาษณ์: 2566) ดังนี้

(1) ด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนไม่มีความกระตือรือร้น และไม่ให้ความร่วมมือในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ สาเหตุของปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากผู้สอนใช้วิธีการบรรยายเนื้อหา ส่งผลให้ ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และขาดแรงจูงใจในการเขียน

(2) ด้านความสามารถในการสร้างสรรค์งานเขียน ผู้เรียนขาดความคุ้นเคยในการอ่านและการ เขียนงานประเภทสารคดี ทำให้ไม่เข้าใจองค์ประกอบของการเขียนสารคดี และขาดแนวทางในการ สร้างสรรค์ผลงานของตนเอง นอกจากนี้ผู้เรียนยังขาดความเข้าใจเรื่องการใช้ภาษาและกลวิธีการ นำเสนอเนื้อหา ส่งผลให้ไม่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาอย่างถูกต้อง เหมาะสม และน่าสนใจได้

(3) ด้านการมอบหมายภาระงาน การมอบหมายให้ผู้เรียนเขียนสารคดีด้วยตนเองนอกชั้น เรียน โดยไม่มีกระบวนการการศึกษาตัวอย่างผลงาน การฝึกฝนการเขียนร่วมกัน หรือการให้ ข้อเสนอแนะในการเขียนภายในชั้นเรียนก่อน ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจในการเขียน และผลิต ผลงานออกมาไม่ดีเท่าที่ควร

ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องหาแนวทางในการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดีเพื่อให้ผู้เรียนมี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบและแนวทางในการเขียนสารคดี ตลอดจนมีโอกาสได้ศึกษา ตัวอย่างงานเขียนประเภทสารคดีเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานของ ตนเองได้อย่างชัดเจน รวมถึงต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และฝึกฝน การเขียนสารคดีอย่างต่อเนื่องเพื่อให้งานเขียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ รุ่งทิวา สิงห์ เทียน (2558: 6) ที่กล่าวว่า การแก้ไขและพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีจำเป็นต้องจัด กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่เหมาะสม พร้อมทั้งต้องสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการฝึกฝนที่เพียงพอ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเขียนสารคดีได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว และชำนาญ

จากการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดีพบว่าแนวคิดอรรถฐาน (Genre-Based Learning) เป็นหนึ่งในแนวคิดที่นิยมนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านการ เขียนอย่างแพร่หลาย ทั้งการเขียนภาษาไทยและการเขียนภาษาต่างประเทศ โดยแนวคิดอรรถฐาน พัฒนามาจากทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงระบบและหน้าที่ (Systemic Functional Linguistics) ของ Michael Halliday ซึ่ง เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2550) ได้สรุปความหมายของการสอนเขียนตาม

แนวคิดอรรถฐานไว้ว่าเป็นการศึกษาระบบรูปแบบโครงสร้าง การเรียบเรียงเนื้อความ และองค์ประกอบทางภาษาที่ใช้ในบริบทเฉพาะของข้อความ หรือลักษณะอรรถลักษณะ (Genre) ที่มีจุดมุ่งหมายในการสื่อความแตกต่างกันตามประเภทของสาร ส่งผลให้ผู้เรียนมองเห็นแบบอย่างที่ดีในการเขียนสารประเภทต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน และนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพงานเขียนของตนเองได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Christie et al. (1989: 67) ที่กล่าวว่า การสอนเขียนตามแนวคิดอรรถฐานเป็นแนวทางให้ผู้สอนสอนในสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนเขียน ส่งผลให้ผู้เรียนมองเห็นวิธีการใช้ภาษาในบริบทต่าง ๆ อย่างชัดเจนและเป็นระบบ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจประเภทของข้อความ (Genre) ที่ต้องเขียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเขียนงานรูปแบบต่าง ๆ (Hyland, 2003) ดังนั้นการสอนเขียนตามแนวคิดอรรถฐานจึงช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้รูปแบบงานเขียนและแนวทางการใช้ภาษาที่ถูกต้อง ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์งานเขียนที่มีรูปแบบและโครงสร้างสอดคล้องกับความนิยมในสังคมมากยิ่งขึ้น (ศุภวรรณ สัจจพิบูล, 2553: 11)

นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานผู้เรียนจะต้องร่วมมือกับผู้อื่นในหลายขั้นตอน เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดกระบวนการทางสังคม ซึ่งจะกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Christie et al., 1989) ผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาทในการจัดการเรียนรู้จากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ และให้ความช่วยเหลือจนกว่าผู้เรียนจะมีศักยภาพในการทำงานเพียงพอ (Nordin and Mohammad, 2017: 79) ฉะนั้นการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานจะช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นแบบอย่างที่ดีในการเขียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบและแนวทางการสร้างสรรค์งานเขียน ตลอดจนมีโอกาสได้ฝึกฝนและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเขียนสูงขึ้นได้

อย่างไรก็ดี Dollins (2016) ได้กล่าวถึงแนวทางการสร้างสรรค์งานเขียนสารคดีโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาตัวอย่างงานเขียนสารคดีของผู้อื่นเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์งานเขียนสารคดีของตนเอง (Close Reading to Close Writing) วิธีการข้างต้นมีลักษณะสอดคล้องกับแนวคิดอรรถฐานที่กำหนดให้ผู้เรียนศึกษาอรรถลักษณะของบทอ่านที่เป็นต้นแบบ เพื่อพิจารณาโครงสร้าง หรือกลวิธีการใช้ภาษาในการเขียนสารคดี แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผลงานของตนเอง ดังนั้นการใช้แนวคิดอรรถฐานในการจัดการเรียนรู้น่าจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถผลิต

งานเขียนที่มีคุณภาพมากขึ้นได้ เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในองค์ประกอบ และแนวทางการเขียนสารคดีผ่านการศึกษาต้นแบบผลงานที่ดีคุณภาพ

ทั้งนี้ยังมีนักวิชาการบางส่วนไม่เห็นด้วยกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐาน เช่น Caudery (1998: 11-13) ที่ตั้งข้อสังเกตว่าการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากเกินไปอาจจำกัดไม่ให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง หรือการเรียนรู้นั้นอาจขึ้นอยู่กับสื่อการเรียนรู้ที่ผู้สอนนำมาเป็นตัวอย่างมากเกินไป หากสื่อการเรียนรู้ไม่เหมาะสมก็จะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพได้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานจำเป็นต้องเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวอย่างงานเขียนประเภทต่าง ๆ ในมุมมองที่หลากหลาย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจำเป็นต้องใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็นต่อสื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เทคนิคการเขียนรอบวง (Round Table) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ที่คิดค้นขึ้นโดย Spencer Kagan (2009) มีลักษณะเป็นการแสดงความรู้ความเข้าใจ หรือความคิดเห็นผ่านการเขียน โดยผู้สอนจะบอกประเด็นปัญหาหรือแนวคิด จากนั้นให้ผู้เรียนคนแรกเขียนคำตอบลงในกระดาษ แล้วส่งกระดาษและปากกาให้สมาชิกคนต่อไป ขณะที่ผู้เรียนตอบคำถามนั้นนับเป็นการช่วยเหลือและกระตุ้นให้ผู้เรียนคนอื่น ๆ เกิดการเรียนรู้ทางอ้อม เทคนิคการเขียนรอบวงจึงเป็นเทคนิคการระดมความคิด ทบทวน หรือฝึกทักษะการเขียนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ หรือความคิดเชิงลึกผ่านมุมมองความคิดที่หลากหลายจากการทำงานร่วมกันของสมาชิกภายในกลุ่ม ส่งผลให้ผู้เรียนมีโอกาสพิจารณาตัวอย่างผลงานที่ผู้สอนนำมาใช้เป็นต้นแบบได้อย่างรอบด้าน และสามารถแลกเปลี่ยนหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียม

อย่างไรก็ตามนักวิจัยนำเทคนิคการเขียนรอบวงมาใช้พัฒนาความสามารถด้านการเขียนอย่างน่าสนใจ เช่น วัชรพล วิบูลยศรีน (2556) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าเทคนิคการเขียนรอบวงช่วยพัฒนาความสามารถในการเขียนของผู้เรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ Parmawati, Santoso, and Yana (2020: 106) ได้ศึกษาผลการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนของผู้เรียนโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าบรรยากาศในการเรียนรู้ดีขึ้น เนื่องจากขั้นตอนการเขียนรอบวงส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มีทัศนคติที่

ดีต่อการเขียน และมีความกระตือรือร้นในการคิดหาคำตอบมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการใช้เทคนิคการเขียนรอบวงจะช่วยสนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสารคดีเพิ่มขึ้น อีกทั้งเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดี ตลอดจนเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้แนวคิดอรรถฐานและเทคนิคการเขียนรอบวงในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยต่อไป

2. คำถามการวิจัย

2.1 พัฒนาการความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงสูงขึ้นหรือไม่ อย่างไร

2.2 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงอยู่ในระดับดีหรือไม่ อย่างไร

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาพัฒนาการความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง

3.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงมีพัฒนาการด้านความสามารถในการเขียนสารคดีเพิ่มสูงขึ้น

4.2 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงอยู่ในระดับดี

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้ นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสารคดีสูงขึ้น และมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับดี ผู้วิจัย

ได้คิดค้นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง ขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวคิดอรรถฐาน (Genre-Based Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนามาจากงานวิจัยด้านภาษาศาสตร์เชิงระบบและหน้าที่ (Systemic Functional Linguistics) ของ Michael Halliday และคณะ (Christie et al., 1987: 58) ซึ่งมีนักวิชาการกล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดดังกล่าวอย่างสอดคล้องกัน สามารถสรุปขั้นตอนสำคัญได้ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาอรรถลักษณะของบทอ่าน ขั้นตอนที่ 2 การเขียนร่วมกัน และขั้นตอนที่ 3 การเขียนรายบุคคล

เทคนิคการเขียนรอบวง (Round Table) เป็นเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือของ Spencer Kagan (2009) โดยผู้สอนจะแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม แล้วกำหนดประเด็นคำถามหรือประเด็นปัญหา จากนั้นให้สมาชิกในกลุ่มคนแรกเขียนคำตอบลงในกระดาษ และส่งกระดาษให้สมาชิกในกลุ่มคนถัดไปจนกระทั่งผู้เรียนได้เขียนคำตอบลงในกระดาษครบทุกคน

การเขียนสารคดี (Nonfiction-Writing) เป็นการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ หรือข้อเท็จจริงผ่านการเขียนด้วยภาษาที่สละสลวย และชวนติดตาม เพื่อให้ผู้อ่านได้รับสาระความรู้และความเพลิดเพลินในการอ่าน ผู้เขียนต้องศึกษาค้นคว้าหรือสังสมประสบการณ์เพื่อให้มีข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอ พร้อมทั้งฝึกฝนความสามารถในการเขียนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถใช้ภาษาในการถ่ายทอดได้อย่างมีศิลปะ

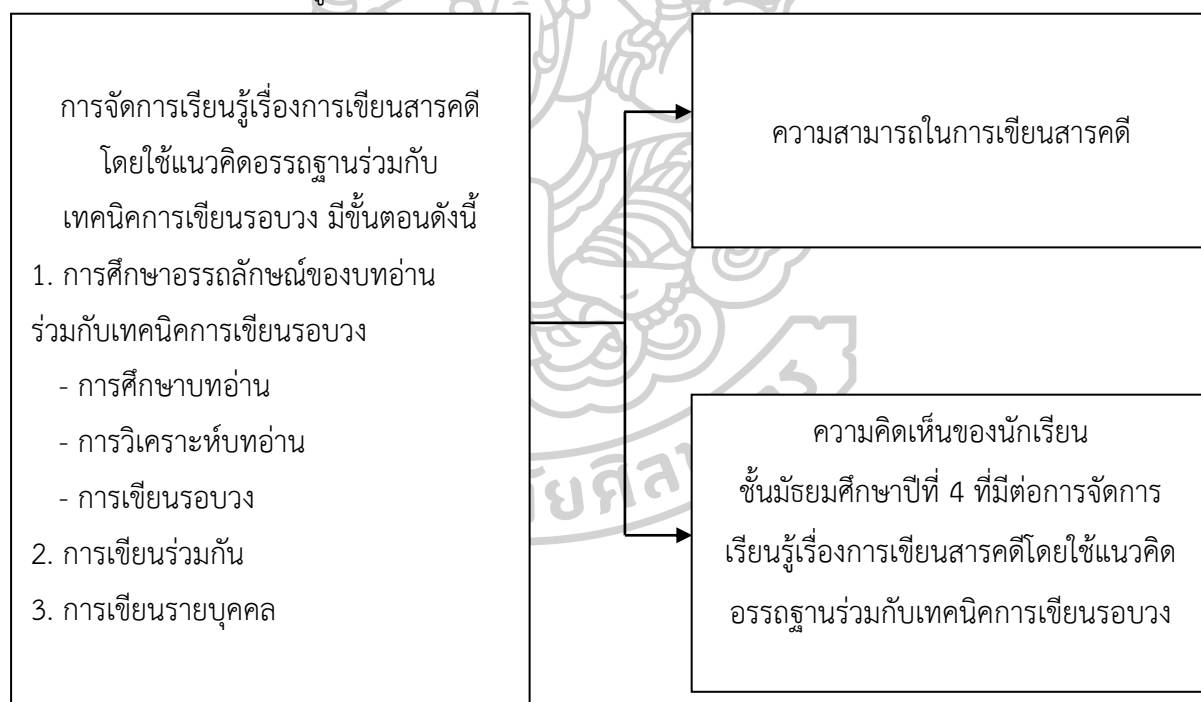
จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐาน และหลักการของเทคนิคการเขียนรอบวง โดยสามารถสรุปเป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับการเขียนรอบวงได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาอรรถลักษณะของบทอ่านร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง ผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาตัวอย่างงานเขียนสารคดี เพื่อให้ผู้เรียนเห็นต้นแบบงานเขียนที่มีคุณภาพ ทั้งในด้านองค์ประกอบ กลวิธีการนำเสนอ เนื้อหา การใช้ภาษา และคุณค่า ส่งผลให้ผู้เรียนมีแนวทางในการสร้างสรรค์งานเขียนสารคดีอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนความรู้ความเข้าใจในบทอ่านผ่านการเขียนรอบวง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การเขียนร่วมกัน ผู้สอนกับผู้เรียนทดลองเขียนสารคดีร่วมกัน โดยให้ผู้เรียนฝึกตั้งชื่อเรื่อง วางโครงเรื่อง และใช้ภาษาตามแนววรรณลักษณะที่ได้ศึกษา ขณะที่ผู้สอนช่วยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นในการเขียนสารคดีกับผู้อื่นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองในการนำวรรณลักษณะที่ได้ศึกษามาใช้สร้างสรรค์ผลงานอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น นอกจากนี้การทำงานร่วมกับผู้อื่นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและมีความมั่นใจในการเขียนสารคดีมากขึ้นอีกด้วย

ขั้นตอนที่ 3 การเขียนรายบุคคล ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนสร้างสรรค์งานเขียนสารคดีด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการเขียนสารคดีอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งสามารถนำแนวทางหรือข้อเสนอแนะในขั้นตอนที่ 2 มาปรับใช้กับการเขียนของตนเอง ส่งผลให้งานเขียนสารคดีของผู้เรียนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้จากการศึกษาผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

6. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

6.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

6.1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งกำลังศึกษารายวิชา ท31201 การเขียน ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 102 คน

6.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 131 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ซึ่งกำลังศึกษารายวิชา ท31201 การเขียน ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 31 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

6.2 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

6.2.1 ตัวแปรต้น คือ

แนวคิดหรือฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง

6.2.2 ตัวแปรตาม คือ

6.2.2.1 ความสามารถในการเขียนสารคดี

6.2.2.2 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

6.3 ระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการทดลองวิจัยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ใช้เวลาในการดำเนินการวิจัยทั้งหมดเป็นเวลา 4 สัปดาห์ โดยสอนสัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที

6.4 สารการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัย

สารการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาการเขียน รหัสวิชา ท31201 ซึ่งเป็นรายวิชาเพิ่มเติมในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน สอดคล้องกับสาระที่ 2 การเขียน มาตรฐานที่ 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสารการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัย คือ การเขียนสารคดี 4 ประเภท ได้แก่ สารคดีท่องเที่ยว สารคดีชีวประวัติ สารคดีธรรมชาติ และสารคดีเชิงวิจารณ์

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

ความสามารถในการเขียนสารคดี หมายถึง นักเรียนเขียนสารคดีท่องเที่ยว สารคดีชีวประวัติ สารคดีธรรมชาติ และสารคดีเชิงวิจารณ์ โดยมีองค์ประกอบของสารคดีครบถ้วนสมบูรณ์ เนื้อหามีความถูกต้อง ชัดเจน แปลกใหม่ และน่าเชื่อถือ ตลอดจนมีการใช้กลวิธีการนำเสนอและการใช้ภาษาที่เหมาะสม ซึ่งวัดได้จากแบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดี และเกณฑ์การประเมินที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งการประเมินออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ประกอบ ด้านเนื้อหา ด้านกลวิธีการนำเสนอ ด้านการใช้ภาษา และด้านคุณค่า

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ศึกษาอรรถลักษณะจากบทอ่านต้นแบบ จากนั้นแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับอรรถลักษณะที่ได้ศึกษาผ่านการเขียนรอบวง แล้วนำความรู้ที่ได้รับมาใช้เป็นแนวทางการสร้างสรรค์งานเขียน โดยประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาอรรถลักษณะจากบทอ่านร่วมกับการเขียนรอบวง คือ การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเห็นต้นแบบงานเขียนสารคดีที่มีคุณภาพ ทั้งในด้านองค์ประกอบ กลวิธีการนำเสนอ เนื้อหา การใช้ภาษา และคุณค่า พร้อมทั้งใช้เทคนิคการเขียนรอบวง เพื่อให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับอรรถลักษณะจากบทอ่านกับเพื่อนร่วมชั้น

ขั้นตอนที่ 2 การเขียนร่วมกัน คือ การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนฝึกเขียนสารคดีร่วมกับผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งผู้สอนจะให้ผู้เรียนฝึกตั้งชื่อเรื่อง วางโครงเรื่อง และใช้ภาษาตามแนวอรรถลักษณะที่ได้ศึกษา โดยผู้สอนจะให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 3 การเขียนรายบุคคล คือ การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเขียนสารคดีเป็นรายบุคคล

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดีโดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

8. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

8.1 ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดี โดยใช้แนวคิดอรรถฐาน ร่วมกับการเขียนรอบวง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

8.2 ครูภาษาไทยจะได้รับแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดี โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง

8.3 ผู้ที่สนใจทำงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดี การใช้แนวคิดอรรถฐาน หรือการใช้เทคนิคการเขียนรอบวงจะได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนสามารถนำผลการวิจัยไปต่อยอด หรือประยุกต์ใช้ในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
2. การเขียนสารคดี (Non-Fictions)
 - 2.1 ความหมายของการเขียนสารคดี
 - 2.2 ประเภทของการเขียนสารคดี
 - 2.3 องค์ประกอบของการเขียนสารคดี
 - 2.4 กลวิธีการเขียนสารคดี
 - 2.5 แนวทางการประเมินการเขียนสารคดี
3. แนวคิดอรรถฐาน (Genre-Based Learning)
 - 3.1 ความเป็นมาของแนวคิดอรรถฐาน
 - 3.2 หลักการของแนวคิดอรรถฐาน
 - 3.3 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐาน
 - 3.4 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐาน
4. เทคนิคการเขียนรอบวง (Round Table)
 - 4.1 ความเป็นมาของเทคนิคเขียนรอบวง
 - 4.2 หลักการของเทคนิคเขียนรอบวง
 - 4.3 ประโยชน์ของเทคนิคเขียนรอบวง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

รายวิชาการเขียน (รายวิชาเพิ่มเติม) รหัสวิชา ท31201 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เปิดสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 หน่วยกิต เวลาเรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ คาบละ 50 นาที โดยมีรายละเอียดคำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์รายวิชา และแนวทางการวัดและประเมินผล ดังต่อไปนี้

1.1 คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาความหมายและความสำคัญของการเขียน แนวทางการเขียนรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเขียนบรรยาย การเขียนเรียงความ การเขียนสารคดี และการเขียนบันเทิงคดี การแต่งคำคม คำขวัญ หรือบทร้อยกรองอย่างง่าย ตลอดจนศึกษาการเลือกใช้คำ ประโยค สำนวนโวหารให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องและโอกาส การเขียนลำดับความให้ผู้อ่านได้รับสารอย่างถูกต้องชัดเจน

โดยการสอนแบบบรรยาย กิจกรรมกลุ่ม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การฝึกฝนการเขียน อีกทั้งให้ผู้เรียนฝึกเขียนวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น และความรู้สึกในเชิงสร้างสรรค์

เพื่อให้มีความรู้ใฝ่เรียนเพิ่มพูนทักษะการเขียนในรูปแบบต่าง ๆ สามารถเขียนแสดงความต้องการ ความคิด และความรู้สึกได้ถูกต้องตามมารยาทและธรรมเนียมนิยม มีความรับผิดชอบต่อเรื่องที่เขียน

1.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- 1) เขียนหนังสือได้ถูกต้องตามหลักการเขียนหนังสือไทย
- 2) บอกหลักเกณฑ์และทักษะการเขียนได้
- 3) เรียบเรียงประโยคได้สละสลวยและถูกต้องตามหลักภาษา
- 4) สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด อารมณ์ ความรู้สึกผ่านงานเขียนได้

1.3 จุดประสงค์รายวิชา

- 1) ด้านพุทธิพิสัย
 - 1.1) นักเรียนอธิบายความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเขียนได้
 - 1.2) นักเรียนระบุมารยาทที่พึงกระทำในการเขียนได้

- 1.3) นักเรียนอธิบายหลักการใช้คำและประโยคได้
 - 1.4) นักเรียนจำแนกประเภทของงานเขียนประเภทต่าง ๆ ได้
- 2) ด้านทักษะพิสัย
- 2.1) นักเรียนสร้างสรรค์งานเขียนอย่างถูกต้องเหมาะสมได้
 - 2.2) นักเรียนเขียนบทร้อยกรองอย่างถูกต้องตามฉันทลักษณ์ได้
 - 2.3) นักเรียนเลือกใช้คำและโวหารการเขียนอย่างเหมาะสมได้
- 3) ด้านจิตพิสัย
- 3.1) ส่งงานตรงเวลา
 - 3.2) ปฏิบัติตามกฎกติกาของชั้นเรียน
 - 3.3) มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 3.4) ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ

จากข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรข้างต้นจะเห็นว่าโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้ความสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการเขียนสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งการเขียนสารคดีเป็นการเขียนประเภทหนึ่งที่หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานระบุไว้ ดังนั้นการพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีจะเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดไว้ได้

1.4 แนวทางการวัดและประเมินผล

คะแนนเก็บระหว่างเรียน : คะแนนสอบปลายภาค เท่ากับ 80 : 20 ซึ่งแบ่งคะแนน
เป็นดังนี้

1.4.1) การวัดประเมินผลระหว่างเรียน 80 คะแนน

รายการ/วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน	คะแนน
1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเขียน	แบบทดสอบ เรื่องความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับการเขียน	ได้คะแนนมากกว่าร้อยละ 50 ถือว่าผ่านเกณฑ์	10
2. มารยาทในการเขียน	ใบงานเรื่องมารยาท ในการเขียน	ได้ระดับคุณภาพพอใช้ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์	10
3. การเขียนเรียงความ	ใบงานเรื่องการเขียน เรียงความ	ได้ระดับคุณภาพพอใช้ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์	10
4. การเขียนสารคดี	ใบงานเรื่องการเขียน สารคดี	ได้ระดับคุณภาพพอใช้ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์	20
5. การเขียนบันเทิงคดี	ใบงานเรื่องการเขียน บันเทิงคดี	ได้ระดับคุณภาพพอใช้ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์	20
6. การเขียนบทร้อยกรอง	ใบงานเรื่องการเขียน บทร้อยกรอง	ได้ระดับคุณภาพพอใช้ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์	10

1.4.2) การวัดประเมินผลปลายภาค 20 คะแนน

รายการ/วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน	คะแนน
สอบปลายภาค	ข้อสอบปลายภาค	ได้คะแนนมากกว่าร้อยละ 50 ถือว่าผ่านเกณฑ์	20

2. การเขียนสารคดี (Non-Fictions)

การเขียนสารคดีเป็นงานเขียนร้อยแก้วประเภทหนึ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านได้รับข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ หรือข้อเท็จจริงผ่านการใช้ภาษาที่สละสลวย และชวนติดตาม ดังนั้นการเขียนสารคดี

จึงเป็นการเขียนที่ช่วยให้ผู้อ่านได้รับทั้งความรู้และความเพลิดเพลินใจ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเขียนสารคดีดังรายละเอียดต่าง ๆ ต่อไปนี้

2.1 ความหมายของการเขียนสารคดี

การเขียนสารคดีเป็นงานเขียนที่ได้รับความนิยมมาตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน เนื่องจากเป็นงานเขียนที่ช่วยให้ผู้อ่านได้รับรู้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ผ่านการใช้ภาษาที่น่าสนใจ ไม่เคร่งเครียดเหมือนงานเขียนเชิงวิชาการ แต่ก็ไม่ได้สอดแทรกจินตนาการไว้เช่นบันเทิงคดี ทั้งนี้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของการเขียนสารคดีไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

สารคดี (Non-Fiction) คือ งานเขียนประเภทร้อยแก้วที่ยึดถือเรื่องราวจากความเป็นจริง มีจุดมุ่งหมายในการเขียนเพื่อแสดงความรู้ ความจริง ทรรศนะ โดยใช้การจัดระเบียบความคิดในการนำเสนอและถ่ายทอดด้วยภาษาที่เร้าความสนใจของผู้อ่าน เพื่อให้เกิดคุณค่าทางปัญญา (ถวัลย์ มาศจรัส, 2544: 20) อย่างไรก็ตาม แม้การเขียนสารคดีจะเป็นงานเขียนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีตัวตนจริง หรือเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งผู้เขียนต้องเขียนจากข้อเท็จจริงที่ได้รับจากประสบการณ์ การค้นคว้า และการสอบสวน (Browne, 1970) ทว่าสารคดีก็เป็นงานเขียนที่มุ่งให้ผู้อ่านได้รับทั้งสาระความรู้และความเพลิดเพลินไปพร้อมกัน ดังนั้นผู้เขียนอาจสอดแทรกจินตนาการไปด้วยก็ได้ (ชลอ รอดลอย, 2544: 3 - 5)

คำว่าสารคดีในภาษาอังกฤษอาจมีการใช้คำที่แตกต่างกัน เช่นคำว่า Non-fiction, Feature, Article, Eassay, etc. (ชลอ รอดลอย, 2544: 4) เนื่องจากนักวิชาการบางส่วนมองว่าการให้ความหมายของสารคดีจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Non-fiction นั้นมีความหมายกว้างเกินไป กล่าวคือสิ่งใดก็ตามที่เป็นเรื่องจริงก็นับเป็นสารคดีได้ทั้งสิ้น การกำหนดความหมายเช่นนี้จึงก่อให้เกิดความสับสนสำหรับผู้ที่สนใจงานเขียนสารคดี นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชนจึงพยายามให้ความหมายของคำว่าสารคดีในมุมมองที่ชัดเจนมากขึ้น (ธัญญา สังขพันธานนท์, 2556: 14 - 23) ดังประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

การนิยามความหมายและการกำหนดขอบข่ายของสารคดีในแวดวงการอ่านและการเขียนของไทยมีความแตกต่างกันอย่างน้อย 3 แนวคิด ได้แก่ การนิยามความหมายตามแนวทัศนะของนักวรรณกรรม การนิยามความหมายตามแนวทัศนะของนักสื่อสารมวลชน และการนิยามความหมายตามแนวทัศนะใหม่ ซึ่งจากการนิยามความหมายตามทัศนะของนักวรรณกรรมแสดงให้เห็นคุณลักษณะที่สำคัญของการเขียนสารคดี 3 ประการ ได้แก่ (1) สารคดีเป็นงานเขียนที่เกี่ยวกับเรื่อง

จริง หรือเรื่องไม่สมมติ (Non-fiction) (2) สารคดีมีจุดมุ่งหมายในการให้สาระความรู้แก่ผู้อ่านเป็นประเด็นหลัก และให้ความเพลิดเพลินเป็นประเด็นรอง และ (3) สารคดีมีการนำเสนออย่างมีศิลปะ

ความหมายของสารคดีตามทัศนะของนักสื่อสารมวลชนหรือนักวารสารศาสตร์จะใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษว่า feature หมายถึงข้อเขียนที่เป็นเรื่องจริงมาจากเหตุการณ์ที่กระทบมาเป็นข่าว อาจกล่าวได้ว่าสารคดีในความหมายของ feature เป็นส่วนหนึ่งของสารคดีในความหมายทั่วไป หรือ non-fiction แต่จะมีจุดเน้นมากกว่าสารคดีทั่วไป โดยจะเน้นความโดดเด่นที่สามารถดึงดูดใจผู้อ่านได้มากกว่า หรือเน้นความแปลก ความเบาสมอง และความคิดเชิงสร้างสรรค์ของผู้เขียน ทำให้ความหมายของสารคดีมีการจำกัดวงให้แคบขึ้น

ส่วนความหมายของสารคดีตามแนวทัศนะใหม่เป็นงานที่อยู่กึ่งกลางระหว่างงานเขียนวิชาการกับวรรณกรรม กล่าวคือการเขียนสารคดีต้องอาศัยข้อมูลจริงที่ผู้เขียนได้มาจากการศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งอาศัยวิธีการนำเสนอเนื้อหาทางวิชาการที่ชวนอ่าน และสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้อ่าน

จากข้อมูลทั้งหมดข้างต้นผู้วิจัยเลือกใช้ความหมายของสารคดีตามทัศนะของนักวรรณกรรม ซึ่งตรงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Non-fiction เนื่องจากเป็นทัศนะที่สอดคล้องกับการเขียนสื่อสารโดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของสารคดีได้ว่า สารคดีเป็นงานเขียนร้อยแก้วที่มุ่งแสดงข้อเท็จจริงที่ผู้เขียนได้รับจากประสบการณ์ หรือการศึกษาค้นคว้า เพื่อให้ผู้อ่านได้รับสาระความรู้ และใช้การถ่ายทอดอย่างมีศิลปะ เพื่อให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินในการอ่านไปพร้อมกัน

2.2 ประเภทของการเขียนสารคดี

สารคดีเป็นเรื่องราวที่มุ่งถ่ายทอดข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงไปสู่ผู้อ่าน ดังนั้นเนื้อหาสาระที่ต้องการนำเสนอจึงมีขอบข่ายกว้างขวางและหลากหลาย ส่งผลให้การจำแนกประเภทของงานเขียนประเภทสารคดีมีความหลากหลายอย่างมาก ทั้งนี้มีนักวิชาการได้จำแนกประเภทของสารคดีไว้อย่างน่าสนใจดังนี้

มาลี บุญศิริพันธ์ (2535: 73 - 77) แบ่งประเภทของสารคดีออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ สารคดีเกี่ยวกับข่าว หรือสารคดีเชิงข่าว กับสารคดีเกี่ยวกับมนุษย์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สารคดีเกี่ยวกับข่าว หรือสารคดีเชิงข่าว คือ สารคดีเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน อาจเป็นข่าวที่กำลังอยู่ในความสนใจของประชาชน การนำเสนอในรูปแบบสารคดีอาจไม่ทันเหตุการณ์

เท่ากับการเสนอข่าว แต่ก็มียอดประกอบของความทันเวลา (Timely) ไม่ถึงกับล้ำสมัย สารคดีข่าวไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อจุดความสนใจให้ผู้อ่านเกี่ยวกับข่าว แต่มีเป้าหมายเพื่อเสนอประเด็นที่อยู่ในความสนใจในฐานะมนุษย์ปุถุชนที่แฝงอยู่ในเหตุการณ์ข่าว

2. สารคดีเกี่ยวกับมนุษย์ คือ สารคดีที่ไม่จำเป็นต้องมีคุณค่าทางข่าวแฝงอยู่ด้วยเสมอไป ไม่จำเป็นต้องนำเสนอให้ทันเวลาอย่างรวดเร็วเท่ากับสารคดีข่าว แต่มีคุณสมบัติในทางเร้าใจเร้าอารมณ์ตามธรรมชาติของปุถุชน สารคดีบางเรื่องต้องคำนึงถึงกาลเทศะอันเหมาะสมเท่านั้น เช่น สารคดีในโอกาสต่าง ๆ สารคดีเกี่ยวกับมนุษย์ มักเป็นเรื่องราวที่มนุษย์ทั่วไปสนใจใคร่รู้ โดยเฉพาะความเป็นไปของมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งมีโอกาสเกิดขึ้นกับตนเองด้วย จึงมีองค์ประกอบทางอารมณ์มากกว่าอย่างอื่น เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ เด็ก สตรี สถานที่ประวัติศาสตร์ ชีวิตลำเค็ญ ความสำเร็จในชีวิต สร้างอารมณ์ร่วม ความเข้าใจ เห็นใจ สงสาร และชื่นชมกับผู้อยู่ในเหตุการณ์ได้เสมอ

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการบางคนจำแนกรูปแบบการนำเสนอสารคดีออกเป็นสารคดีเสริมข่าว สารคดีเคียงข่าว และสารคดีทั่วไป ได้แก่ สารคดีบุคคล สารคดีโอกาสพิเศษ สารคดีประวัติศาสตร์ สารคดีท่องเที่ยว สารคดีแนววิถีทำ สารคดีเด็ก สารคดีสตรี และสารคดีเกี่ยวกับสัตว์

ถวัลย์ มาตจรัส (2544: 24 - 27) จำแนกประเภทการเขียนสารคดีไว้ 10 ประเภท ดังนี้

1. สารคดีบุคคล (Personal Profiles) เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับชีวิตที่น่าสนใจของบุคคลทั่วไปในแง่มุมต่าง ๆ

2. สารคดีโอกาสพิเศษ (Seasonal Stories) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องตามเทศกาลสำคัญต่าง ๆ ของแต่ละชาติ ได้แก่ วันสำคัญ เดือนที่มีความหมายพิเศษ วันพิเศษ ปีพิเศษต่าง ๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันจักรี วันเฉลิมพระชนมพรรษา ปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย ฯลฯ เป็นต้น

3. สารคดีประวัติศาสตร์ (Historical Features) เป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่นำมาเขียนขึ้นเพื่อย้ำเตือนจิตสำนึกของอนุชนรุ่นหลัง หรือเพื่อย้ำให้เห็นความสำคัญเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้คนในชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องราวดังกล่าวนั้น เช่น สงครามยุทธหัตถี การเสียกรุงศรีอยุธยา การสร้างกรุงเทพมหานคร เป็นต้น เรื่องราวต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่นำมาเขียนในแง่มุมใหม่ ๆ ได้เสมอ ทั้งนี้เพราะเมื่อเวลาผ่านไป ทรศณะต่าง ๆ ก็อาจจะเปลี่ยนไป ทำให้เกิดความคิดและมุมมองใหม่ ๆ อยู่เสมอ

4. สารคดีท่องเที่ยว (Travel Features) เป็นการนำเรื่องราวที่พบเห็นจากการท่องเที่ยวมาเขียนถึงในแง่มุมต่าง ๆ ตามแต่พรศนะของแต่ละคน

5. สารคดีแนะนำวิธีทำ (How-to-do Features) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแสดงขั้นตอนการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น การผลิตกีตาร์ การทำขนม การตัดเย็บเสื้อผ้า หรืออาหารพิเศษต่าง ๆ เป็นต้น

6. สารคดีเด็ก (Children Stories) เป็นเรื่องที่เขียนถึงเรื่องราวของเด็ก อาจจะเป็นจิตวิทยาเด็ก การเลี้ยงดู การใช้แรงงานเด็ก หรือเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรง

7. สารคดีสตรี (Woman Stories) เป็นเรื่องที่เขียนถึงสตรีในแง่มุมต่าง ๆ เช่น สตรีกับการพัฒนา บทบาทของสตรีในยุคปัจจุบัน สตรีกับการเมือง เป็นต้น

8. สารคดีเกี่ยวกับสัตว์ (Animal Stories) เป็นเรื่องที่เขียนเกี่ยวกับสัตว์ในแง่ของการให้ความรู้ที่เป็นสาระ เช่น ถูงทองเทพธิดาแห่งป่าสยาม (สารคดีเกี่ยวกับเรื่องผีเสื้อ) ค้างคาวกิตติ (เรื่องของค้างคาวที่เล็กที่สุดในโลก) เป็นต้น

9. สารคดีความทรงจำ (Memory) เป็นเรื่องราวของความทรงจำในอดีตที่มีความสำคัญสำหรับสังคมที่ผู้เล่าได้ฟื้นความหลังให้ผู้เขียนนำมาเขียนเผยแพร่ หรืออาจจะเขียนเองจากความทรงจำของตนก็ได้ เช่น การอพยพหนีสงคราม การละเล่นสมัยก่อน พิธีกรรมเก่า ๆ เป็นต้น

10. สารคดีจดหมายเหตุ (Archives) เป็นเรื่องของการบันทึกเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์อาจจะเป็นทางราชการหรือกึ่งราชการก็ได้

ชลอ รอดลอย (2544: 48 - 50) ได้จำแนกประเภทของสารคดีออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. สารคดีชีวประวัติและอัตชีวประวัติ หมายถึง ลักษณะของงานเขียนร้อยแก้วที่มุ่งให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวในชีวิตของบุคคลจริง ๆ อาจจะเป็นบุคคลที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันหรืออดีตก็ตาม เป็นงานเขียนที่แนะนำให้ผู้อ่านทราบว่าบุคคลนั้นเป็นคนอย่างไร และทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ไม่ใช่เล่าแต่เพียงว่าเขาเป็นใครเท่านั้น และในขณะเดียวกันก็มุ่งให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความเพลิดเพลินจากศิลปะการเรียบเรียงเรื่องของผู้เขียนด้วย

2. สารคดีประเภทบทความ หมายถึง งานเขียนประเภทร้อยแก้วซึ่งผู้เขียนเขียนขึ้นเพื่อเสนอความรู้ ความคิด หรือความเพลิดเพลินในการอ่านอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยอาศัยเค้าที่มาจาก

เรื่องซึ่งเป็นความจริงในสังคม อาจมีลักษณะเป็นการวิเคราะห์ถึงข้อดีข้อเสีย หรือข้อขัดแย้งของเรื่องต่าง ๆ ที่คนส่วนใหญ่ในสังคมกำลังสนใจ หรือมีลักษณะเป็นการเสนอปัญหาเพื่อชักนำให้คนหนึ่งมาสนใจก็ได้ ขณะเดียวกันก็ต้องมีวิธีการที่น่าอ่าน ชวนให้อยากติดตามต่อไปด้วย

3. สารคดีประเภทความเรียง หมายถึง งานเขียนสารคดีที่เน้นในเรื่องของการแสดงความคิดเห็น เป็นงานเขียนร้อยแก้วที่ไม่ยากนัก และเป็นเรื่องราวที่ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นและแสดงความรู้สึกให้ปรากฏออกมา ผู้เขียนความเรียงอาจจะเขียนเรื่องได้หลายแบบ เช่น เรื่องจริงจัง เรื่องตลกขบขัน เรื่องที่ทำให้ผู้อ่านสบายใจ หรือเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านขุ่นเคืองใจ เป็นต้น

4. สารคดีท่องเที่ยว หมายถึง งานเขียนประเภทร้อยแก้วที่มุ่งให้ความรู้เกี่ยวกับประสบการณ์การท่องเที่ยวของผู้แต่ง โดยมีลีลาการเขียนที่ประกอบไปด้วยศิลปะ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเพลิดเพลินไปพร้อมกับความรู้ด้วย

วนิดา บำรุงไทย (2545: 11) จำแนกประเภทของสารคดีจากลักษณะและรูปแบบเฉพาะของงานเขียน และคำนึงถึงความครอบคลุมชนิดของงาน โดยได้จำแนกสารคดีออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ (1) บทความ (2) สารคดีวิชาการ (3) สารคดีบันทึกการท่องเที่ยว (4) สารคดีประวัติบุคคล (5) สารคดีเล่าประสบการณ์

ธัญญา สังขพันธานนท์ (2556: 24 - 27) ได้กล่าวถึงประเภทของสารคดีแนวใหม่ไว้ 9 ประเภท โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สารคดีรายงานเหตุการณ์ หมายถึง สารคดีที่มุ่งเสนอเรื่องราวซึ่งเป็นการรายงานเหตุการณ์ หรือกิจกรรมที่เกิดขึ้น ณ ที่ใดที่หนึ่ง และเหตุการณ์ หรือกิจกรรมนั้นมีสาระน่ารู้ที่เป็นประโยชน์กับสาธารณชนหรือบุคคลในแวดวงที่เกี่ยวข้องอย่างไร เช่น บทรายงานการสัมมนา การประชุมทางวิชาการ หรือการจัดงานรำลึกบุคคลและเหตุการณ์สำคัญ เป็นต้น

2. สารคดีชีวิตบุคคล หมายถึง สารคดีที่มุ่งนำเสนอเรื่องราว หรือแง่มุมในชีวิตของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นคนเด่นคนมีชื่อเสียง แต่ชีวิตของบุคคลธรรมดาสามัญก็สามารถนำมาเขียนเป็นสารคดีชีวิตประเภทนี้ได้ขึ้นอยู่กับการเลือกและการจับประเด็นที่จะนำเสนอ ลักษณะของสารคดีเกี่ยวกับชีวิตบุคคลจะเป็นการนำเสนอข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับชีวประวัติ อาชีพ การงาน การต่อสู้ชีวิต ความสำเร็จหรือความล้มเหลว อุดมคติหรือปรัชญาชีวิตที่บุคคลนั้น ๆ ยึดถือเป็นแนวทาง ผู้เขียนจะต้องเรียบเรียงและจัดลำดับการนำเสนอให้น่าอ่าน คุณค่าของสารคดีชีวิตบุคคลอยู่ที่การแสดงแบบอย่างให้เห็นวิถีการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคล ซึ่งอาจจะมิทั้งแง่มุมในด้านที่ประสบ

ความสำเร็จและความล้มเหลว นอกจากจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตมนุษย์ได้มากขึ้นแล้ว อาจเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้กับผู้อ่านด้วย

3. สารคดีเด็ก เป็นสารคดีที่มุ่งนำเสนอเรื่องราวของเด็ก ๆ ทั้งในด้านของความรู้ บริสุทธิ น่ารัก ความไร้เดียงสาและความใฝ่ฝัน หรืออาจนำเสนอ ตีแผ่ให้เห็นถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็ก เช่น การเอาใจเอาเปรียบ การกดขี่และทารุณกรรมเด็ก ตลอดจนการใช้แรงงานเด็ก การนำเสนอเรื่องราวในสารคดีที่เกี่ยวกับเด็กนั้น อาจนำเสนอชีวิตของเด็กคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มของเด็กกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น การนำเสนอปัญหาเด็กเร่ร่อนในเมืองหลวง ปัญหาของเด็กในแคมป์งานก่อสร้าง ความสำเร็จของเด็กอนุรักษ์ปา ฯลฯ งานเขียนสารคดีเกี่ยวกับเด็กที่สนใจ เช่น สารคดีเรื่องอาชญากรเด็กของอรสม สุทธิสาคร เป็นต้น

4. สารคดีท่องเที่ยว เป็นสารคดีที่ได้รับความนิยมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและเป็นแนวการเขียนสารคดีที่เก่าแก่ เกิดขึ้นนับแต่มนุษย์ได้เดินทางไปในที่ต่าง ๆ เป็นการบันทึกและถ่ายทอดประสบการณ์ ความประทับใจเกี่ยวกับสถานที่ ผู้คนในภูมิประเทศและวัฒนธรรมที่นักเดินทางไปสัมผัสพบ การให้ข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น การเดินทางที่ปัก แหล่งซื้อของ ฯลฯ สารคดีท่องเที่ยวได้รับความนิยมมากที่สุดในหมู่นักอ่าน เห็นได้จากนิตยสารหรือวารสารแทบทุกเล่มจะต้องนำเสนอสารคดีประเภทนี้

5. สารคดีเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีเนื้อหาหลักในการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยชี้ให้คุณประโยชน์และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมระบบนิเวศ ตลอดจนการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ดิน น้ำ ป่า ภูเขา หรือการตีแผ่ให้เห็นปัญหาและวิกฤติทางด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันสารคดีประเภทนี้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เห็นได้จากการนำเสนอในนิตยสารหลายฉบับ เช่น สารคดีวารสาร อ.ส.ท. เป็นต้น

6. สารคดีวิถีชีวิต ได้แก่ สารคดีที่มุ่งนำเสนอเรื่องราวการดำเนินชีวิตของกลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่เห็นว่ามีความพิเศษเฉพาะที่น่าสนใจ เพื่อนำเสนอและเปิดเผยให้คนอ่านรับรู้ เช่น วิถีชีวิตของชนกลุ่มน้อย กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในบริบททางประเพณี ความเชื่อและวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม นอกจากนี้แล้วยังหมายถึงวิถีชีวิตของกลุ่มคนในบางสิ่งแวดล้อม เช่น ชีวิตคนในสลัม ได้สะพานลอย วิถีชีวิตของนักศึกษาในหอพัก วิถีชีวิตของสาวหางเครื่อง เป็นต้น สารคดีวิถีชีวิตเป็นสารคดีที่ผู้เขียนจำเป็นต้องลงไปเก็บข้อมูลในสนามหรือในพื้นที่จริง สารคดีประเภทนี้ไม่เพียงแต่ให้ประสบการณ์เกี่ยวกับสังคมมนุษย์เท่านั้น แต่ยังมีคุณค่าในทางมานุษยวิทยาและสังคมอีกด้วย

7. สารคดีเกี่ยวกับสตรี คือ สารคดีที่มุ่งนำเสนอเรื่องราวของสตรีทั้งรายบุคคลและกลุ่มสตรี ซึ่งมักมีประเด็นที่นำเสนอเกี่ยวกับความสนใจ รสนิยม ชีวิตการทำงานในแต่ละอาชีพ ตลอดจนปัญหาของสตรีในด้านต่าง ๆ เช่น การทำแท้ง การถูกข่มขืน ปัญหาแรงงานสตรี กลุ่มสตรีในชนบท และบทบาทของสตรีในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นต้น ทั้งนี้สารคดีเกี่ยวกับสตรีส่วนหนึ่งที่น่าสนใจในสื่อสิ่งพิมพ์จะเน้นในเรื่องที่เกี่ยวกับการต่อสู้เกี่ยวกับสิทธิสตรี ซึ่งเป็นแนวการเขียนตามความคิดของกลุ่มสตรีนิยม หรือเฟมินิสต์ (feminist)

8. สารคดีรายงานพิเศษ หรือที่เรียกกันว่า สก๊อปพิเศษ เป็นสารคดีที่มีขนาดยาว อาศัยการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบรอบด้าน และใช้เวลานานพอสมควร สิ่งสำคัญคือผู้เขียนสารคดีประเภทนี้ต้องลงไปสัมผัสกับข้อมูลจริง สารคดีรายงานพิเศษมักจะนำเสนอเรื่องราวที่มีลักษณะท้าทายความสามารถในการเก็บข้อมูล หรือเปิดประเด็นที่ต้องใช้ความเสี่ยง อาจเป็นเรื่องที่ผู้เกี่ยวข้องไม่ยอมเปิดเผยเพราะผิดกฎหมายหรือไม่ถูกต้องตามประเพณีอันดีงามของสังคม ดังจะเห็นได้จากสารคดีประจำฉบับที่ถูกนำมาขึ้นปกนิตยสารสารคดี หรือในผลงานสารคดีของอรสม สุทธิสาคร เป็นต้น

9. สารคดีเชิงวิจารณ์ หรือบทวิจารณ์ ได้แก่ สารคดีที่มุ่งแสดงความคิดเห็นติชม หรือวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มักปรากฏในหน้าวารสารและนิตยสารแทบทุกฉบับ เช่น บทวิจารณ์ภาพยนตร์ วิจารณ์ดนตรี วิจารณ์หนังสือ วิจารณ์แฟชั่น อาหาร ฯลฯ บทวิจารณ์จะมุ่งประเด็นติชมและวิเคราะห์ อธิบายความเกี่ยวกับองค์ประกอบคุณค่าสาระและรวมไปถึงการประเมินค่า บทวิจารณ์ที่ดีไม่เพียงแต่แสดงความคิดเห็นติชมเท่านั้น แต่ผู้เขียนจะต้องมีความรู้และมีหลักในการวิจารณ์สามารถวิเคราะห์หรือตีความให้ผู้อ่านได้รับความรู้เพิ่มเติมด้วย

จากข้อมูลข้างต้นทั้งหมดจะเห็นได้ว่าการจำแนกประเภทของสารคดีนั้นมีความหลากหลายอย่างมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประเภทของสารคดีไว้ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 สังกะระห์ประเภทของสารคดี

ประเภทของสารคดี	มาลี บุญศิริพันธ์ (2535)	ถวัลย์ มาศจรัส (2544)	ชลอ รอดลอย (2544)	วนิดา บำรุงไทย (2545)	ธัญญา ลงขพันฐานนท์ (2556)	รวม
1. สารคดีบุคคล / ประวัติบุคคล / วิถีชีวิต	/	/	/	/	/	5
2. สารคดีโอกาสพิเศษ	/	/	-	-	-	2
3. สารคดีประวัติศาสตร์/จดหมาย เหตุ	/	/	-	-	-	2
4. สารคดีท่องเที่ยว	/	/	/	/	/	5
5. สารคดีแนะนำวิธีทำ	/	/	-	-	-	2
6. สารคดีเด็ก	/	/	-	-	/	3
7. สารคดีสตรี	/	/	-	-	/	3
8. สารคดีเกี่ยวกับธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม/สัตว์	/	/	-	-	/	3
9. สารคดีความทรงจำ/เล่า ประสบการณ์	-	/	-	/	-	2
10. สารคดีบทความ/สารคดีวิชาการ	-	-	/	/	-	2
11. สารคดีเชิงวิจารณ์/แสดงความ คิดเห็น	-	-	/	-	/	2
12. สารคดีข่าว/เหตุการณ์/รายงาน พิเศษ	/	-	-	-	/	2

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่าการจำแนกประเภทของสารคดีมีแนวทางที่หลากหลาย โดยสามารถสรุปประเภทของสารคดีได้ดังนี้ สารคดีเกี่ยวกับบุคคลหรือวิถีชีวิต สารคดีเนื่องในโอกาส พิเศษ สารคดีประวัติศาสตร์หรือจดหมายเหตุ สารคดีท่องเที่ยว สารคดีแนะนำวิธีทำ สารคดีเกี่ยวกับ เด็ก สตรี ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม หรือสัตว์ สารคดีความทรงจำหรือเล่าประสบการณ์ สารคดีบทความ สารคดีวิชาการ สารคดีเชิงวิจารณ์หรือความเรียงแสดงความความคิดเห็น สารคดีรายงานข่าว รายงาน

เหตุการณ์ และรายงานพิเศษ อย่างไรก็ตามสารคดีเกี่ยวกับบุคคล วิถีชีวิต และการท่องเที่ยวได้รับการกล่าวถึงมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงความนิยมของผู้อ่านและผู้เขียนสารคดี ดังนั้นผู้วิจัยจะนำประเภทของสารคดีดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีของผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับประเภทของสารคดีที่ได้รับความนิยม นอกจากนี้ผู้วิจัยจะสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนเพื่อให้ทราบถึงความต้องการในการเรียนรู้และสร้างสรรค์ผลงานเพิ่มเติม

2.3 องค์ประกอบของการเขียนสารคดี

การเขียนสารคดีให้มีคุณภาพจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่ององค์ประกอบของสารคดี เพื่อให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาสาระในส่วนต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสารคดีไว้อย่างสอดคล้องกัน (ชลอ รอดลอย, 2544: 30 – 31; ธีัญญา สังขพันธ์, 2556: 27 - 28) สรุปได้ดังนี้

1. ความนำ (lead/intro) คือ ส่วนที่เป็นความนำ หรือเนื้อความตอนต้นของเรื่อง ความนำเป็นส่วนที่มีความสำคัญมาก เพราะช่วยสร้างความสนใจ ความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่านและชักจูงให้ผู้อ่านติดตามเรื่องราวต่อไป ความนำจึงเป็นเสมือนหน้าตาของสารคดีบทนั้น ๆ การเขียนความนำสามารถทำได้หลายลักษณะ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลีลาการเขียนของผู้เขียนแต่ละคน และประเภทหรือแนวของสารคดีนั้น ๆ

2. ความเชื่อม (neck/bridge) คือ ส่วนที่โยงความสนใจจากความนำไปสู่เนื้อเรื่อง ลักษณะของความเชื่อมจะเป็นข้อความที่มีขนาดสั้นน้อยกว่าความนำ อาจมีตั้งแต่ประโยคเดียวถึงย่อหน้าเดียว แล้วแต่ความถนัดของผู้เขียนหรือประเภทของสารคดี ความเชื่อมส่วนมากจะทำหน้าที่บอกล่วงหน้าให้ผู้อ่านได้ทราบว่าความนำที่เขียนนั้นจะเน้นเกี่ยวกับเรื่องใด หรือจะหยุดลง ณ จุดใดนั่นเอง โดยทั่วไปแล้วส่วนเชื่อมจะอยู่ระหว่างประโยคสุดท้ายของความนำกับประโยคแรกของเนื้อเรื่อง ซึ่งอาจจะเขียนโดยแยกเป็นย่อหน้าเฉพาะหรือไม่แยกก็ได้

3. เนื้อเรื่อง (body) หรือเนื้อหา เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของสารคดี เพราะเป็นที่รวมประเด็นสาระทั้งหมดของสารคดีเอาไว้ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ข้อมูล สีสัน บรรยากาศของสารคดี ซึ่งถ่ายทอดออกมาด้วยการบรรยาย พรรณนา อธิบาย หรือการแทรกคำพูดของบุคคลมาจากการวางโครงเรื่องเป็นประเด็นใหญ่ ประเด็นย่อย แต่ต้องประกอบกันอย่างมีเอกภาพ สัมพันธภาพ และสารัตถภาพ โดยความสามารถในการนำเสนอหรือการเล่าเรื่องของผู้เขียน

4. ความจบ (ending) เป็นส่วนสุดท้ายของสารคดี ต่อจากเนื้อเรื่อง หลักจากที่ผู้เขียนนำเสนอสาระต่าง ๆ จนครบถ้วนแล้ว ความจบของสารคดีไม่ใช่เป็นการสรุปเรื่องอย่างที่เขาใจกัน แต่เป็นส่วนเสริมให้เกิดความประทับใจหลังจากที่อ่านเนื้อเรื่องทั้งหมดแล้ว การเขียนความจบทำได้หลายลักษณะ เช่น การจบโดยการสรุปความ จบแบบคาดไม่ถึง จบแบบทิ้งท้ายให้คิด เป็นต้น

นอกจากนี้ ชลอ รอดลอย (2544: 30) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของสารคดีอีกประการหนึ่ง ได้แก่ ชื่อเรื่อง ซึ่งเป็นคำหรือข้อความแรกที่ผู้อ่านมองเห็น สอดคล้องกับแนวคิดของอังธิดา ลิมปป์ทมปาณี (2555: 64) ที่กล่าวว่าชื่อเรื่องเป็นส่วนสำคัญ เนื่องจากเป็นส่วนที่ทำให้ผู้อ่านตัดสินใจเลือกอ่านหรือไม่เลือกอ่านในทันที ทั้งนี้ อังธิดา ลิมปป์ทมปาณี (2555: 64 - 72) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสารคดีไว้ทั้งหมด 4 ประการ ได้แก่ ชื่อเรื่อง (Title) ความนำ (Lead) เนื้อเรื่อง (Content) และความจบ (Ending) สอดคล้องกับ มาลี บุญศิริพันธ์ (2535: 41 - 71) ซึ่งกล่าวถึงกลวิธีการเขียนสารคดีที่สะท้อนให้เห็นองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง และความจบ ขณะที่ มานพ ถนอมศรี (2546: 32) กล่าวถึงองค์ประกอบของสารคดีไว้ 3 ประการ ได้แก่ ส่วนนำเรื่อง ส่วนเนื้อเรื่อง และส่วนสรุปเรื่อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสังเคราะห์ห้ององค์ประกอบของสารคดีได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 สังเคราะห์ห้ององค์ประกอบของสารคดี

องค์ประกอบของสารคดี	มาลี บุญศิริพันธ์ (2535)	ชลอ รอดลอย (2544)	มานพ ถนอมศรี (2546)	อังธิดา ลิมปป์ทมปาณี (2555)	ธัญญา สังขพันธ์ (2556)	รวม
1. ชื่อเรื่อง (title)	/	/	-	/	-	3
2. ความนำ (lead/intro)	/	/	/	/	/	5
3. ความเชื่อม (neck/bridge)	-	/	-	-	/	2
4. เนื้อเรื่อง (body)	/	/	/	/	/	5
5. ความจบ (ending)	/	/	/	/	/	5

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการเขียนสารคดีมีองค์ประกอบสำคัญที่นักวิชาการนำเสนอไว้ อย่างสอดคล้องกันทั้งหมด 4 ประการ ได้แก่ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง และความจบ

อย่างไรก็ดีลิวลีย์ มาศจรัส (2544: 28) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเขียนสารคดีไว้ว่า การเขียนสารคดีจะต้องมีใจความแต่ละส่วนชัดเจน และสิ่งที่จะทำให้ใจความมีความแจ่มแจ้งนั้น ต้องประกอบไปด้วย 3 ส่วน ได้แก่ เอกภาพ สัมพันธภาพ และสารัตถภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชลอ รอดลอย (2544: 20 - 22) สามารถสรุปได้ดังนี้

1. เอกภาพ (Unity) หมายถึง เมื่อจะเขียนถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วก็ต้องเขียนถึงเรื่องนั้นเพียงเรื่องเดียว มุ่งเป้าหมายไปที่เรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจนมั่นคง ไม่นำสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องมาผสมกับสิ่งที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ ข้อความที่ปรากฏในแต่ละใจความจะต้องสอดคล้องเกี่ยวเนื่องกันอย่างกลมกลืน ซึ่งการตรวจสอบว่าการเขียนในแต่ละเรื่องนั้นมีเอกภาพหรือไม่ให้อ่านทวนข้อความที่เขียนนั้นดู หากข้อความที่เขียนในแต่ละใจความมีความสำคัญหลายอย่างรวมกันแล้วแสดงว่างานเขียนนั้นไม่มีเอกภาพ แต่หากงานเขียนดังกล่าวมีใจความสำคัญเพียงอย่างเดียวจะนับว่าเป็นงานเขียนที่มีเอกภาพ

2. สัมพันธภาพ (Coherence) หมายถึง การเขียนหนังสือให้แต่ละประโยคเกี่ยวโยงและสอดคล้องกันด้วยความสละสลวย ข้อความแต่ละตอนมีความคิดต่อเนื่องเป็นลำดับ ไม่สับสนในช่วงใดช่วงหนึ่งจนทำให้ความคิดสะดุดหรือขาดตอนลง ซึ่งการเขียนหนังสือให้ข้อความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันอย่างสละสลวย ผู้เขียนต้องรู้จักใช้คำสันธานเข้ามาเชื่อมต่อให้ประโยคแต่ละประโยคมีความสัมพันธ์กัน

3. สารัตถภาพ (Emphasis) หมายถึง การเน้นใจความสำคัญของข้อความในแต่ละช่วงตอน ทั้งนี้เพราะการเขียนหนังสือในแต่ละเรื่องย่อมจะประกอบไปด้วยใจความและผลความคู่กันเสมอ ใจความสำคัญเป็นสิ่งที่เราต้องการบอกแก่ผู้อ่าน เราจะต้องเขียนถึงสิ่งนั้นให้มากเป็นพิเศษ ส่วนผลความเป็นส่วนเสริมที่จะต้องเขียนเพื่อเสริมให้ใจความสำคัญโดดเด่นขึ้นมา ด้วยเหตุนี้ผลความจึงควรเขียนถึงเฉพาะที่เกี่ยวข้องจำเป็นเท่านั้น ไม่ควรเขียนให้มากเกินไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่าสารคดีมีองค์ประกอบทั้งหมด 4 ส่วน ได้แก่ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง และความจบ โดยผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงใจความเอกภาพ สัมพันธภาพ และสารัตถภาพของงานเขียน เพื่อให้สารคดีมีใจความสำคัญในแต่ละส่วนชัดเจน และมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันตั้งแต่ต้นจนจบ

2.4 กลวิธีการเขียนสารคดี

การเขียนสารคดีให้มีสาระความรู้ชัดเจนและน่าสนใจจำเป็นต้องมีกลวิธีการเขียนที่เหมาะสม ตั้งแต่การตั้งชื่อเรื่องที่ดีไปจนถึงการเขียนความนำ เนื้อเรื่อง และความจบที่สามารถดึงดูดความสนใจผู้อ่านให้อ่านไปจนจบเรื่องได้ ทั้งนี้มีนักวิชาการกล่าวถึงแนวทางหรือกลวิธีการเขียนสารคดีไว้อย่างน่าสนใจจำแนกตามองค์ประกอบของการเขียนสารคดีได้ ดังนี้

การตั้งชื่อเรื่องที่ดีต้องสะท้อนให้ผู้อ่านมองเห็นเนื้อหา หรือประเด็นสำคัญที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ นอกจากนี้ยังต้องสามารถเรียกความสนใจจากผู้อ่านได้ ดังนั้นผู้เขียนจำเป็นต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการตั้งชื่อเรื่องให้น่าสนใจ โดยอาจเลือกใช้วิธีการต่าง ๆ (อังฉิดา ลิ้มปัทมปาณี, 2555: 65) ดังนี้

- 1) การตั้งชื่อประเด็นให้ขัดแย้งกัน
- 2) การตั้งชื่อโดยใช้ลีลาของภาษา เช่น การใช้คำซ้ำ คำซ้อน คำแสลง คำเลียนเสียงพูด คำศัพท์เกิดใหม่ หรือคำศัพท์ท้องถิ่น เป็นต้น
- 3) การตั้งชื่อด้วยวิธีเปรียบเทียบ
- 4) การตั้งชื่อด้วยคำกริยาแสดงอารมณ์ให้เห็นภาพ
- 5) การตั้งชื่อจากคนเดินเรื่อง
- 6) การตั้งชื่อคำสำคัญจากการสัมภาษณ์แหล่งข่าว
- 7) การตั้งชื่อจากนัยสำคัญของเรื่องหรือแก่นเรื่อง
- 8) การตั้งชื่อเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับเนื้อหา แต่ต้องตีความให้เกี่ยวพัน

นอกจากนี้มีลี บัญศิริพันธ์ (2535: 68 - 70) ได้กล่าวถึงกลวิธีการตั้งชื่อเรื่องสารคดีไว้อย่างน่าสนใจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) ชื่อเรื่องแบบบอกเนื้อหา (Descriptive) หมายถึง ชื่อเรื่องที่แสดงถึงเรื่องราวในเนื้อเรื่อง กล่าวถึงสาระของเนื้อหานั้นเกี่ยวกับเรื่องอะไร บางคนอาจเรียกชื่อเรื่องประเภทนี้ว่าเป็นแบบป้ายสินค้า ทันทิที่ผู้อ่านเห็นชื่อเรื่องก็จะทราบได้ทันทีว่า ใจความของเรื่องอยู่ในความสนใจของตนหรือไม่ ชื่อเรื่องประเภทนี้มีข้อความกระชับ แต่ได้ใจความอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บัवलอย: เด็กน้อยระลึกละชาติ นักบริหารกับความเครียด นกโกโรโกโส เป็นต้น

- 2) ชื่อเรื่องแบบเล่นสำนวน (Special Title Gimmick) หมายถึง ชื่อเรื่องที่เจาะจงใช้สำนวนแปลก ๆ มานำความสนใจ เช่น ในรูปแบบของสุภาพจิต โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน เล่นสำนวน

สัมผัสนอก สัมผัสใน บางคนถนัดใช้ภาษาประชดประชัน เยาะเย้ย ตลก ขบขัน ซิ่นชม ฯลฯ ผู้ตั้งชื่อมักต้องการให้ผู้อ่านสื่อความหมายบางอย่างที่แฝงอยู่โดยกระตุ้นให้เกิดอารมณ์คล้อยตาม เช่น จากรวงเป็นเม็ดพราว...สู่วัฒนธรรมข้าว ละครลิง...ชีวิตป่าสุโลกมายา เด็กเอ๋ยเด็กดีที่น่ารัก เป็นต้น

3) ชื่อเรื่องแบบคุยกับผู้อ่าน (Direct address Title) หลายครั้งที่ผู้ตั้งชื่อเรื่องจะสร้างความเป็นกันเองกับผู้อ่าน โดยโยงให้เกิดความรู้สึกร่วมกันตั้งแต่เริ่มต้น จะใช้สรรพนาม คุณ ผม เขา อยู่ด้วย เช่น ถ้าคุณอยากสวย...เชิญทางนี้... คุณจะอย่างไรถ้าเขาไม่กลับบ้าน เป็นต้น

4) ชื่อเรื่องแบบคำถาม (Question Title) เป็นชื่อเรื่องที่นิยมค่อนข้างสูงรองจากชื่อเรื่องแบบบอกเนื้อหา เพราะมักเป็นทางออกของผู้เขียน เมื่อนึกไม่ออกกว่าควรตั้งชื่ออย่างไรดี การตั้งคำถามมักมีประสิทธิภาพตรงที่เร้าความอยากรู้ให้ผู้อ่านได้เสมอ ข้อสำคัญผู้ตั้งชื่อจะต้องทราบความต้องการของผู้อ่านพอ ๆ กับประเด็นสำคัญของเรื่อง เช่น จริงหรือ?...ที่เขาว่าไม่รวยก็สวยได้ คุณคิดว่าคุณเลี้ยงลูกถูกวิธีแล้วหรือ เป็นต้น

5) ชื่อเรื่องแบบฉงนสนเท่ห์ (Suspense Title) นอกจากรูปแบบของการสร้างความรู้ด้วยคำถามแล้ว ยังมีรูปแบบการสร้างความสนเท่ห์ในใจผู้อ่านด้วยการตั้งชื่อเรื่องให้เกิดความสงสัยไว้ด้วยข้อความ ซึ่งชุกซ่อนสาระสำคัญไว้คลี่คลายในเนื้อเรื่องภายหลัง เช่น ...อยากสวยเชิญทางนี้ และแล้ว...คุณก็พบว่า.... เรื่องที่ไม่เคยเล่าของมูสลินี เป็นต้น

ดังนั้นการตั้งชื่อเรื่องต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการเลือกใช้คำหรือข้อความเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน โดยอาจใช้วิธีการตั้งชื่อแบบขัดแย้งกัน แบบใช้กลวิธีการทางภาษา แบบเปรียบเทียบ แบบแสดงอารมณ์ให้เห็นภาพ แบบใช้คำสำคัญ แบบบอกเนื้อหา แบบคุยกับผู้อ่าน แบบคำถาม หรือแบบฉงนสนเท่ห์ ทว่าต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและประเภทของสารคดีของผู้เขียน

ต่อมาการเขียนความนำที่ดีต้องเลือกใช้คำที่มีความหมาย มีชีวิตชีวา เข้าใจง่าย และไม่ควรมีความยาวมากเกินไป นอกจากนี้ยังต้องดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน เชิญชวนให้ผู้อ่านติดตามงานเขียนนั้น โดยเลือกใช้วิธีการต่าง ๆ ที่นักวิชาการนำเสนอไว้อย่างน่าสนใจ (อังธิดา ลิ้มปัทมปาณี, 2555: 65 - 68) ดังนี้

1) ความนำแบบบรรยาย (Narrative Lead) เป็นการเริ่มเรื่องด้วยการบอกสถานการณ์ให้ผู้อ่าน เหมือนตนเองเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง หรือเข้าไปมีอารมณ์ผูกพันกับเรื่อง เป็นความนำที่สะกดอารมณ์ผู้อ่านได้ดี ความนำประเภทนี้เหมาะสมกับเรื่องผจญภัย ฆาตกรรม สืบสวน

2) ความนำแบบอธิบาย (Descriptive Lead) เป็นการเขียนอธิบายลักษณะให้ผู้อ่านเห็นภาพ โดยไม่จำเป็นต้องเอาตัวเองใส่ไปในเหตุการณ์เหมือนความนำแบบบรรยาย ใช้ในการเขียนอธิบายเกี่ยวกับสัตว์ สิ่งของ สถานที่ หรือบุคคล

3) ความนำแบบอ้างพจนานุกรม (Quotation Lead) นิยมเขียนถึงคำพูดของบุคคลที่คนทั่วไปรู้จักดี อาจเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงเชิงการเมือง ศิลปิน นักแสดง ฯลฯ อ้างพจนานุกรม หรือคำพูดที่นำมาเขียนต้องสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง หรือเป็นคำพูดที่สามารถบอกได้ว่าเป็นใคร

4) ความนำแบบตั้งคำถาม (Question Lead) การตั้งคำถามในการเขียนความนำจะได้ผลเมื่อคำถามที่ตั้งขึ้นเป็นการกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่าน บ่อยครั้งที่นักเขียนเห็นว่าเป็นเรื่องง่ายจึงตั้งคำถาม แต่คำถามนั้นลอย ๆ ความนำจึงไม่สร้างสัมฤทธิผลในการเรียกร้องความสนใจ การตั้งคำถามนักเขียนจึงต้องพิจารณาว่าจะทำอย่างไรให้ผู้อ่านสนใจอ่านไปต่อจนจบ

5) ความนำแบบพูดกับผู้อ่าน (Direct Address Lead) เป็นความนำที่ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องนั้น ผู้เขียนจะถามผู้อ่านถึงประสบการณ์หรือความคิด

6) ความนำแบบยั่วล้อ (Teaser Lead) ความนำประเภทนี้มักจะสั้น ๆ สะดุดตา ยั่วเย้าผู้อ่านแล้วนำไปสู่เนื้อหา

7) ความนำแบบสร้างความฉงนสนเท่ห์ (Freak Lead) ความนำประเภทนี้แปลก ไม่เหมือนใคร และสะดุดตามาก อาจใช้คำเพียง 2 - 3 คำ หรือข้อความสั้น ๆ แต่เรียกความสนใจได้ดีทีเดียว

8) ความนำแบบย่อเรื่อง (Summary Lead) ความนำประเภทนี้มีวิธีการเขียนอย่างเดียวกับการเขียนความนำข่าว (News Lead) คือ สรุปสาระของเรื่องทั้งหมดในความนำ แต่การเขียนความนำเช่นนี้ผู้อ่านจะทราบเนื้อเรื่องทั้งหมด ทำให้ผู้อ่านตัดสินใจว่าจะอ่านต่อหรือไม่ ความนำประเภทนี้ใช้กับเรื่องที่นำเสนอใจอยู่แล้ว

มาลี บุญศิริพันธ์ (2535: 68 - 70) ได้กล่าวถึงกลวิธีการเขียนความนำที่จำแนกตามเนื้อหาและเป้าหมายของการเขียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ความนำประเภทสรุปประเด็น (Summary lead) ความนำประเภทนี้จะให้ความสนใจสำคัญของเรื่องทั้งหมดแก่ผู้อ่าน เพื่อจะได้ทราบถึงสาระของเรื่องทั้งหมดก่อน เป็นประโยชน์ในการช่วยตัดสินใจว่าเรื่องนั้นตรงกับความสนใจหรือไม่

2) ความนำประเภทบรรยาย (Narrative lead) คือ ความนำที่มีลักษณะสร้างบรรยากาศของเรื่องให้ตื่นใจ ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ให้รายละเอียดของเหตุการณ์เปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้สร้างจินตนาการภาพเหตุการณ์รวมตามคำบรรยายของผู้เขียน ลักษณะพิเศษของความนำประเภทนี้คือผู้เขียนจะใช้เทคนิคการเล่าเรื่องโดยบรรยายแต่ละฉากของเรื่องอย่างละเอียดตามด้วยการแสดงความต่อเนื่องของเหตุการณ์หรือการเดินเรื่องอย่างสละสลวยกลมกลืนเหมือนกับผู้อ่านอยู่ในสถานการณ์จริง

3) ความนำประเภทพรรณนาหรืออธิบาย (Descriptive lead) จะให้ความรู้สึกอารมณ์และสัมผัสจินตนาการที่เกิดขึ้นจากความนำนั้น คือ นอกจากได้เห็น ได้ยิน ได้รู้สึกร่วมแล้ว ยังสามารถสัมผัสอารมณ์ที่สร้างขึ้นโดยผู้เขียน ความนำประเภทนี้มุ่งให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการคล้อยตามมากกว่าจะเป็นเพียงการเล่าเรื่องให้เห็นรายละเอียดของเรื่องอย่างเดียว

4) ความนำประเภทคำพูด (Quotation lead) คำพูดของบุคคลบางคนสามารถนำมาเริ่มเรื่องได้ โดยเฉพาะคำพูดคม ๆ ของบุคคลสำคัญ บุคคลเด่นในสังคม หรือคำพูดคม ๆ ที่ออกจากรากของเด็กเล็กอย่างคาดไม่ถึง เป็นต้น แต่ต้องระลึกเสมอว่าคำพูดนั้น ๆ ต้องมีค่าควรแก่การนำมาเริ่มเรื่อง และเป็นที่น่าสนใจของคนทั่วไป

5) ความนำประเภทคำถาม (Question lead) สารคดีบางเรื่องมีเนื้อหาเหมาะสำหรับการเริ่มต้นด้วยคำถาม ซึ่งอาจจะมีหรือไม่มีคำตอบเกี่ยวกับเรื่องนั้นเลย แต่ก็สามารถกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นให้อ่านต่อไปเพื่อหาคำตอบในเรื่อง คำถามเป็นความนำที่ค่อนข้างท้าทาย ทั้งความสามารถผู้เขียนในการสร้างความสนใจแก่ผู้อ่าน และสำหรับผู้อ่านในการถูกกระตุ้นให้ติดตามหาคำตอบต่อไป ความนำแบบคำถามจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อเป็นคำถามที่อยู่ใใจ หรือในความสนใจของกลุ่มผู้อ่านขณะนั้น ควรจะมีลักษณะกระชับ มีประเด็นที่เด่นชัด

6) ความนำแบบคุยกับผู้อ่านโดยตรง (Direct address lead) คือ ความนำที่ผู้เขียนใช้สรรพนามแทนตัวเองกับผู้อ่านเหมือนกำลังนั่งคุยกันสองต่อสอง นิยมใช้คำว่า “ผม” “คุณ” การใช้สรรพนามแบบนี้ช่วยสร้างความเป็นกันเองระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน เปรียบเสมือนทั้งสองฝ่ายร่วมในเหตุการณ์ที่กำลังกล่าวถึงด้วยกัน ภาษาที่ใช้มักจะสะท้อนความเป็นกันเองมากกว่าการเขียนความนำประเภทอื่น ๆ

7) ความนำประเภทหยอกล้อ (Teaser lead) หมายถึง ความนำที่เขียนโดยไม่เจตนาจะให้ผู้อ่านทราบเรื่องราวทันที มีลักษณะผ่อนคลายเป็นขำๆ ใครบางคน ซึ่งไม่เกี่ยวกับเรื่องที่

เขียนเลยก็ได้ ใช้ภาษาเบา ๆ ไม่เคร่งเครียด และสั้น โดยหยิบยกเอาแง่มุมเล็ก ๆ หรือเกร็ดส่วนหนึ่ง ส่วนใดขึ้นมาเป็นจุดหยอกล้อได้มากกว่าความน่าประเทพอื่น ๆ

8) ความน่าประเทพไม่มีรูปแบบ (Freak lead) หมายถึง ความน่าที่เขียนขึ้นโดยไม่มี การเกริ่นอารัมภบทให้มากความ มีลักษณะแปลกไม่เป็นแบบคำถาม พรรณนาหรือคำพูด ลักษณะ ความน่าประเทพนี้อาจเป็นกลอนเปล่า อาจเป็นเพียงพยางค์เดียว หรืออาจอ้างถึงสิ่งใดที่ไกลจากเรื่อง ที่เขียนแต่ก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นของเรื่องซึ่งสามารถโยงความสนใจเข้าสู่เรื่องได้ บางครั้งอาจเข้า เรื่องเลยอย่างไม่มีปีไม่มีช้อย ไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน ความน่าแบบนี้มีลักษณะแปลกกว่าความน่าทั่วไป แต่ก็สามารถสร้างความสนใจให้ผู้อ่านได้อีกรูปแบบหนึ่ง

9) ความน่าแบบกระทบความรู้สึก (Striking lead) คือ ความน่าที่ใช้ภาษารุนแรง กระทบความรู้สึกของผู้อ่านทันที สามารถสร้างความรู้สึกบางอย่างต่อเหตุการณ์นั้น ๆ การเขียน ผู้เขียนต้องมั่นใจว่าสามารถเลือกใช้ข้อความเด่นพอที่จะทำให้ผู้อ่านอ่านต่อไปจนจบเรื่อง โดยหยิบเอา แง่มุม จุดเด่นของเหตุการณ์ และเรื่องราวส่วนที่สะท้อนความรู้สึกมาเขียน อาจเป็นแง่มุมตลกขบขัน สะเทือนอารมณ์ หรือเป็นประเด็นที่คนคาดไม่ถึง ลักษณะพิเศษของความน่าประเทพนี้คือการใช้ภาษา สั้น กระชับ และมีพลังความรู้สึกรวมอยู่ด้วย

10) ความน่าประเทพคำกลอน สุภาพิต เป็นความน่าที่ยกเอาคำกลอนสุภาพิต หรือ คำคมที่แพร่หลายมาขึ้นต้น การใช้คำกลอนสุภาพิตจะช่วยให้ได้ทั้งอารมณ์ จินตภาพ และจุดสำคัญของเรื่องในเวลาเดียวกัน

ชลอ รอดลอย (2544: 30) กล่าวว่าความน่าหรือค่านำของสารคดีเป็นตอนที่ผู้เขียน มุ่งที่จะจูงใจให้ผู้อ่านได้อ่านเนื้อเรื่องโดยการดึงดูดความสนใจของผู้อ่านนั้น ผู้เขียนสารคดีมีวิธีการที่ แตกต่างกันไปตามความเหมาะสม ความถนัด และความสามารถเฉพาะตัว ประเภทของการเขียน ความน่าที่นิยมในการเขียนสารคดี ได้แก่ (1) ความน่าที่เป็นข่าว (2) ความน่าแบบพรรณนา (3) ความ น่าแบบสรุปความสำคัญ (4) ความน่าที่เป็นคำถาม (5) ความน่าที่เป็นสุภาพิตหรือบทกวี (6) ความน่า แบบการให้คำจำกัดความ (7) ความน่าแบบที่เป็นเรื่องเล่า และ (8) ความน่าแบบใช้อัญญาพจน์หรือคำ อ้าง

นอกจากนี้ยังเป็นไปในทิศทางเดียวกับ รัญญา สังขพันธานนท์ (2548: 72) ที่ได้ รวบรวมวิธีการเขียนความน่าจากการศึกษางานเขียนสารคดีที่ปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์และ นิตยสาร สรุปได้ดังนี้

1. ความนำแบบพรรณนา เป็นการเล่าให้นึกเห็นภาพอันใดอันหนึ่ง เป็นการเล่าในอีกลักษณะหนึ่งที่คล้ายกับการบรรยาย คือมุ่งนำเสนอภาพธรรมชาติ บรรยากาศ สถานที่ เป็นการเขียนที่แสดงให้เห็นมากกว่าเล่า

2. ความนำแบบบรรยาย เป็นความนำที่นำเสนอด้วยการเขียนบรรยายให้เห็นภาพมีลักษณะคล้ายพรรณนา แต่จะเขียนรายละเอียดที่เป็นลำดับขั้นตอนที่เห็นและเป็นจริง โดยไม่สอดแทรกความคิดเห็นของผู้เขียนลงไปด้วย

3. ความนำแบบเรื่องสั้น เป็นการนำเอาวิธีการแบบบันเทิงคดีมาใช้ในการเล่าเรื่อง เพื่อนำเสนอสาระความรู้ให้น่าอ่านและชวนติดตาม การขึ้นต้นความนำแบบเรื่องสั้นนั้น เหมาะสำหรับการเขียนสารคดีที่เน้นความสะเทือนใจ เช่น สารคดีเกี่ยวกับเด็ก

4. ความนำประเภทอ้างคำพูดหรือวาทะบุคคล ผู้เขียนจะหยิบยกคำพูดหรือวาทะตอนใดตอนหนึ่งของบุคคลที่มีชื่อเสียงมาขึ้นต้น เพื่อเชื่อมโยงกับเนื้อเรื่องที่จะเขียน

5. ความนำแบบสนทนากับผู้อ่าน เป็นการเขียนลักษณะที่เหมือนกับผู้เขียนพูดคุยกับผู้อ่านโดยตรง

6. ความนำประเภทสุภาสิต คำคม และบทประพันธ์ ผู้เขียนจะยกเอาสุภาสิต คำคม หรือบทประพันธ์ประเภทกวีหรือบทเพลงมาขึ้นต้นสารคดี

7. ความนำประเภทนิทาน ตำนาน หรือเกร็ดเรื่องเล่า ความนำประเภทนี้มักเริ่มต้นด้วยการนำนิทาน ตำนาน และเกร็ดเรื่องเล่ามาเขียนเป็นความนำ นอกจากนี้แล้วยังมีเรื่องเล่าประเภทมุขตลก หรือเรื่องล้อเลียนใหม่ ๆ มาเขียนก็ช่วยเพิ่มเสน่ห์อย่างหนึ่งให้กับงานเขียน

8. ความนำแบบสรุปประเด็น มักนิยมเขียนความนำข่าวในหนังสือพิมพ์เป็นการสรุปประเด็นหรือสาระสำคัญของเรื่องทั้งหมด

9. ความนำแบบคำถาม เป็นการเริ่มต้นด้วยประโยคคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านหันมาสนใจกับเรื่องที่อ่าน รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้ค้นหาคำตอบด้วย

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่านักวิชาการได้กล่าวถึงกลวิธีการเขียนความนำไว้อย่างสอดคล้องสัมพันธ์กัน อาจมีรายละเอียดเพิ่มเติมแตกต่างกันเล็กน้อย โดยสามารถสังเคราะห์ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 สักระยะทกลวิธีการเขียนความนำ

ทกลวิธีการเขียนความนำ	มาลี บุญศิริพันธ์ (2535)	ชลอ รอดลอย (2544)	ธัญญา สังขพันธ์านนท์ (2548)	อังธิตา ลิ้มปัทมาภณี (2555)	รวม
1. ความนำแบบบรรยาย/เรื่องเล่า (Narrative Lead)	/	/	/	/	4
2. ความนำแบบอธิบาย/พรรณนา (Descriptive Lead)	/	/	/	/	4
3. ความนำแบบอัญพจน์/คำพูด/คำอ้าง (Quotation Lead)	/	/	/	/	4
4. ความนำแบบตั้งคำถาม (Question Lead)	/	/	/	/	4
5. ความนำแบบพูดกับผู้อ่าน (Direct Address Lead)	/	-	/	/	3
6. ความนำแบบยั่วล้อ/หยอกล้อ (Teaser Lead)	/	-	-	/	2
7. ความนำแบบสร้างความฉงนสนเท่ห์/ไม่มีรูปแบบ (Freak Lead)	-	-	-	/	1
8. ความนำแบบย่อเรื่อง/สรุปประเด็น (Summary Lead)	/	/	/	/	4
9. ความนำแบบกระทบความรู้สึก (Striking lead)	/	-	-	-	1
10. ความนำแบบคำกลอน/สุภาษิต/บทกวี	/	/	/	-	3
11. ความนำแบบที่เป็นข่าว	-	/	-	-	1
12. ความนำแบบการให้คำจำกัดความ	-	/	-	-	1
13. ความนำแบบเรื่องสั้น	-	-	/	-	1
14. ความนำประเภทนิทาน/ตำนาน/เกร็ดเรื่องเล่า	-	-	/	-	1

ดังนั้นการเขียนความนำต้องใช้ภาษาที่เร้าความสนใจของผู้อ่าน เข้าใจง่าย และมีความยาวของเนื้อหาพอเหมาะ โดยเลือกใช้การเขียนความนำแบบบรรยาย อธิบาย ตั้งคำถาม พูดกับ

ผู้อ่าน ยั่วล้อ สร้างความฉงนสนเท่ห์หรือไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน สรุประเด็น รวมถึงเขียนความนำด้วยการอ้างคำพูด บทประพันธ์ ขำว คำจำกัดความ เรื่องสั้น นิทาน ตำนาน หรือเกร็ดเรื่องเล่า

ส่วนการเขียนเนื้อเรื่องเป็นการถ่ายทอดรายละเอียดส่วนต่าง ๆ ที่ผู้เขียนวางประเด็นไว้ โดยอาศัยข้อมูลที่รวบรวมมา ทั้งจากการสัมภาษณ์ การมีส่วนร่วม การสังเกต การสำรวจ การลงพื้นที่ ตลอดจนข้อมูลจากการค้นคว้าในห้องสมุดหรืออินเทอร์เน็ต โดยกลวิธีการเขียนเนื้อเรื่องอาจแบ่งออกเป็นการเขียนเนื้อเรื่องตามลำดับความสำคัญ หรือความน่าสนใจของเรื่อง และการเขียนเนื้อเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (มาลี บุญศิริพันธ์, 2535: 68 - 70) อย่างไรก็ตามการเขียนเนื้อเรื่องให้น่าสนใจจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังที่อังจิตา ลิมปป์ทมปาณี (2555: 68 - 69) นำเสนอไว้ดังต่อไปนี้

1. ความสมบูรณ์ของเนื้อหา เกิดขึ้นจากการทำเค้าโครง (outline) โดยลำดับประเด็นที่จะเขียน ประเด็นใดก่อน ประเด็นใดหลัง แต่ละย่อหน้ามีความสัมพันธ์กัน ไม่หลงลืมประเด็น และอ่านสบายตา

2. จับประเด็นให้ชัดเจน การทำโครงร่างไว้ว่าจะเขียนถึงประเด็นใดบ้าง ผู้เขียนต้องมีความคิดรวบยอดก่อนว่า ต้องการเน้นอะไร อะไรคือจุดเด่น ต้องการให้ผู้อ่านได้อะไรเป็นสำคัญ สิ่งที่ต้องการเสนอที่สุดที่ประเด็นหลัก ดังนั้นต้องพาผู้อ่านไปสู่จุดนั้นให้ได้ ประเด็นอื่น ๆ เป็นประเด็นรองเพื่อเสริมให้ประเด็นหลักโดดเด่นที่สุด

3. การพรรณนารายละเอียด ผู้อ่านจะต้องรู้เห็นเหตุการณ์ได้ตามที่ผู้เขียนต้องการ ผู้เขียนจำเป็นต้องพรรณนารายละเอียดให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ และสร้างภาพพจน์ปรากฏในดวงความคิด รู้สึกซัดใจกับสิ่งที่อ่าน ฉะนั้นนักเขียนต้องมีความสามารถในเชิงภาษา เรียงร้อยถ้อยคำให้สละสลวย ชัดเจน อ่านแล้วเข้าใจเหมือนอยู่ในเหตุการณ์

4. การเพิ่มเสน่ห์โดยเสริมเกร็ดที่น่าสนใจ เช่น ตำนาน นิทาน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สถานที่ ความเชื่อมโยงความคิด อุปสรรคหรือปัญหาระหว่างทาง โดยอาจนำมาแทรกในเนื้อเรื่องเพื่อเพิ่มความเพลิดเพลินในการอ่าน แม้ว่าเกร็ดจะไม่ใช่ว่าจะสำคัญ แต่ก็มีส่วนให้เรื่องราวที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้นได้

5. การอ้างคำพูด การเล่าเรื่องไปเรื่อย ๆ ทำให้เรื่องราวราบเรียบเกินไป ถ้าความสามารถในการพรรณนาของผู้เขียนไม่เข้าขั้นก็อาจทำให้เกิดความเบื่อหน่าย วิธีการทำให้น่าสนใจและเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศในการอ่าน คือ การอ้างคำพูด (Quotation) ทั้งนี้ต้องดูจังหวะ

ไหนควรแทรก มิฉะนั้นจะกลายเป็นคนละประเด็น ผู้เขียนจะใช้วิธีสัมภาษณ์บุคคล แล้วนำคำพูดเด่น ๆ มานำเสนอแทนการพรรณนาของผู้เขียนเอง

ทั้งนี้ ธัญญา สังขพันธานนท์ (2558: 96) กล่าวว่า การเขียนเนื้อเรื่องให้มีความน่าสนใจสามารถกระทำได้หลายวิธี ได้แก่

1. การเขียนตามลำดับวันเวลา เรียกว่าลำดับความตามปฏิทิน ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหรือหลัง
2. การลำดับความตามมิติสถานที่ ได้แก่ การลำดับโดยการยึดสถานที่เป็นหลัก เช่น จากที่ใกล้ไปหาไกล จากซ้ายไปขวา หน้าไปหลัง
3. การลำดับความแบบแยกแยะเป็นหมวดหมู่ ได้แก่ ลำดับความตามหมวดที่จำแนกไว้ สารคดีเรื่องหนึ่งนำเที่ยว ผู้เขียนอาจเล่าจากสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติก่อน จากนั้นไปโบราณสถาน โบราณวัตถุ
4. การลำดับความแบบเหตุผล การลำดับโดยกล่าวถึงเหตุและแสดงผลอันเกิดจากเหตุนั้น
5. การลำดับตามประเด็นสำคัญ มักใช้กับเนื้อเรื่องที่มีการแสดงเหตุผลหรือเสนอความคิดเห็น จะลำดับตามประเด็นสำคัญก่อนหลัง การลำดับความแบบนี้ค่อนข้างยากจึงไม่เป็นที่นิยมในการเขียนสารคดีทั่วไป

ดังนั้นการเขียนเนื้อเรื่องที่ดีต้องมีใจความสำคัญสมบูรณ์ ชัดเจน เข้าใจง่าย และน่าสนใจ อาจเพิ่มเกร็ดความรู้หรืออ้างคำพูด เพื่อให้สารคดีไม่ราบเรียบเกินไป นอกจากนี้อาจเลือกใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบตามลำดับวันเวลา หรือตามลำดับความสำคัญของเนื้อเรื่อง ลำดับตามมิติสถานที่ แยกแยะตามหมวดหมู่ หรือลำดับความแบบเหตุผล

สุดท้ายการเขียนความจบเป็นส่วนที่ต้องทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจ ชาบซึ้ง และรู้สึกว่าคุณค่ากับการอ่าน ตลอดจนเกิดความคิดต่อไปจากเรื่องี่อ่าน ทั้งนี้มาลี บุญศิริพันธ์ (2535: 58 - 59) ได้กล่าวถึงกลวิธีการเขียนความจบไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

1. จบแบบสรุปความ (Summary ending) หมายถึง การจบด้วยการสรุปประเด็นสำคัญของเรื่องในตอนท้ายอีกครั้งหนึ่ง โดยโยงถึงความน่าในตอนต้นด้วย

2. จบแบบคาดไม่ถึง (Stinger) หมายถึง การจบแบบทำให้ผู้อ่านคาดไม่ถึง แปลกใจ สะใจ ผู้เขียนควรเล่าเรื่องราวตั้งแต่ต้น โดยตั้งใจจะจบอย่างพลิกความคาดหมายในความรู้สึกของผู้อ่าน

3. จบแบบคลี่คลายประเด็น (Climax) หมายถึง การจบแบบให้ความกระจ่างแก่ผู้อ่าน โดยไม่มีข้อเคลือบแคลงสงสัยใด ๆ เหลืออยู่ ประเด็นที่ผู้เขียนขมวดปมไว้ในความนำหรือในเนื้อเรื่องจะต้องคลี่คลายให้ชัดเจนในตอนจบ เพื่อสร้างความพอใจให้กับผู้อ่านอย่างไม่มีเยิ่นเย้อต่อไป

4. จบแบบให้คิดต่อ (Un-ending) หมายถึง การจบโดยผู้เขียนตั้งใจเน้นประเด็นสำคัญของเรื่อง ทิ้งปริศนาให้ผู้อ่านขบคิด เพราะไม่แน่ใจว่าในที่สุดบุคคลสำคัญหรือจุดสำคัญในเรื่องนั้นคลี่คลายไปทางใดกันแน่ ผู้เขียนจะทิ้งคำถามไว้ให้คิดต่อ ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้เขียนไม่ต้องการให้ทราบเรื่องราวตอนจบอย่างแท้จริง หรือต้องการจะทิ้งประเด็นไว้ให้ผู้อ่านสงสัยใคร่รู้ หรือให้ผู้อ่านเลือกจบตามความคิดของตนก็ได้

แนวคิดข้างต้นเป็นไปในทิศทางเดียวกับ อังธิดา ลิ้มปัทมปาณี (2555: 71 – 72) ที่กล่าวถึงวิธีการเขียนความจบไว้ดังนี้

1. ความจบแบบสรุปหรือย่อเรื่อง (Summary Ending) เป็นการจบแบบขมวดใจความสำคัญในตอนท้าย

2. ความจบแบบไม่คาดคิด (Stinger) เป็นการจบแบบสร้างความประหลาดใจให้แก่ผู้อ่าน เป็นการจบที่หักมุมความคิดของผู้อ่าน ทั้งที่ควรจะเป็นไปตามเหตุผลที่เรื่องเสนอ แต่ตอนท้ายกลับกลายเป็นเรื่องอื่น

3. ความจบแบบจุดสำคัญสุดยอของเรื่อง (Climax) ในสารคดีมีลักษณะคลี่คลายเมื่อจบแตกต่างจากนวนิยาย สารคดีจะจบทันทีที่ปัญหาถูกคลี่คลายลง หรือปัญหากระจ่างแจ้งแล้ว ขณะที่นวนิยายยังต้องสรุปรวบยอดหลังจุดสำคัญสุดยอของเรื่องอีกครั้ง เพื่อให้จบอย่างสมบูรณ์

4. ความจบแบบไม่ยอมจบ (The Unending) เป็นการจบที่ยังไม่สามารถหาคำตอบของปัญหาได้ ผู้เขียนยังไม่สามารถสรุปได้ หรือเหตุการณ์ยังไม่จบสิ้น จึงต้องทิ้งท้ายไว้ ซึ่งผู้เขียนอาจจะเขียนตอนต่อไปหรือไม่ก็ได้

5. ความจบบนสร้างภาพย้อนกลับ (Flash back) เป็นความจบบนที่นำความนำมา กล่าวบางส่วนเพื่อให้งจรของตอนต้นกับตอนท้ายบรรจบกันพอดี ผู้เขียนจะแสดงภาพที่เห็นตอนต้น แล้วย้อนกลับไปเพื่อให้ผู้อ่านรู้เบื้องหลัง จนกระทั่งจบตรงที่เดียวกันอีกครั้ง

นอกจากนี้ชลอ รอดลอย (2544: 43) ยังกล่าวถึงแนวทางการลงท้ายสารคดีไว้ หลากหลายลักษณะ ได้แก่ (1) การลงท้ายด้วยย่อหน้า หรือประโยคที่สิ้นสุดกระบวนการแล้ว (2) การลงท้ายด้วยการย้ำใจความสำคัญของเรื่อง (3) การลงท้ายด้วยสรุปความเห็นสนับสนุนเรื่องที่ได้ กล่าวมาแล้ว (4) การลงท้ายด้วยการตั้งคำถามทิ้งไว้ให้ผู้อ่านคิดต่อไป (5) การลงท้ายด้วยการ วิเคราะห์ความนัยของชื่อเรื่องให้กว้างขวางขึ้น (6) การลงท้ายด้วยทวนใจความในย่อหน้าที่เป็นความ นำ (7) การลงท้ายด้วยการหมุนกลับทำนองเย้ยหยัน หรือพลิกความคิดโดยที่ไม่คาดฝันมาก่อน (8) การลงท้ายด้วยคำชักจูง หรือคัดค้านโดยใช้คำพูดของบุคคลสำคัญมาสรุป (9) การลงท้ายด้วยเรื่อง เกร็ด (10) การลงท้ายด้วยคำพังเพย สุภาษิต หรือบทกวี (11) การลงท้ายด้วยการตั้งข้อสังเกต (12) การลงท้ายด้วยการเขียนเยาะเย้ย (13) การลงท้ายด้วยการให้ความรู้อย่างแปลก และ (14) การลง ท้ายด้วยการใช้ประโยคกระทบใจให้เห็นจุดที่ต้องการ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่าการเขียนความจบบนต้องสร้างความประทับใจ หรือ ความรู้สึกคุ้มค่าให้แก่ผู้อ่าน โดยอาจเขียนความจบบนด้วยกลวิธีต่าง ๆ ได้แก่ ความจบบนสรุปความ แบบคาดไม่ถึง แบบคลี่คลายประเด็น หรือแบบสร้างภาพย้อนกลับ อีกทั้งยังมีการเขียนความจบบน วิเคราะห์ความนัยของชื่อเรื่อง แบบตั้งข้อสังเกต แบบเขียนเยาะเย้ย แบบใช้ประโยคกระทบใจ รวมไปถึง การลงท้ายความจบบนด้วยเรื่องเกร็ดความรู้ คำพังเพย สุภาษิต หรือบทกวี

อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่ากลวิธีการเขียนสารคดีมีความหลากหลาย และมีการจัด จำแนกประเภทไว้อย่างกว้างขวาง ส่งผลให้ผู้อ่านสารคดีต้องเลือกกลวิธีเหล่านั้นไปใช้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ National Literacy Trust (2013) ได้สรุปประเภทของข้อความ (Text Types) ที่มีปรากฏใน การเขียนสารคดีไว้ดังนี้

1. การอภิปราย (Discussion texts)
2. การอธิบาย (Explanatory texts)
3. การสั่งสอน/การแสดงวิธีการ (Instructional/procedural texts)
4. การโน้มน้าวใจ (Persuasion texts)
5. การรายงานแบบไม่เรียงตามลำดับเวลา (Non-chronological reports)

6. การเล่าเรื่องจากประสบการณ์ (Recount)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าประเภทของข้อความหรือกลวิธีการเขียนที่ปรากฏในสารคดี ไม่ว่าจะเป็นการตั้งชื่อเรื่อง การเขียนความนำ การเขียนเนื้อเรื่อง และการเขียนความจบ ล้วนมีแนวทางในการเขียนที่หลากหลาย และมีลักษณะแตกต่างกันไปตามประเภทของสารคดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องศึกษาแนวทางในการวิเคราะห์ประเภทของข้อความหรือกลวิธีการเขียนสารคดีประเภทต่าง ๆ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม

2.5 แนวทางการประเมินการเขียนสารคดี

การประเมินความสามารถในการเขียนสารคดีจำเป็นต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นสำคัญหรือข้อควรคำนึงถึงในการประเมิน ตลอดจนแนวทางในการสร้างเกณฑ์การประเมินที่มีคุณภาพและครอบคลุม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาดำรง เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

อังธิดา ลิ้มปัทมปาณี (2555: 73 – 74) กล่าวว่า การเขียนสารคดีให้ประสบความสำเร็จ หรือการเขียนสารคดีแล้วมีคุณค่าที่จะให้สาระประโยชน์แก่ผู้อ่าน นักเขียนสารคดีที่มีประสบการณ์และเป็นมืออาชีพแสดงทัศนะเกี่ยวกับคุณค่าของสารคดีไว้ดังนี้

1. ความถูกต้องของข้อมูล เนื่องจากสารคดีเป็นงานเขียนที่ต้องการนำเสนอเรื่องเป็นจริง ไม่ใช่เรื่องแต่งตามจินตนาการ ความถูกต้อง ความรอบด้าน ความสมดุลของข้อมูล จึงเป็นสิ่งสำคัญ
2. ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เนื่องจากสารคดีเป็นการบอกข้อเท็จจริงด้วยการใช้รูปแบบหลากหลาย ให้อารมณ์ ความรู้สึก บรรยากาศ สิ่งรอบ ๆ เหตุการณ์ไปพร้อมกับความรู้ กลวิธีในการบอกข้อเท็จจริงจึงต้องทำให้ผู้อ่านเกิดความเพลิดเพลิน และสามารถอ่านจนจบได้
3. ทัศนะของผู้แต่ง เนื่องจากสารคดีมีความแตกต่างจากข่าวที่ให้นักเขียนแสดงความคิดเห็นของตนเองได้ ทัศนะของนักเขียนจึงเป็นแก่นสำคัญของเรื่องที่ต้องการบอกแก่ผู้อ่าน เมื่ออ่านจบแล้วทัศนะของผู้เขียนต่อเรื่องราวที่เกิดขึ้นจะเป็นจุดที่ทำให้ผู้อ่านได้รับอะไรมากไปกว่าข้อเท็จจริง นอกจากนี้ทัศนะของนักเขียนยังเป็นจุดเด่นที่ทำให้ผู้อ่านรู้จักตัวตนของนักเขียนด้วย
4. ประโยชน์ที่ได้รับ เนื่องจากสารคดีควรเป็นสิ่งที่ให้ประโยชน์แก่ผู้อ่าน ทั้งในมิติส่วนบุคคล สาธารณชน การสะท้อนปัญหาเพื่อให้สังคมตระหนักหรือให้แก้ไขให้ป้องกัน การยกย่อง

ผู้คนที่ทำดีที่เป็นแบบอย่าง การเปิดโปงกล่าวโทษบุคคลชั่วร้าย การรู้จักและเข้าใจผู้อื่นในความเป็นมนุษย์ร่วมกัน การดำรงวัฒนธรรมหรือศิลปะทรงคุณค่าอันทำให้เกิดสุนทรียภาพในจิตใจผู้อ่าน ฯลฯ ซึ่งเป็นพื้นฐานของงานสารคดี

5. ศิลปะการใช้ภาษา เนื่องจากความโดดเด่นของสารคดีประการหนึ่งคือการใช้ภาษา ซึ่งถ้อยคำ สำนวน หรือลีลาของภาษาที่ผู้เขียนแต่ละคนย่อมมีทักษะต่างกันไป หากอ่านมาก เรียนรู้มากมีคลังคำที่สะสมไว้มากและรู้จักใช้ก็จะทำให้สารคดีมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ภาสกร เกิดอ่อน และคณะ (2556: 101) ได้กล่าวถึงการประเมินงานเขียนสารคดีว่าควรประเมินให้ครอบคลุม 4 ประเด็นใหญ่ ได้แก่

1. เนื้อหา มีเนื้อหาสะท้อนแนวคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหาที่นำเสนอ มีการอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

2. วิธีการนำเสนอ ชื่อเรื่องต้องมีความน่าสนใจ กระชับ ตรงประเด็น เปิดเรื่องอย่างมีศิลปะ ลำดับเรื่องชวนติดตาม ปิดเรื่องอย่างน่าประทับใจ

3. กลวิธีนำเสนอ เหมาะสมกับเนื้อหาและน่าสนใจ กลั่นกรองข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบที่ถูกต้องเหมาะสม นำเสนอข้อเท็จจริงที่ผู้อ่านควรรู้และเกิดประโยชน์ต่อสังคม ไม่สอดแทรกความคิดเห็นส่วนตัว

4. การใช้ภาษา ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน ใช้ภาษาที่สื่อความได้อย่างตรงไปตรงมา รวมทั้งใช้ภาษาที่ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ ใช้ภาษาที่สละสลวยประณีต

แนวคิดข้างต้นสอดคล้องกับ รสริน ดิษฐบรรจง (2564: 167 - 169) ที่กล่าวถึงเกณฑ์การประเมินสารคดีไว้ 4 ประการ คือ (1) ประเมินองค์ประกอบหรือโครงสร้าง (2) ประเมินศิลปะด้านภาษา (3) ประเมินกลวิธีการดำเนินเรื่อง และ (4) ประเมินผลสะท้อน โดยสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

1. การประเมินองค์ประกอบหรือโครงสร้าง ต้องประเมินองค์ประกอบหลัก ได้แก่ ชื่อเรื่อง โครงเรื่อง เนื้อเรื่อง การใช้ภาษา และกลวิธีการเขียน พร้อมทั้งประเมินองค์ประกอบเสริม ได้แก่ ความรู้และประสบการณ์ของผู้เขียน ทักษะของผู้เขียน และความคิดสร้างสรรค์

2. การประเมินศิลปะด้านภาษา ต้องประเมินการเลือกสรรคำ เสียง และความหมายให้เหมาะสมกับเนื้อหาและบรรยากาศ การใช้ภาษากระชับรัดกุม ชัดเจน มีความยากง่าย และ

สามารถสื่อความได้ตรงตามที่คุณเขียนต้องการ นอกจากนี้การใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษา สำนวนโวหาร ต้องมีความโดดเด่น หรือใช้งานของนักเขียนผู้ใดมาเป็นแนวทาง

3. การประเมินกลวิธีการดำเนินเรื่อง ต้องประเมินการดำเนินเรื่องและการจบเรื่อง รวมถึงวิธีการเรียงลำดับเนื้อหา ความคิด หรือความรู้ว่ามีความกระชับรัดกุม สมเหตุสมผล และทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจหรือไม่ ตอนจบสอดคล้องกับเรื่องราวหรือเนื้อหาของเรื่องหรือไม่ นอกจากนี้ การแทรกความรู้ ทัศนะ และรสนิยมของผู้เขียนทำได้เหมาะสมเพียงใด

4. การประเมินผลสะท้อน หรืออาจเรียกว่าการประเมินคุณค่า ซึ่งอาจเป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นกับผู้เขียน ผู้อ่าน และสังคม โดยผลที่เกิดขึ้นกับผู้เขียน คือ การเปลี่ยนแปลงด้านความคิด ประสบการณ์ หรือสติปัญญา ไปจนถึงความตั้งใจในการเขียน การพัฒนาเทคนิค และการสร้างความแปลกใหม่ในการเขียน ส่วนผลที่เกิดขึ้นกับผู้อ่าน คือ ก่อให้เกิดความสนุกสนาน ความคิด อารมณ์ จินตนาการ หรือความงอกงามทางความรู้หรือไม่ สุดท้ายผลที่เกิดขึ้นกับสังคมอาจเป็นผลในด้าน ศิลปะการเขียน หรือด้านทัศนะและวิถีชีวิตที่นำไปใช้ประโยชน์ในวงกว้างได้

อย่างไรก็ตามนักวิจัยศึกษาและออกแบบเกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียน สารคดีไว้อย่างน่าสนใจ เช่น ลัดดาวัลย์ ศรีสุข (2558) ได้ออกแบบเกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบ วัดทักษะการเขียนสารคดีแบบอัตนัยไว้ ดังนี้

ตารางที่ 6 ประเมินทักษะการเขียนสารคดีแบบแยกประเด็นของ ลัดดาวัลย์ ศรีสุข (2558)

ระดับ คะแนน เกณฑ์	5	4	3	2	1
1. เนื้อหา	- มีเนื้อหา สาระสะท้อน แนวคิด สร้างสรรค์ที่ ก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อ ผู้อ่าน - มีความถูกต้อง	- มีเนื้อหา สาระสะท้อน แนวคิด สร้างสรรค์ - มีความถูกต้อง ของ เนื้อหาที่ นำเสนอ	- มีเนื้อหา สาระสะท้อน แนวคิด สร้างสรรค์ - มีความถูกต้อง ของ เนื้อหาที่ นำเสนอ	- เนื้อหาสาระ ไม่สะท้อน แนวคิด สร้างสรรค์ - เนื้อหาที่ นำเสนอไม่ ถูกต้องบาง ประเด็น	- เนื้อหาสาระ คัดลอกมาจาก งานเขียนของ ผู้อื่น - เนื้อหาสาระ ไม่น่าเชื่อถือ - ไม่มีการ อ้างอิง

ระดับ คะแนน เกณฑ์	5	4	3	2	1
	ต้องของ เนื้อหาที่ นำเสนอ - มีการอ้างอิง แหล่งข้อมูลที่ น่าเชื่อถือ ครบถ้วน	- มีการอ้างอิง แหล่งข้อมูลที่ น่าเชื่อถือ ครบถ้วน	- มีการอ้างอิง แหล่งข้อมูล ไม่ครบถ้วน	- แหล่งข้อมูล ไม่น่าเชื่อถือ	แหล่งข้อมูล
2. กลวิธีใน การเขียน สารคดี	- การวางโครง เรื่อง เปิดเรื่อง อย่างมีศิลปะ ลำดับเรื่อง ชวนติดตาม ปิดเรื่องอย่าง น่าประทับใจ - การตั้งชื่อ เรื่อง มี ความคิด สร้างสรรค์ - กลวิธีการ นำเสนอ เหมาะสมกับ เนื้อหา กลั่นกรอง ข้อมูลและ นำเสนอใน รูปแบบที่ เหมาะสมและ ถูกต้อง	- การวางโครง เรื่อง เปิดเรื่อง ชวนติดตาม ปิดเรื่อง ประทับใจ - การตั้งชื่อ เรื่องมีความ น่าสนใจ - กลวิธีการ นำเสนอ เหมาะสมกับ เนื้อหา กลั่นกรอง ข้อมูลและ นำเสนอใน รูปแบบที่ เหมาะสมและ ถูกต้อง	- การวางโครง เรื่องชวน ติดตาม ปิด เรื่องประทับใจ - การตั้งชื่อ เรื่องมีความ น่าสนใจ - กลวิธีการ นำเสนอใน รูปแบบที่ เหมาะสม	- การวางโครง เรื่อง เปิดเรื่อง ชวนติดตาม ปิดเรื่องไม่ น่าสนใจ - การตั้งชื่อ เรื่อง ลอกเลียนแบบ งานเขียนอื่น - กลวิธี นำเสนอต้อง ปรับปรุง	- ไม่มีการวาง โครงเรื่องที่ ชัดเจน - การตั้งชื่อ เรื่องไม่ น่าสนใจ และ ไม่ตรง ประเด็น - กลวิธีการ นำเสนอไม่ เหมาะสมกับ เนื้อหา ไม่ได้ กลั่นกรอง ข้อมูล ทำให้ ไม่น่าสนใจ

ระดับ คะแนน เกณฑ์	5	4	3	2	1
3. การใช้ ภาษาในการ เขียนสารคดี	ใช้ภาษา ถูกต้องชัดเจน ใช้ภาษาที่สื่อ ความได้อย่าง ตรงไปตรงมา รวมทั้งใช้ ภาษาที่ทำให้ ผู้อ่านเกิด จินตนาการ ใช้ ภาษาที่ สละสลวย และประณีต	ใช้ภาษา ถูกต้องชัดเจน ใช้ภาษาที่สื่อ ความได้อย่าง ตรงไปตรงมา รวมทั้งใช้ ภาษาที่ทำให้ ผู้อ่านเกิด จินตนาการ	ใช้ภาษา ถูกต้องชัดเจน ใช้ภาษาที่สื่อ ความได้อย่าง ตรงไปตรงมา	ใช้ภาษาไม่ถูก ระดับ แต่สื่อ ความชัดเจน ตรงไปตรงมา	ใช้ภาษาไม่ ถูกต้อง และ ใช้ภาษาที่สื่อ ความกำกวม ไม่เกิด จินตนาการ ภาษาที่ใช้ไม่ สละสลวย และไม่ ประณีต
4. คุณค่า ของสารคดี	มีคุณค่าของ สารคดีใน ด้านความรู้ ความคิด และสอดแทรก ความบันเทิง	มีคุณค่าของ สารคดีใน ด้านความรู้ ความคิด และสอดแทรก ความบันเทิง เล็กน้อย	มีคุณค่าของ สารคดีใน ด้านความรู้ ความคิด แต่ไม่ได้ สอดแทรก ความบันเทิง	มีคุณค่าของ สารคดีใน ด้านความรู้ แต่ไม่ได้ สอดแทรก ความคิดและ ความบันเทิง	ไม่ก่อให้เกิด คุณค่าของ สารคดีใน ด้านความรู้ ความคิด และ ไม่สอดแทรก ความบันเทิง

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าการออกแบบเกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนสารคดีนั้นต้องคำนึงถึงประเด็นการประเมินที่ละเอียดและซับซ้อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์ประเด็นสำคัญในการประเมินจากนักวิชาการและนักวิจัยเพื่อให้ความครอบคลุมมากที่สุด ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 สังเคราะห์ประเด็นในการประเมินความสามารถในการเขียนสารคดี

ประเด็นการประเมิน	อังธิดา ลิมปป์ทมปาณี (2555)	ภาสกร เกียรติอ่อน และคณะ (2556)	ลัดดาวัลย์ ศรีสุข (2558)	รสริน ดิษฐบรรจง (2564)	รวม
1. ด้านองค์ประกอบ/โครงสร้าง					
1.1 องค์ประกอบครบถ้วน เช่น ชื่อเรื่อง โครงเรื่อง เนื้อเรื่อง การใช้ภาษา กลวิธีการ เขียน ฯลฯ	-	-	-	/	1
2. ด้านเนื้อหา					
2.1 เนื้อหามีความถูกต้อง	/	/	/	-	3
2.2 เนื้อหามีความหลากหลายรอบด้าน	/	-	-	-	-
2.3 เนื้อหาสร้างสรรค์/น่าสนใจ/ชวน ติดตาม	-	/	/	-	2
2.4 มีการอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	-	/	/	-	2
3. ด้านกลวิธีการนำเสนอ					
3.1 ชื่อเรื่องน่าสนใจ/ตรงประเด็น/ สัมพันธ์กับเรื่อง	-	/	/	-	2
3.2 เปิดเรื่องอย่างมีศิลปะ/น่าสนใจ	-	/	/	-	2
3.3 ลำดับเนื้อเรื่องชวนติดตาม/ สมเหตุสมผล/กระชับ	-	/	/	/	3
3.4 ปิดเรื่องอย่างน่าประทับใจ/ สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	-	/	/	/	3
3.5 รูปแบบการนำเสนอเหมาะสมกับ เนื้อหา	-	/	/	/	3
4. ด้านการใช้ภาษา					
4.1 ใช้ถ้อยคำสำนวนเหมาะสมกับเนื้อหา	/	-	-	/	2

ประเด็นการประเมิน	อังริตา ลิมปัทมปาณี (2555)	ภาสกร เกิดอ่อน และคณะ (2556)	ลัดดาวัลย์ ศรีสุข (2558)	รสริน ดิษฐบรรจง (2564)	รวม
4.2 ใช้ภาษาสละสลวย/ ประณีต/ ก่อให้เกิดจินตนาการ/ใช้โวหารภาพพจน์	/	/	/	/	4
4.3 ใช้ภาษาสื่อความได้อย่างชัดเจน/ กระชับ/ตรงไปตรงมา	-	/	/	/	3
4.4 ใช้ภาษาถูกต้องตามหลักการใช้ ภาษาไทย/การสะกดคำถูกต้องตามอักขรวิธี	-	/	/	-	2
5. ด้านคุณค่า/ประโยชน์					
5.1 คุณค่าด้านความรู้/ความคิด/ทัศนะ	/	-	/	/	3
5.2 คุณค่าด้านอารมณ์ เช่น ความ สนุกสนาน เพลิดเพลิน ประทับใจ	/	-	/	/	3
5.3 คุณค่าด้านข้อคิด/สังคม/การนำไปใช้	/	-	/	/	3

จากการสังเคราะห์ประเด็นการประเมินความสามารถในการเขียนสารคดีข้างต้นจะ
เห็นได้ว่ามีประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึงถึง 5 ประเด็น ได้แก่ การประเมินด้านองค์ประกอบ เนื้อหา
กลวิธีการนำเสนอ การใช้ภาษา และคุณค่าของสารคดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ออกแบบเกณฑ์การประเมิน
ความสามารถในการเขียนสารคดีได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนสารคดี

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนนเกณฑ์			
	4	3	2	1
1. ด้าน องค์ประกอบ	มีองค์ประกอบของ สารคดีครบถ้วน ได้แก่ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง ความจบ	มีองค์ประกอบส่วน ความนำ เนื้อเรื่อง และความ จบ แต่ไม่มีชื่อเรื่อง	มีองค์ประกอบส่วน เนื้อเรื่อง แต่ไม่มีส่วนความ นำ/ความจบ และไม่มีชื่อเรื่อง	ขาดองค์ประกอบ ของสารคดี ทั้งหมด
2. ด้านเนื้อหา	เนื้อหาถูกต้อง น่าเชื่อถือ ไม่วกวน ชวนติดตาม	เนื้อหาถูกต้อง น่าเชื่อถือ แต่วกวน ไม่ชวนติดตาม	เนื้อหาไม่ถูกต้อง ไม่น่าเชื่อถือ แต่ไม่วกวน และ ชวนติดตาม	เนื้อหาไม่ถูกต้อง ไม่ชวนติดตาม วกวน และ ไม่น่าเชื่อถือ
3. ด้านกลวิธีการ นำเสนอ	ชื่อเรื่องน่าสนใจ ตรงประเด็น เปิดเรื่องน่าติดตาม ปิดเรื่อง น่าประทับใจ และลำดับเรื่อง เข้าใจง่าย	ชื่อเรื่องน่าสนใจ ตรงประเด็น เปิดเรื่องน่าติดตาม ปิดเรื่อง น่าประทับใจ แต่ลำดับเรื่องเข้าใจ ยาก	ชื่อเรื่องน่าสนใจ ตรงประเด็น แต่เปิดเรื่องไม่น่า ติดตาม หรือปิดเรื่อง ไม่น่าประทับใจ และลำดับเรื่อง เข้าใจยาก	ชื่อเรื่องไม่น่าสนใจ ไม่ตรงประเด็น เปิดเรื่องไม่น่า ติดตาม ปิดเรื่อง ไม่น่าประทับใจ และลำดับเรื่อง เข้าใจยาก
4. ด้านการใช้ ภาษา	ภาษาเหมาะสมกับ เนื้อหา สื่อความ ชัดเจน สละสลวย ถูกต้องทั้งหมด และใช้โวหาร ภาพพจน์	ภาษาเหมาะสมกับ เนื้อหา สื่อความชัดเจน สละสลวยถูกต้อง ทั้งหมด แต่ไม่ใช่ โวหารภาพพจน์	ภาษาเหมาะสมกับ เนื้อหา สื่อความชัดเจน แต่สละสลวยผิด และไม่ใช่โวหาร ภาพพจน์	ภาษาไม่เหมาะสม กับเนื้อหา สื่อความไม่ชัดเจน สละสลวยผิด และไม่ใช่ โวหารภาพพจน์
5. ด้านคุณค่า	ปรากฏคุณค่าของ สารคดีทุกด้าน ได้แก่ ความรู้ อารมณ์ และข้อคิด	ปรากฏคุณค่าของ สารคดีด้านความรู้ และอารมณ์ แต่ไม่ปรากฏข้อคิด	ปรากฏคุณค่าของ สารคดีด้านอารมณ์ แต่ไม่ปรากฏคุณค่า ด้านความรู้และ ข้อคิด	ไม่ปรากฏคุณค่า ของสารคดีเลย

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
17 – 20 คะแนน	ดีมาก
13 – 16 คะแนน	ดี
9 – 12 คะแนน	พอใช้
5 - 8 คะแนน	ปรับปรุง

หมายเหตุ : ได้เกณฑ์คุณภาพ “ดี” ขึ้นไปถือว่าผ่าน

การพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีให้กับผู้เรียนจำเป็นต้องมีองค์ความรู้เรื่อง ความหมาย ประเภท องค์ประกอบ และกลวิธีการเขียนสารคดีที่ถูกต้องแม่นยำ ดังนั้นผู้วิจัยจะนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการสังเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ มาใช้ในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระเกี่ยวกับสารคดี รวมถึงนำมาใช้ในการกำหนดประเภทสารคดีที่จะให้ผู้เรียนฝึกฝนการเขียน ตลอดจนวัดและ ประเมินผลตามแนวทางที่ได้กล่าวไปข้างต้น

3. แนวคิดอรรถฐาน (Genre-Based Learning)

3.1 ความเป็นมาของแนวคิดอรรถฐาน

การพัฒนาความสามารถในการเขียนโดยใช้แนวคิดอรรถฐาน (Genre-Based) เป็น ผลลัพธ์จากการวิจัยทางด้านภาษาศาสตร์เชิงระบบ (Systemic linguistics) ของ M.A.K Halliday และคณะที่เริ่มทดลองตั้งแต่ปีคริสต์ศักราช 1964 ณ กรุงลอนดอน ประเทศสหรัฐอเมริกา (Christie et al., 1987: 58)

3.2 หลักการของแนวคิดอรรถฐาน

หลักการสำคัญในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐาน คือ การศึกษาระบบการใช้ โครงสร้างการดำเนินเนื้อความ (Schematic Structure) และลักษณะของภาษา (Linguistic Features) ที่ใช้ในบริบทที่มีอรรถลักษณะ (Genre) หรือชนิดของเนื้อความต่าง ๆ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายใน การสื่อความแตกต่างกัน การศึกษาความแตกต่างของอรรถลักษณะภาษาจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจการ อ่านและการเขียนได้รวดเร็วขึ้น เนื่องจากมีรูปแบบของโครงสร้างการดำเนินเนื้อความและ ลักษณะเฉพาะของภาษาที่ใช้ในแต่ละอรรถลักษณะ ซึ่งทำให้การจับใจความของเรื่อง การตีความ การ

แปลความ การขยายความ รวมทั้งการเดาคความเป็นไปได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยเป็นแบบอย่างที่ดีในการเขียนตามจุดมุ่งหมายต่าง ๆ อีกด้วย (เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย, 2550: 25)

อรรถลักษณะหรือประเภทผลงาน (Genre) เป็นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในบริบทใดบริบทหนึ่งอาจเป็นการพูดหรือการเขียน โดยมีรูปแบบการสื่อสารเป็นไปตามแนวปฏิบัติที่เป็นที่ยอมรับและนิยมกันโดยทั่วไปในสถานการณ์หรือบริบทนั้น ๆ เช่น การกล่าวสุนทรพจน์ การกล่าวเปิดประชุม การกล่าวอวยพรในพิธีมงคลสมรส การเขียนจดหมายสมัครงาน การเขียนบทบรรณาธิการ เป็นต้น ผู้ใช้ภาษาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเหล่านี้จำเป็นต้องศึกษาวิธีการสื่อสารที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นแนวปฏิบัติโดยทั่วไป เพื่อให้สามารถสื่อสารได้ถูกต้องและเหมาะสมตามสถานการณ์นั้น ๆ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ประเภทผลงาน (Genre Analysis)

วิธีการวิเคราะห์ประเภทผลงาน (Genre Analysis) เป็นการศึกษาการใช้ภาษาตามประเภทของผลงาน เน้นการศึกษาลีลาทางศิลป์ (Rhetorical Styles) และสัมพันธสาร (Discourse) กล่าวคือเป็นการวิเคราะห์การใช้ภาษา การประกอบขึ้นเป็นเนื้อหา และการตีความเนื้อหาในบริบทต่าง ๆ (Bhatia, 2002) เพื่อศึกษาอรรถภาค (Move) และลักษณะทางภาษาศาสตร์ที่สำคัญ (Linguistic Features) (Swales, 1990) ซึ่งวิธีการวิเคราะห์ประเภทผลงานมีบทบาทสำคัญในวงการการสอนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะทาง (English for specific purpose) โดยมีการนำวิธีวิจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ประเภทผลงานมาศึกษารายละเอียดของโครงสร้างงานเขียน หรืองานพูดประเภทต่าง ๆ (Dudley-Evans, 1994) ดังนั้นการวิเคราะห์ประเภทผลงานจึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานประสบความสำเร็จได้

อย่างไรก็ตามอรรถลักษณะของภาษา (Genre) ทั้งที่เป็นภาษาพูดและภาษาเขียนมีหลายชนิด โดยทั่วไปจะมีรายละเอียดของโครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเนื้อความ (Schematic Structure) เพื่อการสื่อความหมายของภาษา และลักษณะของภาษา (Linguistic Features) ดังตัวอย่างอรรถลักษณะที่ใช้กันอยู่ทั่วไปในการสื่อความต่อไปนี้ (เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย, 2536: 27 - 30)

1. การเล่าเรื่องจากประสบการณ์ (Recount) เป็นเรื่องเล่าจากประสบการณ์ เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมาและจากประสบการณ์ของผู้เขียน โดยมีลักษณะโครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเนื้อความ คือ เริ่มด้วยบทนำ จากนั้นดำเนินเหตุการณ์โดยมีลำดับต่อเนื่อง และลงท้ายด้วยบทสรุป ส่วนตอนท้ายของเรื่องจะบอกค่านิยมหรือความเห็นส่วนตัวที่มีต่อประสบการณ์นั้น

2. การรายงาน (Explanation) เป็นการเขียนเกี่ยวกับสาเหตุและกระบวนการของการเกิดปรากฏการณ์ต่าง ๆ โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์และผลว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร และเหตุใดจึงเกิดขึ้น โดยมีลักษณะโครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเนื้อความ คือ บอกหลักการ สาเหตุ และผล บอกลักษณะของเหตุการณ์นั้น ๆ และมีบทสรุปจากหลักการ ลักษณะของภาษาที่ใช้เป็นประโยคบอกเล่า ใช้ภาษาเป็นกลางไม่เฉพาะเจาะจง มีคำสันธานเชื่อมประโยคเพื่อแสดงความเชื่อมโยง เป็นเหตุเป็นผลหรือขัดแย้ง

3. การแสดงความคิดเห็น (Exposition) เป็นการเขียนแสดงความคิดเห็นส่วนตัวหรือความคิดของตนเองหรือของผู้อื่นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจจะเป็นการถกเถียงหรือการโต้แย้ง โดยมีลักษณะโครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเนื้อความ คือ เริ่มด้วยการแสดงข้อคิดเห็นและให้เหตุผลสนับสนุนข้อคิดเห็นหรือเหตุผลโต้แย้ง โดยยกข้อความที่เป็นจุดสำคัญ หรือข้อความที่เป็นรายละเอียดสนับสนุน และลงท้ายด้วยบทสรุปย้ำเน้นการแสดงความคิดเห็นของตน เพื่อเน้นความสำคัญของเรื่องให้น่าสนใจและน่าเชื่อถือ ในส่วนของลักษณะของภาษาใช้ภาษาที่มีข้อความหรือเนื้อความเกี่ยวกับความคิดเห็นของตนเอง และใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 และ 3 ในการกล่าวถึง

4. การแสดงวิธีการ (Procedure) เป็นการเขียนแนะนำการปฏิบัติ ซึ่งจะกล่าวถึงวิธีการ กระบวนการ หรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน โดยมีลักษณะโครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเนื้อความ คือ ต้องมีจุดมุ่งหมายในการเขียนที่แน่นอนว่าบอกวิธีการทำอะไร ให้รายละเอียดของวัสดุ อุปกรณ์หรือส่วนประกอบที่ต้องใช้ และเรียงลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติในส่วนของลักษณะของภาษาโดยทั่วไปใช้ประโยคคำสั่ง มีคำกริยาที่บ่งบอกการปฏิบัติ ใช้ภาษาเป็นกลาง ๆ ไม่เฉพาะเจาะจง ไม่อ้างอิงตัวบุคคล และใช้คำนามที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ โดยทั่วไป

5. การเล่าเรื่องหรือการบรรยายเชิงจินตนาการ (Narrative) เป็นการเขียนเรื่องเล่าจินตนาการ ส่วนมากจะเป็นเรื่องนิทานหรือนิยาย โดยมีลักษณะโครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเนื้อความ คือ มีการนำเรื่อง กล่าวความเป็นไปของเรื่อง บ่งบอกตัวละคร สถานที่หรือเวลา มีลำดับของเหตุการณ์ในเรื่อง แสดงปัญหาของเรื่องและแสดงการคลี่คลายของเรื่องหรือการแก้ปัญหาในตอนจบอาจให้คติพจน์หรือข้อเตือนใจท้ายเรื่อง ในส่วนของลักษณะของภาษา เป็นเรื่องเล่าในอดีตหรือเป็นเรื่องที่ผ่าน มีการใช้บุพบทบ่งบอกเวลา สถานที่ ใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 ในการกล่าวถึงหรืออ้างอิงบุคคลหรือสิ่งของอื่น ๆ อาจมีการซ้ำย้ำเรื่อง ใช้คำสันธานเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเรื่องและบ่งบอกความเป็นเหตุเป็นผลความคล้อยตามและความขัดแย้ง

6. การอภิปราย (Discussion) เป็นการเขียนเพื่อแสดงถึงเหตุผลและความจำเป็น ชี้ให้เห็นข้อดีข้อเสีย เป็นการจูงใจให้ผู้อ่านคล้อยตาม โดยมีลักษณะโครงสร้างในการดำเนินเรื่องของ เนื้อความ คือ เริ่มบทนำด้วยการให้หลักการหรือความสำคัญของเรื่องให้ชัดเจน กล่าวถึงข้อขัดแย้ง หรือสนับสนุนโดยมีการอ้างอิงแสดงเหตุผล มีข้อความความคิดเห็นในประเด็นที่แตกต่างกันไป ในตอนท้าย กล่าวเสนอแนะเชิงสรุปว่าควรทำหรือสนับสนุนอย่างไร โดยย้ำหลักการหรือความสำคัญของเรื่อง เช่นเดียวกับในบทนำ ในส่วนของลักษณะของภาษา มีข้อความแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และผู้อื่น ใช้ประโยคบอกเล่า มีข้อความสนับสนุนหรืออ้างอิงหรือให้เหตุผล และใช้คำเชื่อมเพื่อแสดงความขัดแย้งคล้อยตาม หรือเป็นเหตุเป็นผลแก่กัน

7. การสังเกต (Observation) เป็นการเขียนเพื่อให้เห็นและให้รายละเอียดของการสังเกตสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีลักษณะโครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเนื้อความ คือ มีบทนำเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกต บ่งเวลา หรือสถานที่มีลำดับของการบอกรายละเอียด ให้ความเห็นเกี่ยวกับการสังเกตหรือให้เหตุผล เป็นเหตุการณ์ที่เป็นความจริง และมีพัฒนาขึ้นตามลำดับ ในส่วนของลักษณะของภาษา มีการลำดับของการบอกรายละเอียด ใช้ภาษาเป็นกลาง ๆ ไม่เฉพาะเจาะจงในการอ้างอิง

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่างานเขียนแต่ละประเภทล้วนมีอรรถลักษณะทางภาษาที่นิยมใช้แตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจำเป็นต้องศึกษาอรรถลักษณะทางภาษาที่นิยมใช้ในการเขียนสารคดี และใช้วิธีการวิเคราะห์ประเภทผลงาน (Genre Analysis) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและกว้างขวางมากขึ้น

3.3 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐาน

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาตัวแบบของข้อความ ผ่านการอ่าน พร้อมทั้งทำความเข้าใจอรรถลักษณะของข้อความ เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การผลิตงานเขียนร่วมกัน หรือการเขียนเป็นรายบุคคล ทั้งนี้มีนักวิชาการได้กล่าวถึง ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานไว้อย่างสอดคล้องกัน โดยมีรายละเอียดที่น่าสนใจดังนี้

Christie et. al (1989) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานโดยจัดเนื้อหาตามอรรถลักษณะทั้งหมด 8 ชนิด และแบ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นการให้รูปแบบ (A modelling stage) เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับอรรถลักษณะด้วยการให้ผู้เรียนอ่านตัวอย่างที่ทำหน้าที่เป็นต้นแบบของอรรถลักษณะนั้น ๆ โดยผู้เรียน

จะช่วยกันสำรวจว่าเรื่องราวที่อ่านมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับอะไร และเป็นอรรถลักษณะแบบใด แล้วจึงวิเคราะห์โครงสร้างการดำเนินเนื้อความ วิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาของอรรถลักษณะแต่ละแบบ

2. ขั้นตกลงร่วมกันเกี่ยวกับเนื้อความ (A joint negotiation stage) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจะให้ผู้เรียนร่วมกันทำกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การสังเกต การค้นคว้า การอภิปราย และการจัดบันทึกเกี่ยวกับอรรถลักษณะที่จะนำไปใช้ฝึกเขียน

3. ขั้นฝึกเขียนโดยอิสระ (An independent construction stage) เป็นขั้นที่ผู้เรียนแต่ละคนได้ฝึกเขียนอย่างอิสระ ทั้งนี้ผู้สอนอาจกำหนดเป็นการเขียนรายบุคคล หรือเขียนร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยมีผู้สอนเป็นผู้ดูแลให้ความช่วยเหลือ

ต่อมา Hammond et al. (1992) ได้เสนอการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐาน 4 ขั้นตอน โดยเพิ่มขั้นตอนการสร้างความรู้เกี่ยวกับบทอ่าน และให้ผู้เรียนร่วมกันผลิตงานเขียนแทนการทำกิจกรรมการเรียนรู้ลักษณะอื่น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทอ่าน (Building knowledge of a text) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจะนำเสนอบทอ่าน มีการให้ความรู้เรื่องคำศัพท์ และโครงสร้างทางไวยากรณ์ของประโยค จากนั้นจึงให้ผู้เรียนอ่านบทอ่าน ผู้สอนตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านจับใจความสำคัญ และรายละเอียดของในบทอ่าน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาอรรถลักษณะของบทอ่าน (Exploring a model text) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันศึกษาอรรถลักษณะของบทอ่าน ซึ่งประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ของบทอ่าน การจัดเรียบเรียงความคิด ลักษณะของภาษาที่ใช้ในบทอ่าน โดยผู้สอนกำหนดประเด็นต่าง ๆ ในการศึกษา เช่น ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ใดในการเขียน งานเขียนนี้มีองค์ประกอบอะไรบ้าง ผู้เขียนนำเสนอเนื้อหาอย่างไร ใช้โครงสร้างไวยากรณ์ประโยคแบบใดในการเขียน ใช้คำศัพท์อะไรบ้าง และคำศัพท์นั้นเป็นคำประเภทใด เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การร่วมกันผลิตงานเขียน (Doing a collaborative writing) เป็นขั้นตอนในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือกำหนดให้ผู้เรียนทำงานกลุ่ม โดยนำองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับอรรถลักษณะของงานเขียนที่ได้ศึกษาในขั้นตอนที่ 2 มาผลิตงานเขียนที่มีอรรถลักษณะเช่นเดียวกัน ในขั้นตอนนี้ผู้สอนอาจใช้แนวคิดของการเขียนแบบเน้นกระบวนการที่ประกอบด้วยการวางแผนการเขียน การเขียนต้นฉบับร่าง การปรับแก้ไข และการเขียนต้นฉบับใหม่

ขั้นตอนที่ 4 การเขียนเป็นรายบุคคล (Constructing a text individually) เป็นขั้นตอนในการให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ผลิตงานเขียนที่มีอรรถลักษณะเดียวกับบทอ่านที่ได้ศึกษาอย่างอิสระด้วยตนเอง

Rothery and Stenglin (1994) ได้เสนอขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานไว้ 3 ขั้นตอน เริ่มต้นจากการให้ผู้เรียนศึกษาตัวอย่าง แล้วจึงให้ผู้เรียนเขียนร่วมกัน และเขียนด้วยตนเองตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 Deconstruction เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะได้เห็นตัวอย่างประเภทของตัวบท (text type) จากนั้นร่วมกันวิเคราะห์ สังเกต อภิปรายเกี่ยวกับหน้าที่และโครงสร้างของอรรถลักษณะ เช่น รูปแบบภาษาที่ใช้เพื่อเพิ่มความรู้ให้กับนักเรียน นอกจากนี้นักเรียนจะได้เรียนรู้เรื่องทำเนียบภาษา วัตถุประสงค์ทางสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้ภาษา และเครื่องมือการสื่อสาร หลังจากนั้นผู้เรียนจะได้เรียนรู้การใช้ภาษาและคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับอรรถลักษณะที่เรียน

ขั้นตอนที่ 2 Joint Construction เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนและผู้สอนจะร่วมกันเขียนตามประเภทของอรรถลักษณะที่เรียน โดยผู้สอนจะเตรียมเนื้อหาเกี่ยวกับโครงสร้างทางไวยากรณ์และโครงสร้างการเขียน ผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากโครงสร้างการเขียน นอกจากนี้ผู้สอนจะเขียนรายละเอียดตามข้อเสนอแนะของผู้เรียนลงบนกระดานหรือกระดาษแผ่นใหญ่ ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนจากภาษาพูดเป็นภาษาเขียนได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบทบาทของผู้สอนในขั้นนี้จะค่อย ๆ ลดลง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียน โดยผู้เรียนจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้สังเกตการณ์เป็นผู้เรียนที่สามารถพึ่งพาตนเองได้

ขั้นตอนที่ 3 Independent Construction เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจะทบทวนบทเรียนเพื่อทดสอบด้านไวยากรณ์ของตัวบทที่เรียน หลังจากทดสอบโดยกิจกรรมที่หลากหลายจนผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่เรียนแล้ว ผู้เรียนจะได้เขียนงานของตนเอง โดยจะเป็นงานเขียนที่คล้ายกับงานเขียนตัวอย่างและใช้อรรถลักษณะเดียวกัน แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลเล็กน้อย เช่น การเขียนวงจรชีวิตตัวบทต้นแบบเป็นเรื่องวงจรชีวิตของผีเสื้อ แต่งานเขียนของผู้เรียนเป็นวงจรชีวิตของกบ เป็นต้น

Feez (1998) เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานไว้ทั้งหมด 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 Building the context เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจะให้ตัวบทต้นแบบ และให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ถ้อยคำ ประโยค ลักษณะทางภาษาที่ใช้ในตัวบทโดยใช้ความรู้เดิม ผู้สอนจะยังไม่สอนหรือให้ความรู้เพิ่มเติม ผู้เรียนจะต้องวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 Modeling and deconstruction เป็นขั้นตอนที่จะให้ผู้เรียนร่วมกันศึกษา และวิเคราะห์ตัวบทต้นแบบเกี่ยวกับรูปแบบของโครงสร้างและลักษณะทางภาษา

ขั้นตอนที่ 3 Joint Construction เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจะให้แบบฝึกหัดที่หลากหลาย เช่น การเติมข้อมูลที่หายไป การนำประโยคมาเรียงต่อกันให้สมบูรณ์ เป็นต้น เมื่อนักเรียนเข้าใจโครงสร้างต่าง ๆ แล้ว ผู้สอนกับผู้เรียนจึงร่วมกันสร้างงานเขียนผ่านกระบวนการเขียนแต่ละประเภท ในขั้นตอนนี้ผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือ ผู้เรียนจะได้วางแผนการเขียน และหาข้อมูลสำหรับการเขียนก่อนที่จะเขียนงานชิ้นที่ 1 หลังจากนั้นจะอ่านทบทวนงานเขียนของตนเอง และแก้ไขงานเขียน แล้วให้เพื่อประเมินงานเขียนเพื่อแก้ไขงานเขียนเป็นครั้งสุดท้าย

ขั้นตอนที่ 4 Independent Construction เป็นขั้นตอนที่จะให้ผู้เรียนพัฒนางานเขียนด้วยตนเอง สรุปหัวข้อที่เรียน และประเมินผลงานเขียนของตนเอง

ขั้นตอนที่ 5 Linking to other texts เป็นขั้นตอนการเชื่อมโยงทักษะการเขียนไปสู่ทักษะภาษาอื่น เช่น เปลี่ยนวิธีการจากการเขียนเป็นการนำเสนอ หรือเปลี่ยนอรรถลักษณะของงานเขียน

นอกจากนี้ Read (2010) ได้พัฒนารูปแบบการสอนเขียนโดยใช้แนวการสอนแบบอรรถฐาน เรียกว่า IMSCI ซึ่งย่อจากขั้นตอนในการสอนเขียน ได้แก่ การตั้งคำถาม (Inquiry) การให้รูปแบบ (Modeling) การเขียนร่วมกับครู (Shared) การเขียนเป็นคู่ (Collaborative writing) และการเขียนด้วยตนเอง (Independent writing) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การซักถาม (Inquiry) เป็นขั้นเริ่มต้นโดยใช้การอ่านร่วมกับการเขียน ในช่วงของการอ่านแบบ read-aloud เพื่อหาอรรถลักษณะของเรื่องที่อ่าน

2. การให้รูปแบบ (Modeling) โดยแสดงให้นักเรียนเห็นรูปแบบวิธีในการเขียนข้อความประเภทนั้น โดยสาธิตการระดมความคิดที่เกี่ยวกับหัวข้อ การวางแผนการเขียนโดยใช้แผนภาพ การเขียนร่าง การตรวจทาน และการแก้ไข

3. การเขียนร่วมกับครู (Shared writing) ในขั้นนี้ครูร่วมเขียนกับนักเรียน โดยนักเรียนมีโอกาสได้ตัดสินใจเกี่ยวกับหัวข้อ การสร้างประโยค การเรียบเรียง และการตัดสินใจอื่น ๆ ที่ต้องเจอเมื่อเขียนด้วยตนเอง

4. การเขียนร่วมกัน (Collaborative writing) ในขั้นนี้นักเรียนเขียนเป็นคู่ โดยให้นักเรียนได้ปรึกษากันเพื่อช่วยกันเขียนงาน

5. การเขียนด้วยตนเอง (Independent writing) ในขั้นสุดท้ายครูให้นักเรียนเขียนด้วยตนเอง

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานที่นักวิชาการเสนอไว้มีแนวคิดและขั้นตอนที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสามารถสรุปและสังเคราะห์ขั้นตอนได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐาน

ขั้นตอน	Christie et al. (1989)	Hammond et al. (1992)	Rothery and Stenglin (1994)	Feez (1998)	Read (2010)	รวม
1. การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทอ่าน / การตั้งคำถามเกี่ยวกับบทอ่าน	/	/	-	-	/	3
2. การให้รูปแบบ / การศึกษาอรรถลักษณะของภาษา	/	/	/	/	/	5
3. การทำกิจกรรมเกี่ยวกับอรรถลักษณะที่ได้เรียนรู้	-	-	-	/	-	1
4. การเขียนร่วมกัน / การเขียนร่วมกับครู / การเขียนเป็นคู่	/	/	/	/	/	5

ขั้นตอน	Christie et al. (1989)	Hammond et al. (1992)	Rothery and Stenglin (1994)	Feez (1998)	Read (2010)	รวม
5. การเขียนด้วยตนเอง / การเขียนอิสระ	/	/	/	/	/	5
6. การประเมิน / การแก้ไข / การพัฒนางานเขียน	-	-	-	/	-	1
7. การเชื่อมโยงไปยังทักษะ หรืออรรถลักษณะอื่น ๆ	-	-	-	/	-	1

ข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานที่นักวิชาการมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทอ่าน/การตั้งคำถามเกี่ยวกับบทอ่าน ขั้นตอนการให้รูปแบบ/การศึกษาอรรถลักษณะของภาษา ขั้นตอนการเขียนร่วมกัน/การเขียนร่วมกันครู/การเขียนเป็นคู่ และขั้นตอนการเขียนด้วยตนเอง/การเขียนอิสระ อย่างไรก็ตามวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยกำหนดให้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานประกอบด้วยขั้นตอนการศึกษาอรรถลักษณะของบทอ่าน การเขียนร่วมกัน และการเขียนด้วยตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้

3.4 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐาน

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียน ทั้งนี้ Hyland (2007: 21 - 22) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแนวคิดอรรถฐาน โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเขียนอย่างเต็มศักยภาพ
2. ผู้สอนสามารถระบุประเภทข้อความที่ผู้เรียนต้องเขียน เพื่อเป้าหมายทางวิชาการ หรือเป้าหมายทางวิชาชีพ พร้อมทั้งช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายในการเขียนดังกล่าวได้
3. ผู้สอนและผู้เรียนมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างข้อความกับบริบทในการใช้ภาษารวมถึงเจตนาในการสื่อสาร และรูปแบบในการใช้ภาษา
4. ผู้สอนมีหลักในการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนของผู้เรียน
5. ผู้เรียนมองเห็นสาเหตุที่ข้อความบางข้อความมีคุณค่ามากกว่าข้อความอื่นที่จัดอยู่ในประเภทเดียวกัน
6. ผู้เรียนสร้างความเข้าใจ ประยุกต์ใช้ และวิจารณ์ข้อความต้นแบบด้วยตนเองได้
7. ส่งเสริมให้ผู้สอนบูรณาการความรู้เรื่องไวยากรณ์ กระบวนการเขียน เนื้อหา และรูปแบบทางภาษาในการจัดการเรียนรู้

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหรือฐานช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองผ่านการศึกษาตัวอย่างผลงานของผู้อื่น ตลอดจนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้โดยตรง ทำให้ผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะเกิดพัฒนาการด้านการเขียนมากยิ่งขึ้น

4. เทคนิคการเขียนรอบวง (Round Table)

4.1 ความเป็นมาของเทคนิคเขียนรอบวง

Kagan (1990) ได้ออกแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ หรือเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ไว้ในหนังสือ Kagan Cooperative Learning โดยเทคนิคการเขียนรอบวง (Round Table) เป็นเทคนิคที่กระตุ้นให้ผู้เรียนผลัดกันเขียนคำตอบ แก้ไขปัญหา หรือสร้างผลงาน ทั้งนี้กระบวนการจัดการเรียนรู้จะเริ่มต้นจากผู้สอนมอบหมายงานที่สามารถมีคำตอบได้หลายคำตอบ แล้วให้เวลาผู้เรียนคิดคำตอบ จากนั้นผู้เรียนจะผลัดกันเขียนคำตอบ และส่งกระดาษดินสอ หรือภาระงานของกลุ่มต่อ ๆ กัน เพื่อให้ทุกคนได้เขียนคำตอบของตนเอง ทั้งนี้ผู้สอนอาจส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคนิค Pass-N-Praise หรือการกล่าวชื่นชมการมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในกลุ่ม

เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรม รวมไปถึงเทคนิคฉันทามติโต๊ะกลม (Round Consensus) หรือการให้ผู้เรียนร่วมกันพิจารณาคำตอบก่อนที่จะบันทึกลงไป เพื่อให้ได้รับคำตอบที่สมาชิกในกลุ่มเห็นด้วย ซึ่งเป็นเทคนิคที่จะช่วยให้เทคนิคการเขียนรอบวงประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

4.2 หลักการของเทคนิคเขียนรอบวง

การเขียนรอบวงเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดหรือผลงานของตนเองผ่านการเขียน จากนั้นจะส่งต่อกระดาษไปยังสมาชิกคนอื่น เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง นับเป็นเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนากระบวนการคิดและการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยมีหลักการดังนี้

Kagan (1990) กล่าวถึงหลักการเขียนรอบวงไว้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ใช้อุปกรณ์ คือ กระดาษ 1 แผ่น และปากกา 1 ด้าม กระบวนการจัดกิจกรรมจะเริ่มต้นจากผู้สอนบอกปัญหาหรือแนวคิด แล้วให้ผู้เรียนคนแรกตอบคำถามหรือตอบสนองต่อแนวคิดนั้นด้วยการเขียน แล้วส่งต่อให้สมาชิกในกลุ่มที่อยู่ทางซ้ายมือ

นอกจากนี้ Russell (2011) กล่าวว่าผู้สอนสามารถใช้เทคนิคการเขียนรอบวงในการรวบรวมความคิดเพื่อผลิตคำตอบจำนวนมากต่อคำถามเพียงข้อเดียวหรือหลายข้อ โดยมีหลักการสอดคล้องและสามารถใช้ร่วมกับการระดมสมองได้ดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนเป็นผู้นำเสนอคำถาม
2. กระดาษ 1 แผ่น และปากกา 1 ด้ามต่อ 1 กลุ่ม
3. ผู้เรียนคนแรกเขียนคำตอบเพียงข้อเดียว และพูดออกมาดัง ๆ
4. ผู้เรียนคนแรกส่งกระดาษไปทางด้านซ้ายมือ ผู้เรียนคนที่สองเขียนอีกคำตอบของตนแล้วพูดออกมาดัง ๆ
5. ผู้เรียนส่งกระดาษไปทางด้านซ้าย และทำเช่นนี้ต่อไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งหมดเวลา
6. ผู้เรียนอาจบอก “ผ่าน” ได้ตลอดเวลา
7. กิจกรรมหยุดลงเมื่อหมดเวลา

อย่างไรก็ดีผู้สอนอาจปรับเปลี่ยนวิธีการเขียนรอบวง โดยให้สมาชิกทุกคนเขียนคำตอบลงในกระดาษของตนเอง จากนั้นสมาชิกภายในกลุ่มจะส่งกระดาษคำตอบของตนเองไปให้สมาชิกคนอื่น ๆ ในลักษณะตามเข็มนาฬิกา เพื่อให้สมาชิกเพิ่มเติมความคิดเห็นให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เทคนิคนี้ว่าการเขียนพร้อมกันรอบวง (Simultaneous round table) อุปกรณ์ที่ใช้ ได้แก่ กระดาษ 4 แผ่น และปากกา 4 ด้ามต่อกลุ่ม (Kagan, 1990)

ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิครอบวงตามแนวคิดของ Kagan (1990) โดยผู้สอนจะกำหนดประเด็นคำถามไว้ในใบงาน แล้วให้ผู้เรียนคนแรกตอบคำถามด้วยการเขียน แล้วส่งต่อให้สมาชิกในกลุ่มที่อยู่ทางซ้ายมือ เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสได้นำเสนอความคิด และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

4.3 ประโยชน์ของเทคนิคเขียนรอบวง

การเขียนรอบวงเป็นเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเท่าเทียม ส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการคิด และมีความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้มีนักวิชาการกล่าวถึงประโยชน์ของเทคนิคการเขียนรอบวงไว้สรุปได้ดังนี้

Kagan (1990) ได้กล่าวถึงผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้เทคนิคการเขียนรอบวงในการจัดการเรียนรู้ พบว่าผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษามีผลการเรียนเฉลี่ยสูงขึ้นจากร้อยละ 75 เป็นร้อยละ 83 นอกจากนี้ผู้เรียนยังมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างแข็งขัน มีความกระตือรือร้น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเขียนรอบวงเป็นหนึ่งในวิธีการตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางสังคม (Social Skills) เพราะผู้เรียนมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นในรอบของตนเองอย่างเท่าเทียม (Turn Taking) และมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม พัฒนาลักษณะนิสัย และความฉลาดทางอารมณ์ได้ดี (Emotional Intelligence)

นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถนำเทคนิคการเขียนรอบวงมาใช้ในการพัฒนาทักษะอื่น ๆ เช่น การสร้างทีม (Teambuilding) ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมทีม ทำให้การเรียนรู้มีความสนุกสนาน และประสบความสำเร็จมากขึ้น การประมวลข้อมูล (Processing Information) เพราะผู้เรียนได้โต้ตอบ พูดคุย หรือทบทวนข้อมูลที่นำเสนอไปแล้ว และการนำเสนอข้อมูล (Presenting Information) เพราะผู้เรียนได้โต้ตอบเพื่อแบ่งปันแนวคิดหรือผลงานในเวลาเดียวกัน (Simultaneously) โดยผู้เรียนจะได้แลกเปลี่ยนความคิดหรือผลงานของตนเองไปสู่เพื่อนร่วมทีม อย่างไรก็ตามการเขียนรอบวงนั้นสามารถประยุกต์ใช้ได้หลายวิชาและในหลายบริบท

ดังนั้นผู้สอนสามารถใช้เทคนิคดังกล่าวกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Anticipatory Set) ตรวจสอบการได้รับข้อมูลของผู้เรียน ตลอดจนฝึกฝนอย่างหลากหลายและมีชีวิตชีวามากยิ่งขึ้น

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.1.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีที่พบในประเทศไทยมีการใช้วิธีการ เทคนิค และสื่อการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ดังนี้

การพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของโยดี หงส์เหิน (2553) ช่วยให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการถ่ายทอดโดยตรงจนสามารถนำเสนอข้อมูลผ่านการเขียนที่น่าสนใจได้ ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ตั้งไว้ และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 นอกจากนี้ผู้เรียนยังมีความพึงพอใจต่อการจัดเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการเขียนสารคดี โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 26 จังหวัดลำพูน ของปรีชา มีแจ้ (2551) ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 65 ที่ตั้งไว้ ดังนั้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดงานเขียนประเภทสารคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้งานวิจัยบางส่วนใช้แบบฝึกหัดหรือชุดกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีตามศักยภาพของตนเอง รวมถึงช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเนื้อหาบทเรียน ไม่เกิดความเบื่อหน่าย ตลอดจนช่วยให้ผู้สอนสามารถติดตามพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง เช่น การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนสารคดีโดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอเขาย้อย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของรุ่งทิวา สิงห์เทียน (2558) ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการเขียนสารคดีของผู้เรียนสูงขึ้น และผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องการใช้เทคนิค 4MAT ร่วมกับชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสารคดีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของลัดดาวัลย์ ศรีสุข (2558) กล่าวคือผู้เรียนมีความสามารถ

ในการเขียนสารคดีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้นการใช้แบบฝึกหรือชุดกิจกรรมที่มีคุณภาพจึงเป็น หนึ่งในแนวทางที่สามารถพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องได้

งานวิจัยส่วนหนึ่งยังกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง และจัดระเบียบ ความคิดให้เป็นระบบ เช่น การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนสารคดีท้องถิ่นโดยใช้แผนภูมิ ความคิดประกอบการสอนแบบค้นพบ ของวนิดา ทศภูมิ (2556) ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมี ความสามารถด้านการเขียนและการคิดวิเคราะห์เพิ่มมากขึ้น จากผลการวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่าการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเองจะช่วย ให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์งานเขียนได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการเขียน สารคดีโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้เรียนระดับปริญญาตรี ของศิริพร กิตติวารากุล (2551) ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีมาก และเกิด ทักษะในการเรียนรู้ที่สามารถนำไปต่อยอดได้

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้นทั้งหมดจะเห็นได้ว่าการพัฒนาความสามารถในการ เขียนสารคดีจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงหรือมีองค์ความรู้ในเรื่องที่เขียนอย่างถ่อง แท้ นอกจากนี้ต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และมีส่วน ร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนเกิดการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง โดยอาจใช้แบบฝึกหรือชุดกิจกรรมที่ มีความหลากหลายเป็นเครื่องมือในการวัดและประเมินพัฒนาการด้านการเขียนของผู้เรียน

5.1.2 งานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดอรรถฐาน

แนวคิดอรรถฐานเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับในกลุ่มนักภาษาและผู้สอนภาษา เนื่องจากเป็นทฤษฎีที่ยึดหลักการภาษาศาสตร์เชิงระบบ ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษา และหน้าที่ทางสังคม อีกทั้งแสดงให้เห็นว่าระบบภาษาที่ผู้ใช้ภาษาเลือกใช้เพื่อสื่อความมีลักษณะเป็น อย่างไร ส่งผลให้ผู้เรียนมองเห็นตัวอย่างโครงสร้างทางภาษา และสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการ สื่อสารของตนเองได้ ปัจจุบันจึงมีนักวิชาการและนักวิจัยนำแนวคิดอรรถฐานมาใช้ในการพัฒนา ความสามารถทางภาษาอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะความสามารถในการเขียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การใช้แนวคิดอรรถฐานพัฒนาความสามารถในการเขียนเรียงความ เช่น งานวิจัย เรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนภาษาแบบอรรถฐานเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการเขียนเรียงความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของศศิธร เทียงตรง (2563) มีจุดมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อ (1) สร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด

การสอนแบบอรรถฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนเรียงความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 75/75 และ (2) เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความก่อนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การใช้แนวคิดอรรถฐานพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงวิชาการ เช่น การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งข้อมูลเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบอรรถฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงวิชาการของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ของชิษณุพงศ์ อินทรเกษม (2563) มีจุดมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อ (1) ศึกษาองค์ประกอบความสามารถในการเขียนเชิงวิชาการ (2) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งข้อมูลเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบอรรถฐาน (3) ศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบการสอน ซึ่งผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการเขียนเชิงวิชาการหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีระดับเจตคติต่อการเขียนเชิงวิชาการในระดับมากที่สุด

การใช้แนวคิดอรรถฐานพัฒนาความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย เช่น งานวิจัยเรื่องการสอนอ่านตามแนวอรรถฐานและผลต่อโครงสร้างการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของณัฐธิดา บุญสุข (2546) มีจุดมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อศึกษาความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียน และความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในการอ่านกับความสามารถในการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่านตามแนวอรรถฐาน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจในการอ่าน และมีความสามารถในการเขียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง นอกจากนี้ความเข้าใจในการอ่านกับความสามารถในการเขียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แนวคิดอรรถฐานในการพัฒนาความสามารถทางภาษาข้างต้นจะเห็นได้ว่าแนวคิดดังกล่าวสามารถพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะความสามารถในการเขียนประเภทต่าง ๆ นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างเจตคติหรือความพึงพอใจที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้อีกด้วย ดังนั้นการใช้แนวคิดอรรถฐานในการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดีจะช่วยให้ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถในการเขียนเพิ่มมากขึ้นได้

5.1.3 งานวิจัยเกี่ยวกับเทคนิคการเขียนรอบวง

การเขียนรอบวงเป็นเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการเขียน ส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิดและการเขียนสื่อสาร ดังนั้นจึงมีผู้สนใจนำเทคนิคดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านการเขียน ได้แก่ วัชรพล วิบูลยศรีน (2556) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นอกจากนี้ผลงานกลุ่มการเขียนรอบที่ 2 ยังมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงกว่าผลงานกลุ่มการเขียนรอบที่ 1 อีกทั้งความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่างรายบุคคลโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี หรือเกณฑ์ B แสดงให้เห็นว่าเทคนิคการเขียนรอบวงนั้นเป็นหนึ่งในเทคนิคสำคัญที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการเขียนของผู้เรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นได้

อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการเขียนรอบวงในประเทศไทยยังมีจำนวนน้อย และยังขาดความทันสมัย ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องศึกษางานวิจัยจากต่างประเทศเพิ่มเติมเพื่อให้เห็นแนวทางในการใช้เทคนิคการเขียนรอบวงเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนที่หลากหลาย และลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

5.2.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการเขียนสารคดี

Telaumbanua (2020) ศึกษาผลการประยุกต์ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC) เพื่อพัฒนาความสามารถในการค้นหาคำประกอบของหนังสือประเภทสารคดีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบบันทึกภาคสนาม และภาพประกอบจากการทำกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีความสามารถในการค้นหาคำประกอบของหนังสือประเภทสารคดีสูงขึ้นหลังจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ CIRC ทั้งนี้ค่าเฉลี่ยของการทดลองครั้งที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยของการทดลองครั้งที่ 2 อยู่ในระดับดีมาก

Basuki (2021) ศึกษาผลการพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีโดยใช้ข้อความบนสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) มีจุดมุ่งหมายในการวิจัยเพื่ออธิบายกระบวนการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดี และเพื่อพิจารณาแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 78.5 นอกจากนี้ผู้เรียนยังมีทัศนคติและพฤติกรรมเชิงบวกต่อการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เรียนรู้สึกมีความสุขและตื่นตัวในการเรียนรู้ ตลอดจนมีความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

Hunsinger (2021) ศึกษากลยุทธ์ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจงานเขียนประเภทสารคดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีจุดมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการใช้กลยุทธ์คำอธิบายประกอบข้อความ (Text Annotation) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบก่อนและหลังการทดลอง ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความสามารถในการเขียนสารคดีหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Dollins (2016) ศึกษาแนวทางการสร้างสรรค์งานเขียนสารคดีโดยใช้วิธีการสอนแบบ Close Reading to Close Writing กล่าวคือผู้สอนจะให้ผู้เรียนศึกษาตัวอย่างงานเขียนสารคดีของผู้อื่นเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง การอ่านผลงานของผู้อื่นอย่างละเอียด (Close Reading) จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจโครงสร้างและกลวิธีการเขียน ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์งานเขียนของตนเองได้ (Close Writing) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างเกิดการเลียนแบบโครงสร้างและแนวทางการเขียนจากตัวอย่าง ตลอดจนสามารถนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตนเองได้ในเวลาต่อมา

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่าการสนับสนุนให้ผู้เรียนศึกษางานเขียนของผู้อื่นเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์งานเขียนของตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจองค์ประกอบของงานเขียนและมีแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น นอกจากนี้การใช้ข้อความบนสื่อสังคมออนไลน์มาเป็นสื่อการเรียนรู้ยังช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติเชิงบวก มีความสุข และมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจะให้ผู้เรียนศึกษางานเขียนสารคดีที่มาจากสื่อสังคมออนไลน์ก่อนเริ่มต้นการเขียน เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และเกิดพัฒนาการในการเขียนสารคดี

5.2.2 งานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดอรรถฐาน

Kim (2006) ศึกษาแนวทางการพัฒนาความสามารถในการเขียนของนักเรียนเกาหลี โดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐาน (Genre-based Learning) มีจุดมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อนิยามการใช้แนวคิดอรรถฐานในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ ระหว่างการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการกับการสอนเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน เพื่อศึกษาแนวทางการนำแนวคิดอรรถฐานไปใช้ในทางปฏิบัติ เพื่อศึกษาข้อดีและข้อจำกัดของการใช้แนวคิดอรรถฐานในการสอนการเขียน ตลอดจนเพื่อศึกษาวิธีการนำแนวคิดอรรถฐานไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งผลการวิจัยพบว่าการสอนเขียนตามแนวคิดอรรถฐานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดจะต้องใช้ร่วมกับแนวคิดแบบเน้นกระบวนการ

Ong (2016) ศึกษาผลการจัดวงจรการเรียนรู้ (Teaching Learning Cycle: TLC) เรื่องการเขียนวิจารณ์วรรณกรรม (Literacy Criticism) โดยใช้แนวคิดอรรถฐาน (Genre-based Writing Instruction) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 จำนวน 19 คน วิจัยฉบับนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถในการเขียนวิจารณ์วรรณคดีก่อนและหลังการทดลอง และการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการเขียนวิจารณ์วรรณกรรมของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมดีขึ้น แต่ในด้านศิลปะการใช้ภาษาและภาษาศาสตร์ดีขึ้นเล็กน้อย นอกจากนี้จากการสนทนากลุ่มยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างประสบปัญหาในการเขียนโครงร่าง ดังนั้นผู้ที่สนใจต่อยอดผลการวิจัยจำเป็นต้องให้ความสำคัญในเรื่องการฝึกฝนการเขียนด้วย

I Dirgeyasa (2016) ศึกษาแนวทางการนิยามและนำแนวคิดอรรถฐานไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียน มีจุดประสงค์ในการวิจัยเพื่อนำเสนอความรู้เกี่ยวกับความหมายของแนวคิดอรรถฐาน การเขียนโดยใช้แนวคิดอรรถฐาน งานเขียนประเภทต่าง ๆ กับแนวคิดอรรถฐาน และการนำแนวคิดอรรถฐานไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียน ผลการวิจัยพบว่าแนวคิดอรรถฐานเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถและแรงจูงใจในการเขียนต่ำ เนื่องจากแนวคิดอรรถฐานจะช่วยให้แนวทางในการเขียนแก่ผู้เรียนโดยเริ่มจากขั้นตอนง่าย ๆ และค่อย ๆ เพิ่มระดับความยากขึ้น นอกจากนี้ยังอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองให้แก่ผู้เรียน เพราะเป็นแนวคิดที่สนับสนุนให้ผู้เรียนมองงานเขียนจากมุมมองที่แตกต่างกันออกไป

Lau (2018) ศึกษาแนวทางการใช้แนวคิดอรรถฐานในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาการเขียนเชิงวิชาการเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจโครงสร้างการเขียน จุดประสงค์ในการสื่อสาร กลุ่มเป้าหมายที่จะรับสาร ชนิดของข้อความ ลักษณะทางไวยากรณ์ รวมถึงเหตุผลที่ต้องถ่ายทอดงานเขียนในรูปแบบนั้น ๆ โดยผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) กระตุ้นให้ผู้เรียนพร้อมเปิดรับความรู้ใหม่ (2) สอนตามแนวคิดอรรถฐาน โดยให้ผู้เรียนศึกษาชนิดและรูปแบบของข้อความ (3) ศึกษาลักษณะทางไวยากรณ์และศึกษาคำศัพท์พื้นฐาน (4) สะท้อนผลการเรียนรู้รายบุคคล และ (5) วางโครงสร้างในการสร้างสรรค์งานเขียน

Ueasiriphan and Tangkiengsirisin (2019) ศึกษาผลการใช้แนวคิดอรรถฐานในการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนของวิศวกรไทย มีจุดมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อให้คำแนะนำด้านการเขียน และศึกษาทัศนคติของวิศวกรที่ได้เรียนรู้การเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วิศวกร จำนวน 10 คน ซึ่งทำงานในสาขาเดียวกัน แต่มีภูมิหลังในการใช้ภาษาอังกฤษแตกต่างกัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่าจะแนะนำการทดสอบหลังการเรียนรู้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบอรรถฐานในแง่บวกอีกด้วย

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าแนวคิดอรรถฐานสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้เรียนจะได้ศึกษาแนวทางการเขียนจากระดับง่ายไปจนถึงระดับที่ยากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นแนวคิดที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ทว่าผู้วิจัยจะต้องให้ความสำคัญกับการฝึกเขียนโครงร่าง เพื่อให้การสร้างสรรค์งานเขียนมีความราบรื่นมากยิ่งขึ้น

5.2.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการเขียนรอบวง

Khadafi (2017) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนเล่าเรื่องโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวง มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาผลการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนของผู้เรียนหลังการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวง และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนของผู้เรียนระหว่างก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 147 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง เก็บข้อมูลจากการทดสอบก่อนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่าคะแนนจากการทดสอบ

หลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่เรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Sinaga (2017) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนบรรยายโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงและเทคนิคการสอนแบบจัดกลุ่ม (Clustering teaching techniques) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวง และกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบจัดกลุ่ม นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มจะได้รับการจัดกลุ่มย่อยตามบุคลิกภาพ โดยแบบออกเป็นกลุ่มบุคลิกภาพแบบเก็บตัว และกลุ่มบุคลิกภาพแบบชอบพบปะผู้คน ซึ่งจะจำแนกกลุ่มด้วยแบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบเรื่องการเขียนบรรยาย ผลการวิจัยพบว่าคะแนนจากการทดสอบการเขียนบรรยายของกลุ่มตัวอย่างที่เรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบจัดกลุ่ม คะแนนจากการทดสอบการเขียนบรรยายของผู้เรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวสูงกว่ากลุ่มบุคลิกภาพแบบชอบพบปะผู้คน อย่างไรก็ตามผู้วิจัยกล่าวว่าเทคนิคการจัดการเรียนรู้และบุคลิกภาพของผู้เรียนมีความเกี่ยวข้องกัน ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากลุ่มผู้เรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวมีพัฒนาการด้านการเขียนบรรยายเพิ่มขึ้น เมื่อเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวง ขณะที่ผู้เรียนที่มีบุคลิกภาพแบบชอบพบปะผู้คนมีพัฒนาการด้านการเขียนบรรยายเพิ่มขึ้นเมื่อเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบจัดกลุ่ม

Urunami, Bharati, and Faridi (2017) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนบรรยายโดยใช้ GROUP GRID และเทคนิคการเขียนรอบวง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 12 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองหลังการจัดการเรียนรู้สูงขึ้นทั้งสองกลุ่ม นอกจากนี้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามพบว่าผู้เรียนร้อยละ 59.37 เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ GROUP GRID และเทคนิคการเขียนรอบวงช่วยสร้างความเข้าใจในการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นเทคนิคการจัดการเรียนรู้ทั้งสองจึงเป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพ และสามารถนำมาใช้ในการสอนเขียนบรรยายได้อย่างเหมาะสม

Flora, Cahyadi, and Sukirlan (2020) ศึกษาผลการประยุกต์ใช้เทคนิคการเขียนรอบวงร่วมกับการจัดการเรียนรู้เชิงกระบวนการเป็นฐานเพื่อเพิ่มความสามารถในการเขียนภาษาต่างประเทศให้แก่ผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 21 คน เก็บข้อมูลจากการทดสอบการเขียนก่อนและหลังเรียน เปรียบเทียบและวิเคราะห์

ข้อมูลโดยใช้ t-test ผลการวิจัยพบว่าความสามารถด้านการเขียนของกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นในทุกด้าน ยกเว้นด้านกลวิธีการเขียน นอกจากนี้เทคนิคการเขียนรอบวงยังช่วยสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ที่มีความสนุกสนาน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเป้าหมายในการสื่อสาร ตลอดจนมีโอกาสร่วมกันแสดงความคิดเห็นในทุกขั้นตอนการเขียน ตั้งแต่ขั้นก่อนการเขียน การเขียนโครงร่าง การปรับปรุงและแก้ไข ซึ่งการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้พิจารณางานเขียนในมุมมองต่าง ๆ ทั้งเนื้อหา การลำดับความ คำศัพท์ การใช้ภาษา และกลวิธีการเขียน

Parmawati, Santoso, and Yana (2020) ศึกษาผลการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนของผู้เรียนโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวง มีจุดมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนของผู้เรียนโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวง และเพื่อศึกษามุมมองของนักเรียนรายวิชาการสื่อสารทั่วไปที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวง ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นจาก 68.31 เป็น 75.15 ในการทดลองครั้งที่ 1 และมีคะแนนสูงขึ้นเป็น 81.5 ในการทดลองครั้งที่ 2 นอกจากนี้การจัดการเรียนด้วยเทคนิคการเขียนรอบวงยังช่วยให้บรรยากาศในการเรียนรู้ดีขึ้น โดยผู้เรียนมีความสนใจในเนื้อหาบทเรียน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น เนื่องจากกิจกรรมมีความหลากหลาย และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นยิ่งขึ้น

จากข้อมูลทั้งหมดจะเห็นได้ว่าการเขียนรอบวงเป็นเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการเขียนได้ เนื่องจากเป็นเทคนิคที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และมีความสนใจในเนื้อหาบทเรียน ดังนั้นการนำเทคนิคการเขียนรอบวงมาใช้ร่วมกับแนวคิดหรือฐานจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานเขียน มีแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และมีแรงจูงใจในการเขียนเพิ่มมากขึ้นได้

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1) ศึกษาพัฒนาการความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การออกแบบวิจัย
2. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การออกแบบวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยดังนี้

X O₁ X O₂ X O₃ X O₄

โดยกำหนดให้ X หมายถึง การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง

- O₁ หมายถึง การวัดความสามารถในการเขียนสารคดีหลังเรียน ครั้งที่ 1
- O₂ หมายถึง การวัดความสามารถในการเขียนสารคดีหลังเรียน ครั้งที่ 2

- O₃ หมายถึง การวัดความสามารถในการเขียนสารคดีหลังเรียน ครั้งที่ 3
- O₄ หมายถึง การวัดความสามารถในการเขียนสารคดีหลังเรียน ครั้งที่ 4

2. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเขียนสารคดี แนวคิดอรรถฐาน และเทคนิคการเขียนรอบวงจากหนังสือ เอกสาร วารสารวิชาการ ตลอดจนงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย

2.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตเนื้อหา และสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.3 ศึกษาแนวคิดและหลักการวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดี เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดี

3. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งกำลังศึกษารายวิชา ท31201 การเขียน ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 4 ห้องเรียนรวม 102 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 131 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ซึ่งกำลังศึกษารายวิชา ท31201 การเขียน ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 31 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

- 4.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดี จำนวน 4 แผน
- 4.1.2 แบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดี
- 4.1.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

4.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

4.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดี

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดี โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

4.2.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

4.2.1.2 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเขียนสารคดี การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล

4.2.1.3 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดี จำนวน 4 แผน แผนละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที โดยมีรายละเอียดเนื้อหาดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 10 แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดี

ที่	เรื่อง	จำนวนคาบ
1	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องการเขียนสารคดีท่องเที่ยว	2
2	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องการเขียนสารคดีชีวประวัติ	2
3	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการเขียนสารคดีธรรมชาติ	2
4	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องการเขียนสารคดีเชิงวิจารณ์	2
รวม		8

การเลือกประเภทสารคดีที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ดังตารางข้างต้นผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ที่กำลังจะเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และเรียนวิชาการเขียน (ท 31201) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ผลการ

สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนพบว่าส่วนใหญ่ต้องการเรียนรู้สารคดีประเภทสารคดีท่องเที่ยว สารคดีชีวประวัติ สารคดีธรรมชาติ และสารคดีเชิงวิจารณ์ตามลำดับ

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวอย่างการเขียนสารคดีท่องเที่ยว สารคดีชีวประวัติ สารคดีธรรมชาติ และสารคดีเชิงวิจารณ์ประเภทละ 2 ตัวอย่าง แล้วนำตัวอย่างการเขียนสารคดีทั้งหมดเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของตัวอย่าง จากนั้นนำตัวอย่างการเขียนสารคดีไปตรวจสอบหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 3 ท่าน ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดประเมินผล ทั้งนี้จะใช้เกณฑ์กำหนดคะแนนความคิดเห็นของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2538: 117) ดังนี้

คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าตัวอย่างการเขียนสารคดีมีความสอดคล้องกับ รายการประเมิน

คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าตัวอย่างการเขียนสารคดีมีความสอดคล้องกับ รายการประเมิน

คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าตัวอย่างการเขียนสารคดีไม่มีความสอดคล้องกับรายการประเมิน

จากนั้นนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้สูตร (ลิวน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 248-249) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

อย่างไรก็ดีดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือจะต้องมีค่าเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงจะถือว่าตัวอย่างการเขียนสารคดีมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้

ผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของตัวอย่างการเขียนสารคดีพบว่า ตัวอย่างการเขียนสารคดีดีทั้งหมด 8 ตัวอย่าง มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 - 1.00 แสดงให้เห็นว่าตัวอย่างการเขียนสารคดีมี

คุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยจะคัดเลือกตัวอย่างสารคดีประเภทละ 1 ตัวอย่าง เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อไป

4.2.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดีที่จัดทำขึ้นเสนอต่อ อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของเนื้อหา พร้อมทั้งนำข้อเสนอแนะของ อาจารย์มาปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น

4.2.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปตรวจสอบ หาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดประเมินผล ทั้งนี้จะใช้เกณฑ์กำหนด คะแนนความคิดเห็นของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2538: 117) ดังนี้

คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับ รายการประเมิน

คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้อง กับรายการประเมิน

คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ไม่มีความสอดคล้อง กับรายการประเมิน

จากนั้นนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 248-249) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

อย่างไรก็ดีดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือจะต้องมีค่าเฉลี่ยมากกว่าหรือ เท่ากับ 0.5 จึงจะถือว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้

ผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดี

ทั้งหมด 4 แผน มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 แสดงให้เห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ได้ ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 11 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	การดำเนินการแก้ไขของผู้วิจัย
1. ในขั้นตอนการวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอ ผู้สอนควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับความแตกต่างของสารคดีแต่ละประเภทด้วย เช่น สารคดีท่องเที่ยวมักจะใช้ภาษาจินตภาพเพื่อให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการเห็นภาพตามได้ หรือสารคดีชีวประวัติมักจะมีการยกข้อความที่เป็นคำพูดของบุคคลนั้นประกอบ เป็นต้น	1. ผู้สอนเน้นย้ำให้ผู้เรียนเห็นความแตกต่างหรือจุดเด่นด้านกลวิธีการนำเสนอของการเขียนสารคดีแต่ละประเภท
2. การกำหนดให้นักเรียนเขียนสารคดีประเภทต่าง ๆ ภายในเวลา 50 นาทีอาจจะยากเกินไป เพราะนักเรียนต้องค้นข้อมูล วางโครงเรื่อง และลงมือเขียน ดังนั้นผู้สอนอาจกำหนดให้เขียนแค่บางส่วน หรือหาข้อมูลบางส่วนเตรียมไว้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน	2. ผู้สอนจัดเตรียมข้อมูลบางส่วนไว้เพื่ออำนวยความสะดวกในการเขียนให้แก่ผู้เรียน
3. ในขั้นตอนการนำเสนอผลงาน ควรระบุให้ชัดเจนว่าผู้นำเสนอเป็นตัวแทนกลุ่ม หรือเป็นสมาชิกกลุ่มทุกคน หากเป็นตัวแทนกลุ่มควรเน้นย้ำไม่ให้ส่งตัวแทนกลุ่มคนเดิม หรือหากเป็นการนำเสนอของสมาชิกภายในกลุ่มทุกคน ควรควบคุมเวลาในการนำเสนอให้ดี	3. ผู้สอนระบุให้นักเรียนส่งตัวแทนกลุ่มออกมา นำเสนอกลุ่มละ 1 คน โดยจะต้องเป็นสมาชิกที่ยังไม่เคยออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน

4.2.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดีจำนวน 4 แผน ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/133 ภาคเรียน

ที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 33 คน ซึ่งเป็นห้องเรียนที่มีความสามารถใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

ผลการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 1 เรื่องการเขียนสารคดีท่องเที่ยว (Try Out) พบข้อสังเกต ดังนี้ 1) ผู้เรียนบางกลุ่มเขียนความคิดเห็นไม่ครบทุกหัวข้อ เช่น ไม่เขียนวิเคราะห์คุณค่าที่ปรากฏในสารคดี ผู้สอนจึงต้องอธิบายให้ผู้เรียนเขียนคำตอบให้ครบทุกหัวข้อ โดยผู้เรียน 1 คนอาจจะเขียนคำตอบมากกว่า 1 หัวข้อก็ได้ 2) ผู้เรียนยังขาดความเข้าใจในการนำอรรถลักษณะที่ปรากฏในบทอ่านมาประยุกต์ใช้ ส่งผลให้ข้อความที่นักเรียนเสนอในขั้นตอนการเขียนร่วมกัน บางครั้งเป็นการคัดลอกข้อความมากกว่าการประยุกต์ใช้ ดังนั้นผู้สอนจึงต้องปรับความเข้าใจพร้อมแสดงแนวทางในการประยุกต์ใช้ที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน 3) ผู้เรียนบางกลุ่มไม่สามารถตกลงเลือกตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียนได้ ส่งผลให้ผู้สอนต้องสุ่มเลือกตัวแทนนักเรียนออกมานำเสนอด้วยตนเอง

ผลการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 2 เรื่องการเขียนสารคดีชีวประวัติ (Try Out) พบข้อสังเกต ดังนี้ 1) ผู้เรียนมีความเข้าใจขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้มากขึ้น ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย 2) สมาชิกที่ได้เขียนวิเคราะห์สารคดีเป็นลำดับสุดท้ายมักจะมีความคิดเห็นคล้ายสมาชิกลำดับก่อนหน้า ทำให้ต้องใช้เวลาในการคิดเพิ่มมากขึ้น หรืออาจต้องขอความช่วยเหลือจากสมาชิกคนอื่น ๆ 3) ประเด็นการนำเสนอของแต่ละกลุ่มมีความใกล้เคียงกัน ทำให้ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนวิธีการนำเสนอจากการนำเสนอเนื้อหาทั้งหมดที่สมาชิกแต่ละกลุ่มวิเคราะห์ได้ เป็นการเพิ่มเติมประเด็นที่น่าสนใจต่อจากกลุ่มก่อนหน้า เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความกระชับ และไม่เกิดความเบื่อหน่าย

ผลการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 3 เรื่องการเขียนสารคดีธรรมชาติ (Try Out) พบข้อสังเกต ดังนี้ 1) ผู้เรียนวิเคราะห์อรรถลักษณะที่ปรากฏในบทอ่านได้อย่างรวดเร็ว และเข้าใจแนวทางในการประยุกต์ใช้ความรู้เรื่องอรรถลักษณะมากขึ้น 2) สมาชิกภายในกลุ่มสามารถทำงานร่วมกันได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้พบว่าผู้เรียนที่อยู่ในกลุ่มเก่งจะคอยช่วยให้ข้อเสนอแนะในการวิเคราะห์อรรถลักษณะ และคอยกระตุ้นสมาชิกภายในกลุ่มให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 4 เรื่องการเขียนสารคดีเชิงวิจารณ์ (Try Out) พบข้อสังเกต ดังนี้ 1) ผู้เรียนเริ่มเกิดความเบื่อหน่ายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ผู้เรียนบางส่วนต้องการเลือกหัวข้อในการเขียนสารคดีด้วยตนเองมากกว่าการใช้เนื้อหาที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ให้

4.2.1.7 นำผลการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดี จำนวน 4 แผน ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งรับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

4.2.1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดีฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/131 จำนวน 31 คน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

4.2.2 แบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดี และเกณฑ์การประเมิน

4.2.2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

4.2.2.2 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างแบบวัดและเกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนสารคดี

4.2.2.3 สร้างแบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดี จำนวน 4 ชุด ได้แก่ สารคดีท่องเที่ยว สารคดีชีวประวัติ สารคดีธรรมชาติ และสารคดีเชิงวิจารณ์ พร้อมเกณฑ์การประเมินการเขียนสารคดีจากนั้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของเนื้อหา ตลอดจนนำข้อเสนอแนะของอาจารย์มาปรับปรุงแก้ไขแบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดี และเกณฑ์การประเมินการเขียนสารคดีให้มีความชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น

4.2.2.4 นำแบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดี และเกณฑ์การประเมินการเขียนสารคดีที่ผ่านการแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปตรวจสอบหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดประเมินผล ทั้งนี้จะใช้เกณฑ์กำหนดคะแนนความคิดเห็นของพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2538: 117) ดังนี้

คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบวัดความสามารถและเกณฑ์การประเมินการเขียนสารคดีสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

- คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบวัดความสามารถและเกณฑ์
ประเมินการเขียนสารคดีสอดคล้องกับจุดประสงค์
การเรียนรู้
- คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบวัดความสามารถและเกณฑ์ประเมิน
การเขียนสารคดีไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การ
เรียนรู้

จากนั้นนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง
(Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้สูตร (ลิ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ,
2538: 248-249) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

- IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ
- $\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
- N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

อย่างไรก็ดีดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือจะต้องมีค่าเฉลี่ยมากกว่าหรือ
เท่ากับ 0.5 จึงจะถือว่าแบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดีมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้

ผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective
Congruence: IOC) ของแบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดีพบว่า แบบวัดความสามารถในการ
เขียนสารคดีทั้งหมด 4 ชุด มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 แสดงให้เห็นว่าแบบวัด
ความสามารถในการเขียนสารคดีมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้ ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะ
เพื่อพัฒนาแบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดีให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น กล่าวคือให้ปรับภาษาที่
ใช้ในการเขียนชี้แจงแบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดี ไม่ให้มีลักษณะเป็นสำนวน
ภาษาต่างประเทศ และไม่ให้มีเนื้อความเป็นคำสั่ง โดยผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขข้อความที่ใช้ในคำชี้แจงตาม
ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสม

ผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective
Congruence: IOC) ของเกณฑ์ประเมินความสามารถในการเขียนสารคดี พบว่าเกณฑ์ประเมิน
ความสามารถในการเขียนสารคดีมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) ค่าดัชนีความสอดคล้องของเกณฑ์ประเมินด้านองค์ประกอบ เท่ากับ

- 2) ค่าดัชนีความสอดคล้องของเกณฑ์ประเมินด้านเนื้อหา เท่ากับ 1.00
- 3) ค่าดัชนีความสอดคล้องของเกณฑ์ประเมินด้านกลวิธีการนำเสนอ เท่ากับ 1.00
- 4) ค่าดัชนีความสอดคล้องของเกณฑ์ประเมินด้านการใช้ภาษา เท่ากับ 1.00
- 5) ค่าดัชนีความสอดคล้องของเกณฑ์ประเมินด้านคุณค่า เท่ากับ 1.00
- แสดงให้เห็นว่าเกณฑ์ประเมินความสามารถในการเขียนสารคดีด้านเนื้อหา ด้านกลวิธีการนำเสนอ ด้านการใช้ภาษา และด้านคุณค่ามีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้ ทว่าด้าน องค์ประกอบจำเป็นต้องแก้ไข โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาเกณฑ์ประเมิน ความสามารถในการเขียนสารคดีให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 12 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเกณฑ์ประเมินความสามารถในการเขียนสารคดีจาก ผู้เชี่ยวชาญ

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	การดำเนินการแก้ไขของผู้วิจัย
1. เกณฑ์ประเมินด้านองค์ประกอบ ยังไม่ครอบคลุม ควรกำหนดการพิจารณาองค์ประกอบ เป็น 4 ส่วน (ชื่อเรื่อง ความน่า เนื้อเรื่อง ความ จบ) ถ้าผู้เรียนเขียนมาเพียง 1 ส่วนก็ได้ 1 คะแนน ถ้าผู้เรียนเขียนมา 2 ส่วนก็ได้ 2 คะแนน เป็นต้น	1. แก้ไขเกณฑ์ประเมินด้านองค์ประกอบตาม ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยจะแบ่งการ พิจารณาองค์ประกอบเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ชื่อเรื่อง ความน่า เนื้อเรื่อง ความจบ แล้วพิจารณา คะแนนจากความสมบูรณ์ขององค์ประกอบทั้ง 4 ส่วน
2. เกณฑ์ประเมินด้านเนื้อหา ควรเพิ่มประเด็น เรื่องความสอดคล้องกับประเภทของสารคดี	2. แก้ไขเกณฑ์ประเมินด้านเนื้อหา โดยเพิ่ม ประเด็นเรื่องความสอดคล้องกับประเภทของสาร คดี
3. เกณฑ์ประเมินด้านกลวิธีการนำเสนอ ควรเพิ่ม ประเด็นเรื่องกลวิธีการนำเสนอที่เกี่ยวข้องกับสาร คดีแต่ละประเภท	3. แก้ไขเกณฑ์ประเมินด้านกลวิธีการนำเสนอ โดยเพิ่มประเด็นเรื่องกลวิธีการนำเสนอที่ เกี่ยวข้องกับสารคดีแต่ละประเภท
4. ควรแก้ไขข้อความที่ใช้ในเกณฑ์ประเมินด้าน องค์ประกอบ และด้านคุณค่าในระดับ 1 คะแนน เนื่องจากการขาดองค์ประกอบของสารคดี ทั้งหมด หรือไม่ปรากฏคุณค่าของสารคดีเลย ควร ได้ 0 มากกว่า 1 คะแนน	4. แก้ไขข้อความที่ปรากฏในเกณฑ์ประเมินด้าน องค์ประกอบ และด้านคุณค่าในระดับ 1 คะแนน

ผู้วิจัยได้แก้ไขเกณฑ์ประเมินความสามารถในการเขียนสารคดีตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสม จากนั้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาอีกครั้ง พบว่าเกณฑ์ประเมินความสามารถในการเขียนสารคดีทุกด้านมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 แสดงให้เห็นว่าแบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดีมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้

4.2.2.5 นำแบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดีที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/133 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 33 คน ซึ่งเป็นห้องเรียนที่มีความสามารถใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนด้วยเกณฑ์การประเมินการเขียนสารคดีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว โดยมีผู้ตรวจ 2 คน ได้แก่ ผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอน (อาจารย์ผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย) แล้วนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) โดยแบ่งช่วงการแปลผลตามแนวทางของ มลิวัลย์ สมศักดิ์ (2547) ดังนี้

ตารางที่ 13 การแปลผลของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	การแปลผล
.91 - 1.00	ความน่าเชื่อถือของผู้ประเมินมีความสัมพันธ์สูงมาก
.71 - .90	ความน่าเชื่อถือของผู้ประเมินมีความสัมพันธ์สูง
.31 - .70	ความน่าเชื่อถือของผู้ประเมินมีความสัมพันธ์ปานกลาง
.00 - .30	ความน่าเชื่อถือของผู้ประเมินมีความสัมพันธ์ต่ำ

ทั้งนี้เกณฑ์ประเมินความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ครั้งที่ 1 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .927 ครั้งที่ 2 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .872 ครั้งที่ 3 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .843 และ ครั้งที่ 4 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .952 แสดงให้เห็นว่าการให้คะแนนของผู้ตรวจทั้ง 4 ครั้งมีความสัมพันธ์ในระดับสูงถึงสูงมาก และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเกณฑ์ประเมินความสามารถในการเขียนสารคดี

การทดลอง	จำนวนนักเรียน (N)	คะแนนของผู้ตรวจคนที่ 1		คะแนนของผู้ตรวจคนที่ 2		Pearson Correlation	Sig
		ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)		
ครั้งที่ 1	33	14.64	3.815	14.85	3.299	.927	.000
ครั้งที่ 2	33	14.94	2.783	15.09	2.590	.872	.000
ครั้งที่ 3	33	15.06	2.621	15.00	1.953	.843	.000
ครั้งที่ 4	33	15.55	3.580	15.70	3.057	.952	.000

4.2.2.6 นำผลการทดลองใช้แบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดี พร้อมเกณฑ์การประเมินการเขียนสารคดีไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งรับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดีให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

4.2.2.7 นำแบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดีพร้อมเกณฑ์การประเมินการเขียนสารคดีฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/131 จำนวน 31 คน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

4.2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

4.2.3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นจากหนังสือ ตำรา และเอกสารต่าง ๆ

4.2.3.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 15 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ โดยแบ่งออกเป็นด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้

ทั้งนี้แบบสอบถามจะมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมี การวัดระดับ 5 ระดับ ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555: 179)

ระดับคะแนน 5 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก
ที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นปาน
กลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย
ที่สุด

เกณฑ์การให้ความหมายของค่าเฉลี่ย กำหนดตามเกณฑ์ของบุญชม ศรี
สะอาด (2541: 161) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

4.2.3.3 นำเสนอแบบสอบถามความคิดเห็นที่สร้างขึ้นต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของเนื้อหา ตลอดจนนำข้อเสนอแนะของอาจารย์มา
ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความคิดเห็นให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น

4.2.3.4 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ผ่านการแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปตรวจสอบ
หาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of
Item Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา
ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดประเมินผล ทั้งนี้จะใช้เกณฑ์กำหนด
คะแนนความคิดเห็นของพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2538: 117) ดังนี้

คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง
กับพฤติกรรมที่ต้องการวัด

คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง
กับพฤติกรรมที่ต้องการวัด

คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความไม่มีความสอดคล้อง
กับพฤติกรรมที่ต้องการวัด
จากนั้นนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง
(Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ,
2538: 248-249) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ
 $\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

อย่างไรก็ดีดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือจะต้องมีค่าเฉลี่ยมากกว่าหรือ
เท่ากับ 0.5 จึงจะถือว่าแบบสอบถามความคิดเห็นคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้

ผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective
Congruence: IOC) ของแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้พบว่า แบบสอบถาม
ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 แสดงให้เห็นว่า
แบบสอบถามความคิดเห็นมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้

4.2.3.5 นำผลการทดลองใช้แบบสอบถามความคิดเห็นไปปรึกษาอาจารย์ที่
ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งรับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบสอบถามความคิดเห็นให้มีความ
เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

4.2.3.6 นำแบบสอบถามความคิดเห็นฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/131 จำนวน 31 คน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปี
การศึกษา 2566 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

5. การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

5.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดีท่องเที่ยว โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่
จัดทำขึ้น จากนั้นวัดความสามารถในการเขียนสารคดี ครั้งที่ 1 โดยใช้เครื่องมือที่จัดทำขึ้น

5.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดีชีวประวัติ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้น จากนั้นวัดความสามารถในการเขียนสารคดี ครั้งที่ 2 โดยใช้เครื่องมือที่จัดทำขึ้น

5.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดีธรรมชาติ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้น จากนั้นวัดความสามารถในการเขียนสารคดี ครั้งที่ 3 โดยใช้เครื่องมือที่จัดทำขึ้น

5.4 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดีเชิงวิจารณ์ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้น จากนั้นวัดความสามารถในการเขียนสารคดี ครั้งที่ 4 โดยใช้เครื่องมือที่จัดทำขึ้น พร้อมทั้งให้สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เครื่องมือที่จัดทำขึ้น

5.5 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิเคราะห์คะแนนพัฒนาการความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการวัดจำนวน 4 ครั้ง โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนเมื่อมีการวัดซ้ำ (Repeated Measures ANOVA)

6.2 วิเคราะห์คะแนนของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาพัฒนาการความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง และ 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง ทั้งนี้ผู้วิจัยขอแบ่งการนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง

1.1 ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของคะแนนความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง จำนวน 4 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 การเขียนสารคดีห้องเที่ยว ครั้งที่ 2 การเขียนสารคดีชีวประวัติ ครั้งที่ 3 การเขียนสารคดีธรรมชาติ และครั้งที่ 4 การเขียนสารคดีเชิงวิจารณ์ โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 15 ผลคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมาตรฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
ครั้งที่ 1 การเขียนสารคดีท่องเที่ยว	31	20	11.97	3.57
ครั้งที่ 2 การเขียนสารคดีชีวประวัติ	31	20	13.61	3.38
ครั้งที่ 3 การเขียนสารคดีธรรมชาติ	31	20	14.26	2.71
ครั้งที่ 4 การเขียนสารคดีเชิงวิจารณ์	31	20	15.39	2.57

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของคะแนนความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมาตรฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง จำนวน 4 ครั้ง พบว่า คะแนนความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงขึ้นในทุกครั้งของการวัด โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนครั้งที่ 1 เท่ากับ 11.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.57 คะแนนเฉลี่ยครั้งที่ 2 เท่ากับ 13.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.38 คะแนนเฉลี่ยครั้งที่ 3 เท่ากับ 14.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.71 และคะแนนเฉลี่ยครั้งที่ 4 เท่ากับ 15.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.57 ตามลำดับ

1.2 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ก่อนการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นด้วยเมทริกซ์ความแปรปรวนของคะแนนความสามารถในการเขียนสารคดีเป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ โดย Mauchly's Test of Sphericity ผลการทดสอบพบว่า ความสามารถในการเขียนสารคดีไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น จึงต้องมีการปรับองศาอิสระในการทดสอบโดยใช้สูตรของ Greenhouse-Geisser, Huynh-Feldt หรือ Lower-bound

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (repeated-measure analysis of variance) พบว่า การทดสอบความแตกต่างระหว่างช่วงเวลาของการวัดความสามารถในการเขียนสารคดีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ผลการทดสอบความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำของความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรุณฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง

Within-Subjects Effects Test					
สถิติ	SS	df	MS	F	Sig
Sphericity assumed	189.742	3	63.247	31.666	.000
Sphericity not assumed					
Greenhouse-Geisser	189.742	2.346	80.893	31.666	.000
Huynh-Feldt	189.742	2.557	74.204	31.666	.000
Lower-bound	189.742	1.000	189.742	31.666	.000
Mauchly's Test of Sphericity: Mauchly's W=0.578, Approx. Chi-Square = 15.733, df=5, p=0.08					

เนื่องจากผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความสามารถในการเขียนสารคดี โดยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ พบว่าค่าเฉลี่ยของความสามารถในการเขียนสารคดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยของความสามารถในการเขียนสารคดีแต่ละครั้งแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ ผู้วิจัยจึงได้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความสามารถในการเขียนสารคดีด้วยวิธี Bonferoni ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าเฉลี่ยของความสามารถในการเขียนสารคดีในการวัดแต่ละครั้งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคู่ (p=.000) รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

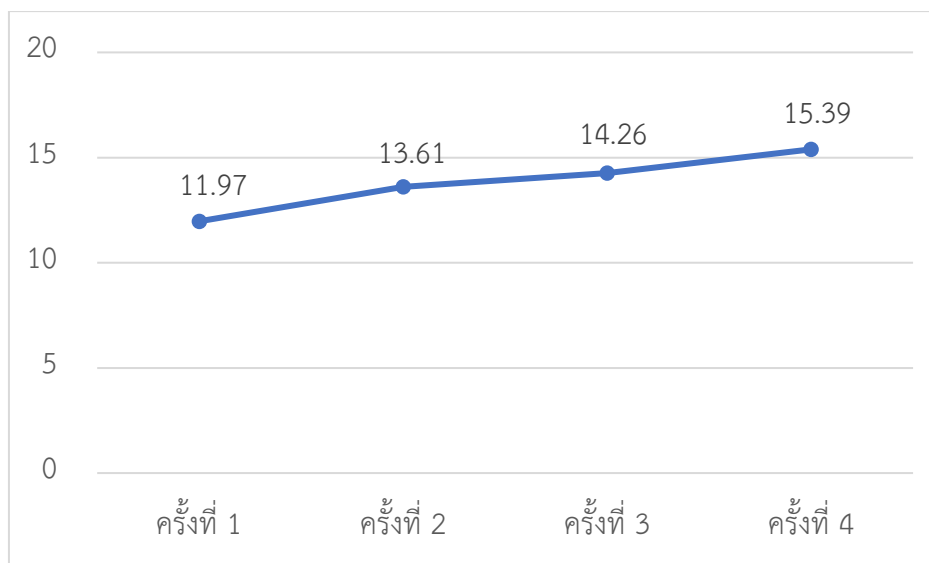
ตารางที่ 17 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของคะแนนความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบ
วงแต่ละครั้ง

การทดสอบ		ผลต่างค่าเฉลี่ย (MD)	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE)	Sig
ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	-1.645	.349	.000
	ครั้งที่ 3	-2.290	.380	.000
	ครั้งที่ 4	-3.419	.427	.000
ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	-.645	.292	.035
	ครั้งที่ 4	-1.774	.411	.000
ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	-1.129	.265	.000

จากตารางที่ 17 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของคะแนนความสามารถในการเขียนสารคดีของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียน
รอบวง พบว่า คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี
ที่ 4 ในแต่ละครั้งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่าผลคะแนนความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง
โดยคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการความสามารถในการเขียนสารคดีในแต่ละครั้งมีความแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดทำกราฟแสดงคะแนนเฉลี่ยการวัดความสามารถในการเขียนสารคดีของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียน
รอบวง ครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 ครั้งที่ 3 และครั้งที่ 4 ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยคะแนนจากการวัด
ความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซ้ำทั้ง 4 ครั้ง มีแนวโน้มใน
ภาพรวมเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากการวัดครั้งที่ 4 รองลงมา ได้แก่ การวัดครั้งที่
3 การวัดครั้งที่ 2 และการวัดครั้งที่ 1 ตามลำดับดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 พัฒนาการในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงจำนวน 4 ครั้ง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมาตรฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง

ประเด็นพิจารณา	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ระดับความคิดเห็น
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.52	0.55	มากที่สุด
1. กิจกรรมช่วยฝึกกระบวนการคิด	4.48	0.63	มาก
2. กิจกรรมช่วยฝึกกระบวนการทำงาน	4.39	0.72	มาก
3. กิจกรรมช่วยให้เข้าใจกลวิธีการเขียนสารคดี	4.48	0.63	มาก
4. กิจกรรมช่วยให้เข้าใจองค์ประกอบของสารคดี	4.61	0.62	มากที่สุด
5. กิจกรรมช่วยให้มีแนวทางในการสร้างสรรค์งานเขียน	4.61	0.67	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้	4.52	0.46	มากที่สุด
6. นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม	4.48	0.68	มาก
7. นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้	4.65	0.61	มากที่สุด
8. นักเรียนมีโอกาสได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.42	0.67	มาก
9. นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้	4.39	0.67	มาก
10. นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม	4.65	0.49	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้	4.63	0.48	มากที่สุด
11. นักเรียนมีแนวทางในการเขียนสารคดี	4.68	0.48	มากที่สุด
12. นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนการเขียนสารคดี	4.65	0.61	มากที่สุด
13. นักเรียนมีความรู้สึกเชิงบวกต่อการเขียนสารคดี	4.71	0.47	มากที่สุด
14. นักเรียนนำความรู้เรื่องอรรถลักษณะไปประยุกต์ใช้ในการเขียนประเภทอื่นได้	4.52	0.68	มากที่สุด
15. นักเรียนเห็นว่าความสามารถด้านการเขียนมีประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตประจำวัน	4.58	0.62	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.55	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 18 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง พบว่า ภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรายด้าน พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

ลำดับที่ 1 ได้แก่ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.63, SD = 0.48$) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักเรียนมีความคิดเห็นด้านประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้สูงสุดในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ คะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักเรียนมีความรู้สึกเชิงบวกต่อการเขียนสารคดี ($M = 4.71, SD = 0.47$) รองลงมาคือ นักเรียนมีแนวทางในการเขียนสารคดี ($M = 4.68, SD = 0.48$) นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนการเขียนสารคดี ($M = 4.65, SD = 0.61$) นักเรียนเห็นว่าความสามารถด้านการเขียนมีประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ($M = 4.58, SD = 0.62$) ตามลำดับ และคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนนำความรู้เรื่องอรรถลักษณะไปประยุกต์ใช้ในการเขียนประเภทอื่นได้ ($M = 4.52, SD = 0.68$)

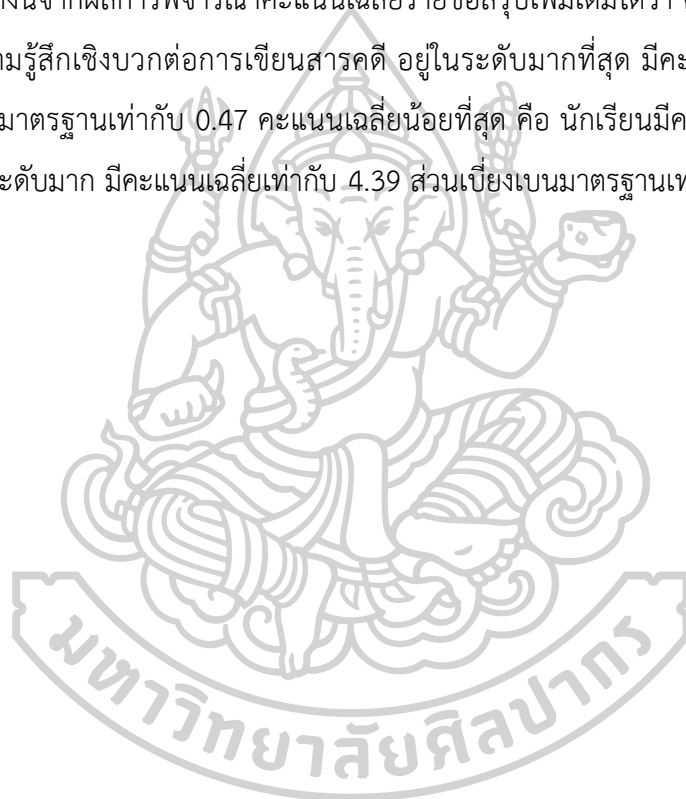
ลำดับที่ 2 ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ โดยด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.52, SD = 0.55$) และด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.52, SD = 0.46$) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักเรียนมีความคิดเห็นในแต่ละด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ กิจกรรมช่วยให้เข้าใจองค์ประกอบของสารคดี อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.61, SD = 0.62$) รองลงมา คือ กิจกรรมช่วยให้มีแนวทางในการสร้างสรรค์งานเขียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.61, SD = 0.67$) กิจกรรมช่วยฝึกกระบวนการคิด อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.48, SD = 0.63$) และกิจกรรมช่วยให้เข้าใจวิธีการเขียนสารคดี อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.48, SD = 0.63$) ตามลำดับ คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ กิจกรรมช่วยฝึกกระบวนการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.39, SD = 0.72$)

ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.65, SD = 0.61$) รองลงมา คือ นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.65, SD = 0.49$) นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด

($M = 4.48$, $SD = 0.68$) และนักเรียนมีโอกาสได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น อยู่ในระดับมาก ($M = 4.42$, $SD = 0.67$) ตามลำดับ คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($M = 4.39$, $SD = 0.67$)

สรุปได้ว่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนด้านประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ สูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน ทั้งนี้จากผลการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรายข้อสรุปเพิ่มเติมได้ว่า คะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีความรู้สึกเชิงบวกต่อการเขียนสารคดี อยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 131 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานครที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 31 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 8 คาบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 2) แบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดี จำนวน 4 ชุด มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 3) เกณฑ์ประเมินความสามารถในการเขียนสารคดี มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.33 - 1.00 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้ทดลองจริง และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

เมื่อผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยพัฒนาการความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง ใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนเมื่อมีการวัดซ้ำ (Repeated Measures ANOVA) การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตาม

แนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง ใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาพัฒนาการความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง พบว่า การทดสอบความแตกต่างระหว่างช่วงเวลาของการวัดความสามารถในการเขียนสารคดีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง พบว่าโดยภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($M = 4.55, SD = 0.46$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาพัฒนาการความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง พบว่าคะแนนความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงขึ้นในทุกครั้งของการวัด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาตัวอย่างงานเขียนสารคดีประเภทต่าง ๆ พร้อมทั้งวิเคราะห์อรรถลักษณะที่ปรากฏในบทความด้วยตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจและมีแนวทางในการเขียนสารคดี ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ McCutchen (2000) ที่กล่าวว่าผู้เขียนควรมีความรู้เกี่ยวกับอรรถลักษณะของงานเขียน (Genre

Knowledge) เพราะความรู้ในเรื่องดังกล่าวจะส่งผลต่อกระบวนการทางความคิดในการเขียน ตั้งแต่การเลือกใช้ถ้อยคำ การสร้างประโยค และการใช้ระดับภาษาให้เหมาะสม และสอดคล้องกับรูปแบบของงานเขียน การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหรือฐานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากตัวอย่างงานเขียนที่มีคุณภาพ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์งานเขียนของตนเอง จึงช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและมองเห็นแนวทางในการเขียนสารคดีที่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ Jantrasakul (2016) ที่กล่าวว่าการสอนเขียนแบบหรือฐานจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการสร้างความหมายต่าง ๆ ที่ต้องการสื่อสารในการเขียน การฝึกให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์หรือรลลักษณะของภาษา จะช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้ถูกต้องและสื่อความหมายได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้การใช้เทคนิคการเขียนรอบวงยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างต่อเนื่อง เพราะผู้เรียนทุกคนต้องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหรือรลลักษณะที่ปรากฏในบทความด้วยตนเองตามลำดับที่ผู้สอนกำหนด พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นในการนำหรือรลลักษณะที่ได้ศึกษามาประยุกต์ใช้ร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน ผู้เรียนจึงได้รับการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดและกระบวนการเรียนรู้อยู่เสมอ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหรือรลลักษณะและแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้มากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Flora, Cahyadi and Sukirlan (2020) ที่พบว่า เทคนิคการเขียนรอบวงช่วยพัฒนาความสามารถด้านการเขียนของกลุ่มตัวอย่าง และสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ที่มีความสนุกสนาน ตลอดจนมีโอกาสร่วมกันแสดงความคิดเห็นในทุกขั้นตอนการเขียน ซึ่งการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้พิจารณางานเขียนในมุมมองต่าง ๆ ทั้งเนื้อหา การลำดับความ คำศัพท์ การใช้ภาษา และกลวิธีการเขียนได้ดียิ่งขึ้น มากไปกว่านั้นการเขียนรอบวงยังกระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ เนื่องจากผู้เรียนทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ประกอบกับผู้เรียนต้องทำงานร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ เพื่อให้งานสำเร็จ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น และมีเป้าหมายในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นไปตามผลการวิจัยของ Parmawati, Santoso and Yana (2020) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเขียนรอบวงช่วยให้ผู้เรียน มีความสนใจในเนื้อหาบทเรียน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น เนื่องจากกิจกรรมมีความหลากหลาย และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นยิ่งขึ้น

เมื่อนำเทคนิคการเขียนรอบวงมาใช้ร่วมกับแนวคิดหรือฐานจึงช่วยให้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดเพื่อวิเคราะห์หรือรลลักษณะที่ปรากฏในตัวอย่างงานเขียนสารคดี ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ และเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้เทคนิคการ

เขียนรอบวงยังช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นมุมมองความคิดที่หลากหลายของเพื่อนร่วมชั้นเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีแนวทางในการนำความรู้เรื่องอรรถลักษณะไปประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวางขึ้น ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงจึงมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาอรรถลักษณะของบทอ่านร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจะมอบหมายให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอ่านและวิเคราะห์อรรถลักษณะที่ปรากฏในตัวอย่างการเขียนสารคดีประเภทต่าง ๆ ได้แก่ การเขียนสารคดีท่องเที่ยว การเขียนสารคดีชีวประวัติ การเขียนสารคดีธรรมชาติ และการเขียนสารคดีเชิงวิจารณ์ ทำให้ผู้เรียนมองเห็นตัวอย่างงานเขียนที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งสามารถวิเคราะห์แนวทางการเขียนที่ดี และนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองได้ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ในขั้นตอนนี้จะแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1.1 การศึกษาบทอ่าน เป็นขั้นตอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาตัวอย่างงานเขียนสารคดีประเภทต่าง ๆ ผ่านการอ่านอย่างละเอียด ส่งผลให้ผู้เรียนมองเห็นรูปแบบการเขียนสารคดีแต่ละประเภท และมีข้อมูลที่จะใช้เป็นแนวทางการเขียนสารคดีที่เหมาะสมต่อไป ทั้งนี้การพัฒนาความสามารถในการเขียนโดยให้ผู้เรียนอ่านงานเขียนต้นแบบ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจว่างานเขียนแบบใดคืองานเขียนที่ดี และสามารถนำมาใช้เป็นแบบอย่างได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Rundle and Elaine (1992) ที่กล่าวว่าการนำการอ่านมาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อความและรูปแบบภาษาของอรรถลักษณะต้นแบบได้ชัดเจน นำไปสู่การสร้างสร้งงานเขียนที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับอรรถลักษณะต้นแบบ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับเทคนิคการเขียนสารคดีของ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2558) ที่กล่าวว่า ผู้เขียนต้องมีความสามารถทางภาษาซึ่งได้จากการศึกษาค้นคว้า ทำให้เขียนได้ถูกต้องตามรูปแบบการเขียนสารคดีแต่ละประเภท ดังนั้นขั้นตอนการศึกษบทอ่านจึงช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นตัวอย่างงานเขียนสารคดีที่มีคุณภาพ และนำมาเป็นแบบอย่างในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองได้

ขั้นตอนที่ 1.2 การวิเคราะห์บทอ่าน เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาตัวอย่างงานเขียนสารคดีอย่างละเอียด โดยการวิเคราะห์อรรถลักษณะที่ปรากฏในบทอ่าน เช่น การตั้งชื่อเรื่อง ลักษณะการใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดเนื้อหา หรือกลวิธีในการเขียนสารคดีแต่ละประเภท เป็นต้น ขั้นตอนนี้จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจรูปแบบหรือองค์ประกอบในการเขียนสารคดี ตลอดจนมีตัวอย่างเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในงานเขียนของตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชิชณพงค์ อินทรเกษม (2563) ที่

กล่าวว่าการให้ผู้เรียนฝึควิเคราะห์อรรถลักษณะของภาษาจากตัวอย่างงานเขียนแต่ละประเภทจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจรูปแบบและองค์ประกอบของงานเขียนแต่ละประเภท โดยผู้เรียนจะได้วิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญของงานเขียน หน้าที่ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในงานเขียน แล้วสรุปและทำความเข้าใจเพื่อนำไปใช้ในการเขียนประเภทต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 1.3 การเขียนรอบวง เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้แสดงความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับอรรถลักษณะที่ปรากฏในบทอ่านอย่างเท่าเทียม เนื่องจากผู้เรียนทุกคนต้องเขียนแสดงความคิดเห็นของตนเองลงในกระดาษตามลำดับ ผู้เรียนจึงเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ และเกิดความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม เนื่องจากผู้เรียนทุกคนต้องตั้งใจทำหน้าที่ของตนเองให้เต็มประสิทธิภาพ เพื่อให้การทำงานร่วมกับสมาชิกในกลุ่มเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและประสบความสำเร็จ การใช้เทคนิคการเขียนรอบวงเพื่อวิเคราะห์อรรถลักษณะที่ปรากฏในบทอ่านจึงช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และเกิดกระบวนการคิด ส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเรื่องอรรถลักษณะผ่านกระบวนการคิดและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Widodo, H. P. (2008) ที่กล่าวว่าการเขียนรอบวงจะช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันในการเขียน ช่วยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ และเกิดความสนใจต่อกลไกการคิด และการใช้ภาษาระหว่างการเขียนมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การเขียนร่วมกัน เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนได้นำความรู้เรื่องอรรถลักษณะที่ได้ศึกษาจากตัวอย่างการเขียนสารคดีมาใช้ในการตั้งชื่อเรื่องและวางโครงเรื่องร่วมกัน โดยมีผู้สอนคอยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับอรรถลักษณะนี้ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างลึกซึ้งซึ่งจนเกิดความเข้าใจในอรรถลักษณะมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ อินทร์วุธ เกษตระชนม์ (2551) ที่กล่าวว่าการสอนเขียนตามแนวคิดอรรถฐานส่งเสริมให้เกิดกระบวนการคิดอย่างต่อเนื่อง และมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้การเขียนร่วมกันยังเปิดโอกาสให้ผู้สอนหรือผู้เรียนที่มีความเข้าใจมากกว่าได้มีโอกาสช่วยเหลือ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นแนวทางให้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนทุกคนมีแนวทางในการเขียนที่กว้างขวางและหลากหลายเพียงพอที่จะนำไปใช้ในงานเขียนของตนเอง เป็นไปตามทฤษฎีการเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) ที่เป็นแนวคิดพื้นฐานของการสอนเขียนแบบอรรถฐาน ซึ่งเชื่อว่าหากได้รับความช่วยเหลือจากผู้ที่มีความสามารถมากกว่า ผู้เรียนจะแก้ไขปัญหายากเกินกว่าพัฒนาการที่แท้จริงของตนเองได้ (Vygotsky, L. S., 1978)

ขั้นตอนที่ 3 การเขียนรายบุคคล เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนได้นำความรู้เรื่องอรรถลักษณะมาใช้สร้างสรรค์งานเขียนสารคดีประเภทต่าง ๆ ด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการเขียนอย่างอิสระและต่อเนื่อง โดยผู้เรียนจะได้ฝึกเขียนสารคดีที่ได้ศึกษาไปทุกประเภท ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างเกี่ยวกับกลวิธีการเขียนสารคดีแต่ละประเภทอย่างถ่องแท้ อันจะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการเขียนผ่านการปฏิบัติจริง มีแนวทางในการพัฒนาผลงาน และสามารถผลิตงานเขียนสารคดีที่มีคุณภาพต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2558) ที่กล่าวว่างานเขียนสารคดีแต่ละประเภทมีวิธีการเขียนไม่เหมือนกัน ผู้เขียนต้องศึกษาค้นคว้า และฝึกฝนการเขียนเป็นประจำ จึงจะทำให้ประสบความสำเร็จในการเขียนสารคดี

อย่างไรก็ดีเมื่อผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงตามแผนการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 1 พบว่าผู้เรียนบางส่วนยังขาดความเข้าใจเรื่องอรรถลักษณะและไม่สามารถวิเคราะห์อรรถลักษณะที่ปรากฏในบทอ่านได้ ส่งผลให้ผู้เรียนบางส่วนไม่สามารถเขียนแสดงความคิดเห็นลงกระดาษในขั้นตอนการเขียนรอบวงได้ ดังนั้นผู้สอนจึงต้องให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์อรรถลักษณะแก่ผู้เรียน รวมถึงให้สมาชิกภายในกลุ่มช่วยอธิบายหรือเสนอแนะแนวทางในการแสดงความคิดเห็นให้เพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังพบว่าผู้เรียนบางกลุ่มขาดความตั้งใจในการทำงาน และเขียนแสดงความคิดเห็นมาเพียงสั้น ๆ ดังนั้นผู้สอนจึงต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเขียนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยการชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ในการวิเคราะห์อรรถลักษณะที่ปรากฏในบทอ่านด้วยตนเอง ตลอดจนให้ผู้เรียนดูตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นที่ดีของสมาชิกภายในกลุ่ม หรือตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นจากเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ ในชั้นเรียน

การจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 2 พบว่าผู้เรียนเข้าใจแนวทางในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอรรถลักษณะที่ปรากฏในบทอ่าน และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากสมาชิกภายในกลุ่มช่วยกันกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ และมีความตั้งใจในการทำงาน ตลอดจนผู้สอนชื่นชมผู้เรียนที่มีพัฒนาการ ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการทำกิจกรรมมากขึ้น ทว่ายังมีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ผู้เรียนบางกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอรรถลักษณะที่ปรากฏกว้างเกินไป ทำให้ผู้เรียนไม่เห็นความแตกต่างระหว่างอรรถลักษณะที่ปรากฏในงานเขียนสารคดีประเภทท่องเที่ยวเกี่ยวกับสารคดีชีวประวัติ ผู้สอนจึงต้องเน้นย้ำให้ผู้เรียนพิจารณาความแตกต่างของสารคดีแต่ละประเภทประกอบด้วเนื่องจากจุดมุ่งหมาย เนื้อหา

และกลวิธีการเขียนสารคดีแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน ตลอดจนถึงให้ผู้เรียนสังเกตความแตกต่างของสารคดีแต่ละประเภทด้วย

การจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 3 และ 4 พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอรรถลักษณะที่ปรากฏในบทอ่านแต่ละประเภทได้อย่างเหมาะสม และใช้เวลาในการทำกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนน้อยลง อาจเนื่องมาจากผู้เรียนเข้าใจและคุ้นชินกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงแล้ว ทว่าผู้เรียนบางส่วนเริ่มเกิดความเบื่อหน่าย เนื่องจากขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 ครั้งมีลักษณะเหมือนกันแตกต่างกันเพียงตัวอย่างบทอ่านที่นำมาให้ใช้ในการวิเคราะห์ ผู้สอนจึงต้องคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีกำลังใจและมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมโดยการใช้คำพูดที่ดี เพื่อเป็นการเสริมแรงทางบวก

อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงอย่างต่อเนื่องทั้ง 4 ครั้ง แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความสามารถในการเขียนสารคดีเพิ่มมากขึ้นทุกครั้ง อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมองเห็นอรรถลักษณะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเขียนของตนเองได้อย่างกว้างขวาง แม้การจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสารคดีแต่ละครั้งจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเขียนสารคดีในประเภทที่แตกต่างกัน แต่ความแตกต่างทางด้านเนื้อหาที่ช่วยเปิดมุมมองความรู้ด้านอรรถลักษณะของผู้เรียน และช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจแนวทางการใช้อรรถลักษณะในการเขียนสารคดีแต่ละประเภทลึกซึ้งมากขึ้น นอกจากนี้การจัดกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบเดิมซ้ำหลายครั้ง ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการวิเคราะห์อรรถลักษณะ และเกิดความมั่นใจในการเขียนแสดงความคิดเห็นผ่านเทคนิคการเขียนรอบวง ตลอดจนมีโอกาสดึงฝึกฝนการเขียนสารคดีหลากหลายประเภท ส่งผลให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิด และกระบวนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีจึงสรุปได้ว่าผู้เรียนสามารถเขียนสารคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อผู้เรียนมีแบบอย่างในการสร้างสรรค์งานเขียนที่ดี ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการเขียนสารคดีประเภทต่าง ๆ อันเกิดจากประสบการณ์การอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในชั้นเรียนเพื่อศึกษารูปแบบ องค์ประกอบ และกลวิธีการเขียนสารคดีแต่ละประเภท ส่งผลให้คะแนนความสามารถในการเขียนสารคดีของผู้เรียนสูงขึ้นทุกครั้งที่ในทุกครั้งของการวัด สอดคล้องกับงานวิจัยของศศิธร เทียงตรง (2563) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนภาษาแบบอรรถฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนเรียงความสำหรับ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวคิดอรรถฐานช่วยเสริมสร้างความสามารถในการเขียนให้แก่ผู้เรียนได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชรพล วิบูลย์ศรี (2556) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนนิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงให้เห็นว่าเทคนิคการเขียนรอบวงนั้นเป็นหนึ่งในเทคนิคสำคัญที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการเขียนของผู้เรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นได้

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง ภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงช่วยให้นักเรียนมีแนวทางในการเขียนสารคดี มีโอกาสในการฝึกฝนการเขียนสารคดี มีความรู้สึกเชิงบวกต่อการเขียนสารคดี สามารถนำความรู้เรื่องอรรถลักษณะไปประยุกต์ใช้ในการเขียนประเภทอื่นได้ ตลอดจนเห็นว่าความสามารถด้านการเขียนมีประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตประจำวันในระดับมากที่สุด เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ueasiriphan and Tangkiengsirisin (2019) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบอรรถฐาน กล่าวคือเทคนิคการเรียนรู้แบบอรรถฐานช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจแนวทางในการสร้างสรรค์งานเขียนของตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนเขียนได้อย่างชัดเจนและไม่กำกวม ผู้เรียนจึงรู้สึกว่าการเรียนรู้แบบอรรถฐานมีประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยนักเรียนมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงช่วยให้เข้าใจองค์ประกอบของสารคดีและมีแนวทางในการสร้างสรรค์งานเขียนในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ Carstens, A. (2009) ที่กล่าวว่าการสอนด้วยกระบวนการอรรถฐานจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจอรรถลักษณะเฉพาะของการใช้ภาษาแต่ละประเภทได้ดียิ่งขึ้น เพื่อผู้เรียนจะนำอรรถลักษณะของภาษามาใช้ในการเขียนได้ถูกต้องตามรูปแบบและตรงตามวัตถุประสงค์ของการเขียน นอกจากนี้ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบ

วงช่วยฝึกกระบวนการคิด ฝึกกระบวนการทำงาน และช่วยให้เข้าใจกลวิธีการเขียนสารคดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแนวคิดหรือฐานช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์หรือรณลักษณะที่ปรากฏในสารคดีประเภทต่าง ๆ ด้วยตนเองจึงส่งผลให้ผู้เรียนมองเห็นและเข้าใจกลวิธีการเขียนสารคดีในแต่ละประเภทมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การเขียนรอบวงยังส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น และทำงานร่วมกับสมาชิกภายในกลุ่ม ผู้เรียนจึงได้พัฒนากระบวนการคิดและกระบวนการทำงานไปพร้อมกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของอินทร์วูธ เกษตรชนม์ (2551: 97) ที่พบว่าการสอนเขียนตามแนวคิดหรือฐานเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้ฝึกและใช้ความคิดอย่างสม่ำเสมอ

ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยนักเรียนมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหรือฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงช่วยให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้และได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมในระดับมากถึงมากที่สุด เนื่องจากเทคนิคการเขียนรอบวงมีลักษณะเป็นการแสดงความรู้ความเข้าใจผ่านการเขียน โดยผู้สอนจะบอกประเด็นปัญหาแล้วให้นักเรียนทุกคนได้เขียนแสดงความคิดเห็นตามลำดับ (Kagan, 2009) ส่งผลให้ผู้เรียนทุกคนมีบทบาทและมีโอกาสในการแสดงความรู้หรือความคิดของตนเอง นอกจากนี้ผู้เรียนยังมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหรือฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีโอกาสได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ในระดับดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Parmawati, Santoso, and Yana (2020: 106) ที่กล่าวว่า การใช้เทคนิคการเขียนรอบวงช่วยให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้มากขึ้น เนื่องจากผู้เรียนเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มากไปกว่านั้นยังสอดคล้องกับแนวคิดของวัชรพล วิบูลยศรีน (2556: 227) ที่กล่าวว่าเทคนิคการเขียนรอบวงเป็นวิธีการหนึ่งที่มีสัมพันธ์กับการระดมสมอง ซึ่งช่วยให้นักเรียนร่วมกันผลิตความคิดต่าง ๆ ของตนเองออกมาแล้วนำไปสู่การเขียนอย่างทั่วถึง ผู้เรียนทุกคนจะต้องช่วยเหลือกันในกลุ่ม เพื่อให้ประสบความสำเร็จร่วมกัน อีกทั้งแนวคิดหรือฐานเป็นการเรียนการสอนที่นักเรียนไม่คุ้นเคย ทำให้นักเรียนมีความสนใจ และกระตือรือร้นในการเรียน สร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน เพราะนักเรียนได้ทำงานและได้ร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย และไม่กดดัน (สุธีรา นาถึง, 2560: 43) ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

จากผลการวิจัยในครั้งนี้จึงสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหรือฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงช่วยพัฒนาความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับดีมาก ดังผลการวิจัยที่กล่าวไปข้างต้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการศึกษาในครั้งต่อไป ประกอบด้วยข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งจะช่วยให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการวิเคราะห์อรรถลักษณะที่ปรากฏในบทอ่าน มีโอกาสเรียนรู้ผ่านการแสดงความคิดเห็น และได้นำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ ส่งผลให้งานเขียนมีคุณภาพมากขึ้นตามลำดับ
2. ผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้หรือความคิดเห็นของตนเองมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้
3. ผู้สอนควรสนับสนุนให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความแตกต่างของกลวิธีการเขียนสารคดีแต่ละประเภท เนื่องจากสารคดีแต่ละประเภทจะมีแนวทางการนำเสนอเนื้อหาและการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน
4. ผู้สอนควรคัดเลือกตัวอย่างสารคดีที่มีความน่าสนใจ เหมาะกับช่วงวัยของผู้เรียน และปรากฏการใช้กลวิธีการเขียนสารคดีประเภทต่าง ๆ ที่ชัดเจน เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์อรรถลักษณะ
5. ผู้สอนควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดหัวข้อที่จะเขียน หรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกหัวข้ออย่างอิสระ เพื่อให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเขียน พร้อมทั้งมีโอกาสดูเขียนถ่ายทอดเนื้อหาที่ตนเองสนใจ หรือเนื้อหาที่ตนเองมีความรู้ความเข้าใจอย่างดี

ข้อเสนอแนะเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนวิเคราะห์อรรถลักษณะที่ปรากฏในตัวอย่างงานเขียน กระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้หรือความคิดของตนเองอย่างเท่าเทียม ตลอดจนส่งเสริมให้นำแนวทางที่ได้ศึกษาไปประยุกต์ใช้สร้างสรรค์ผลงาน ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนประเภทอื่น ๆ เช่น การเขียนเรียงความ การเขียนรายงาน การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น

2. การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงเป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนที่มีความน่าสนใจ ควรมีการศึกษาแนวทางการนำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวงไปประยุกต์ใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ อาจนำไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นต้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกศราพร มากจันทร์. (2548). การวิเคราะห์สารคดีท่องเที่ยวสาธารณรัฐประชาชนจีนพระราชานิพนธ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2558). เทคนิคการเขียนสารคดี. วารสารสารสนเทศ, 14(2): 1 - 6.
- ชญานี รัตนรอด. (2550). การใช้ภาษาและกลวิธีการเขียนสารคดีท่องเที่ยวในอนุสาร อ.ส.ท. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชลอ รอดลอย. (2544). การเขียนสารคดี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชิษณุพงศ์ อินทรเกษม. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ แหล่งข้อมูลเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบบรรณฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการเขียนเชิงวิชาการของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต. ปริญญาโท. (วิทยานิพนธ์ทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ.
- ณัฐนิชา บุญสุข. (2546). การสอนอ่านตามแนวบรรณฐานและผลต่อโครงสร้างการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2544). ตัวอย่างการเขียนเรื่องบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: ธาร อักษร.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2556). การเขียนสารคดีภาคปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: มาตาการ พิมพ์.
- นภาพรรณ พันธุ์จินดา. (2554). การวิเคราะห์สารคดีชีวประวัติพระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์. การค้นคว้าอิสระ อ.ม. (ภาษาไทย เพื่อพัฒนาอาชีพ). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นภดล จันทร์เพ็ญ. (2557). หลักการใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: เจเนซิส มีเดียคอม.
- บังอร ฤทธาภรณ์. (2542). การเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทยและภาษา ตะวันออก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรีชา มีแจ้. (2551). ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการเขียนสารคดี โดยใช้แหล่งเรียนรู้ใน

- โรงเรียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 26 จังหวัดลำพูน.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538). วิจัยวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- ภาสกร เกิดอ่อน และคณะ. (2556). หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย ม.5. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- มลิวัลย์ สมศักดิ์. (2547). การวิจัยทางการศึกษา. นครศรีธรรมราช: คณะครุศาสตร์ ราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- มานพ ถนอมศรี. (2546). การเขียนหนังสือ สารคดี บันเทิงคดี สำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: ลีปประภา.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). วิจัยวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาลี บุญศิริพันธ์. (2535). การเขียนสารคดีสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์. กรุงเทพฯ: ปรกาศเพ็ญ.
- ไยดี หงส์เหิน. (2553). การพัฒนาความสามารถการเขียนสารคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน. การศึกษาอิสระ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รสริน ดิษฐบรรจง. (2564). การเขียนสารคดีท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- รุ่งทิภา สิงห์เทียน. (2558). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนสารคดีโดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอเขาย้อยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิควิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลัดดาวัลย์ ศรีสุข. (2558). ผลการวิจัยเรื่องการใช้เทคนิค 4MAT ร่วมกับชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสารคดีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วนิดา ทศภูมิ. (2556). การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนสารคดีท้องถิ่นโดยใช้แผนภูมิความคิดประกอบการสอนแบบค้นพบ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ภาษาไทย). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วนิดา บำรุงไทย. (2545). สารคดี: กลวิธีการเขียนและแนววิจารณ์. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรรณระวี วิรัตน์. (2550). การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความและเจตคติต่อวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐานกับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การจัดการเรียนรู้). อุบลราชธานี:

- มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วรรณิ โสมประยูร. (2553). เทคนิคการสอนภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าวิชาการ จำกัด.
- วิริศา หุ่นประการ. (2545). การวิเคราะห์สารคดีของธีรภาพ โลหิตกุล. ปริญญาโท กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัชรพล วิบูลยศรีน. (2556). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิธร เทียงตรง. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนภาษาแบบอรรถฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนเรียงความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศิริชัย กาญจนาวาสี. (2552). ทฤษฎีการประเมิน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพร กิตติวรากุล. (2551). “การพัฒนาทักษะการเขียนสารคดีโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้เรียนระดับปริญญาตรี.” พัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต 2, 1 (มกราคม-มิถุนายน): 63-81.
- ศิริลักษณ์ ศรีกล้า. (2554). การวิเคราะห์ภาษาในงานเขียนสารคดีอัตชีวประวัติเรื่อง “เกิดวังปารุสก” พระราชนิพนธ์ในพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์. ปริญญาโท ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภวรรณ สัจจพิบูล. (2553). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการแนวการเขียนแบบเน้นกระบวนการ เนื้อหาและประเภทงานเขียน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงวิชาการและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ ป.ด. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนิท สัตโยภาส. (2546). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสืบค้น. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- สุธีรา นาถึง. (2560). การพัฒนาการเขียนชี้แจงตามแนวคิดอรรถฐาน: กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาศาสตรศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2566. เข้าถึงได้จาก <http://academic.obec.go.th/newsdetail.php?id=75>
- เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. (2536). การพัฒนาการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา เล่ม 3.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

_____. (2550). การสังเคราะห์ผลวิจัยของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย

ในประเทศไทยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยและภาษาอังกฤษแบบมุ่ง
 ประสบการณ์ภาษา. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 อังธิดา ลิ้มปัทมปาณี. (2555). การเขียนสารคดีเพื่อสื่อมวลชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
 รามคำแหง.

อัจฉรา ชิวพันธ์. (2553). กิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 11.

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรรัตน์ ศรีตระกูลกิจการ. (2549). การวิเคราะห์สารคดีของอรสม สุทธิสาคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
 (ไทยศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อินทร์วุธ เกษตระชนม์. (2551). ผลของการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานที่มีต่อความสามารถ
 ในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.
 วิทยานิพนธ์ คม. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Basuki, R. (2021). "Improving the Quality of Non-Fictional Writing Skills Through
 Writing Information on Social Media." *Advances in Social Science, Education and
 Humanities Research. Proceedings of the International Conference on
 Education Sciences and Teacher Profession (ICETeP 2020).*

Bhatia, V. K. (1993). *Analysing Genre: Language Use in Professional Setting*. London:
 Routledge.

Browne. (1970). *The Art of Nonfiction*. Toronto: Macmillan.

Carstens, A. (2009). *The effectiveness of genre-based approaches in teaching
 academic writing: subject-specific versus cross-disciplinary emphases. (Doctoral
 Dissertation). University of Pretoria, South Africa.*

Caudery, T. (1998). *Increasing students awareness of genre through text
 transformation exercises: an old classroom activity revisited. TESL-EJ: Teaching
 English as a Second or Foreign Language, 3(3): 1-15. Retrieved March 20, 2023
 from <https://tesl-ej.org/wordpress/issues/volume3/ej11/ej11a2/?wscr>*

Christie, F. et al., (1987). *Social Processes in Education: A Reply to Sawyer and*

Watson (and others)

- Christie, F. (1989). Curriculum genres in early childhood education: a case study in writing development. (Doctoral Dissertation). Sydney: University of Sydney.
- Cynthia A. Dollins. (2016). Crafting Creative Nonfiction: From Close Reading to Close Writing. *The Reading Teacher*, 70(1): 49-58.
- Dudley-Evans, T. (1994). Genre analysis: an approach to text analysis for ESP. London: Routledge.
- Feez, S. (1998). Text-based syllabus design. Sydney: National Centre for English Language Teaching and Research.
- Flora, Cahyadi, D. and Sukirlan, M. (2020). "A modified roundtable technique based on process approach to promote the students' writing achievements in foreign language setting." *International Journal of Education and Practice*, 8(1): 149-157.
- Hammond, J., et al. (1992). English for social purpose: A handbook for teacher of adult literay. Sydney: National Centre for English Language Teaching and Research.
- Hunsinger, A. (2021). Strategies to Improve Third Grade Comprehension of Non-Fiction Text. (Master of Education). USA: Goucher College.
- Hyland, K. (2007). Genre and Second Language Writing. Michigan: The University of Michigan Press.
- I Wy. Dirgeyasa. (2016). "Genre-Based Approach: What and How to Teach and to Learn Writing." *English Language Teaching*, 9(9): 45-51.
- Jantrasakul, P. (2016). Genre-Based Writing Instruction: Theme Analysis of ELF Expository Essays. *Journal of Humanities and Social Sciences Mahasarakham University*, 35(3): 96 – 104.
- John M. Swales. (1990). Genre Analysis English in academic and research setting. New York: Cambridge University Press.
- Kagan, S. and Kagan, M. (2009). Kagan Cooperative Learning. USA: Kagan Publishing.
- Khadafi, M. (2017). "Teaching narrative writing by using roundtable strategy to Islamic junior high school students." *Edukasi: Jurnal Pendidikan dan Pengajaran*, 4(2): 57-65.
- Kim, M. (2006). "Genre-Based Approach to Teaching Writing." *Fall*, 4(2): 33-40.

- McCutchen, D. (2000). Knowledge, processing, and working memory: implications for a theory of writing. *Educational Psychologist*, 35(1): 13 – 23.
- National Literacy Trust. (2013). A Guide to Text Types: Narrative, Non-fiction and poetry. <https://www.studocu.com/ph/document/castillejos-national-high-school/life-and-works-of-rizal/guide-to-text-types-final-1/33549985>
- Nordin, S. and Mohammad, N. (2017). “The best of two approaches: process/genre-based approach to teaching writing.” *The English Teacher*, 35: 75-85.
- Parmawati, A., Santoso, I., and Yana. (2020). “Improving students’ writing skill through roundtable technique.” *ELTIN Journal: Journal of English language teaching in Indonesia*, 8(2): 104-111.
- Read, S. (2010). “A model for scaffolding writing instruction: IMSCI.” *The Reading Teacher*, 64(1): 47-52.
- Rothery, J. and Stenglin, M. (1994). *Writing a Book Review: A Unit of Work for Junior Secondary English (Write It Right Resources for Literacy and Learning)*. Sydney: Metropolitan East Disadvantaged School Programme.
- Rundle, S. and Elaine, L. (1992). A study of the effects of interactive writing on reading comprehension in fifth-grade. *Dissertation Abstracts International* 53.
- Russell, M.C. (2011). *Differentiated instruction: Meeting the needs of each student*. Chicago: Chicago Public School.
- Sinaga, M. (2017). “The Effect of Roundtable and Clustering Teaching Techniques and Student’s Personal Traits on Students’ Achievement in Descriptive Writing.” *Advances in Language and Literacy Studies*, 8(6): 69-75.
- Telaumbanua, M. (2020). The Application of the Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC) Learning Model in improving the Ability to Find Elements of the Nonfiction Book for Class VII Students of SMP Negeri 1 Ma’u Nias Regency 2020/2011 Learning Year. *Education Journal of Indonesia*, 1(1). Retrieved from <https://publication.umsu.ac.id/index.php/eji/article/view/586>
- Thu M. Lau. (2018). *Designing a Genre-Based writing lesson plan*. USA: Oklahoma State University.
- Ueasiriphan T. and Tangkiengsirisin S. (2019). “The Effect of Genre-Based Teaching on Enhancement of Thai Engineers’ Technical Writing Ability.” *International*

Journal of Instruction, 12(2): 723-728.

Urunami, S., Bharati, DAL., and Faridi, A. (2017). Group grid and round table for teaching writing of descriptive text. *ELT Forum: Journal of English Language Teaching*, 6(2): 176-183.

Vygotsky, L. S. (1978). Interaction between learning and development. *Readings on the Development of Children*, 23(3): 34 – 41.

Wei Ann Ong. (2016). “Using genre-based writing instruction to teach the writing of literacy criticism.” *GEMA Online Journal of Language Studies*, 16(1): 35-38.

Widodo, H. P. (2008). Process-based academic essay writing instruction in an EFL. *BAHASA DAN SENI*, 36(1): 101 – 111.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมืองานวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา หอมพุ่ม

วุฒิการศึกษาสูงสุด ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยศิลปากร
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ตรุษย์ธร

วุฒิการศึกษาสูงสุด ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (วิจัยศิลปะและวัฒนธรรม)
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิริยา วิริยารัมภะ

วุฒิการศึกษาสูงสุด ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย) มหาวิทยาลัย
ศิลปากร
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ภาคผนวก ข
ผลการตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้
2. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของตัวอย่างการเขียนสารคดีท่องเที่ยว
3. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดี
4. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเกณฑ์ประเมินความสามารถในการเขียนสารคดี
5. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 19 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องสารคดีท่องเที่ยว

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. สารระสำคัญ					
1.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
1.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
1.3 ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
2.1 สอดคล้องกับสาระสำคัญ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. สาระการเรียนรู้					
3.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3.2 สอดคล้องกับระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. กิจกรรมการเรียนรู้					
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.2 สอดคล้องกับระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.3 สอดคล้องกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ แบบอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้					
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.3 สอดคล้องกับระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6. การวัดและประเมินผล					
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6.3 เครื่องมือวัดมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 20 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องสารคดีชีวประวัติ

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. สารระสำคัญ					
1.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
1.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
1.3 ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
2.1 สอดคล้องกับสาระสำคัญ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. สาระการเรียนรู้					
3.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3.2 สอดคล้องกับระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. กิจกรรมการเรียนรู้					
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.2 สอดคล้องกับระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.3 สอดคล้องกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ แบบอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้					
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.3 สอดคล้องกับระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6. การวัดและประเมินผล					
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6.3 เครื่องมือวัดมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 21 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องสารคดีธรรมชาติ

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. สารระสำคัญ					
1.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
1.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
1.3 ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
2.1 สอดคล้องกับสาระสำคัญ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. สาระการเรียนรู้					
3.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3.2 สอดคล้องกับระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. กิจกรรมการเรียนรู้					
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.2 สอดคล้องกับระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.3 สอดคล้องกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ แบบอรรถฐานร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้					
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.3 สอดคล้องกับระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6. การวัดและประเมินผล					
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6.3 เครื่องมือวัดมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 22 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องสารคดีเชิง
 วิจารณ์

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. สาระสำคัญ					
1.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
1.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
1.3 ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
2.1 สอดคล้องกับสาระสำคัญ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. สาระการเรียนรู้					
3.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3.2 สอดคล้องกับระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. กิจกรรมการเรียนรู้					
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.2 สอดคล้องกับระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.3 สอดคล้องกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการร่วมกับเทคนิคการเขียนรอบวง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้					
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.3 สอดคล้องกับระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6. การวัดและประเมินผล					
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6.3 เครื่องมือวัดมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 23 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของตัวอย่างการเขียนสารคดีท่องเที่ยว
ชุดที่ 1 เรื่องสไลด์ 7 ไฮไลต์บันทึกตลาดพลู

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3		
1. มีองค์ประกอบของสารคดีครบถ้วน ได้แก่ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง ความจบ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. เนื้อหาสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. เนื้อหาสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. เนื้อหาสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	0	0.67	สอดคล้อง
5. เนื้อหามีความต่อเนื่อง ชวนติดตาม และไม่วกวน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6. เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7. ภาษาที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8. ภาษาที่ใช้มีความถูกต้องและชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9. ภาษาที่ใช้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10. ปรากฏคุณค่าด้านความรู้ ด้านอารมณ์ หรือด้าน ข้อคิด	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 24 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของตัวอย่างการเขียนสารคดีท่องเที่ยว
ชุดที่ 2 เรื่องย้อนรอยบางรัก กับ 7 ร้านแห่งเจริญกรุง

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. มีองค์ประกอบของสารคดีครบถ้วน ได้แก่ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง ความจบ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. เนื้อหาสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. เนื้อหาสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. เนื้อหาสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	0	0.67	สอดคล้อง
5. เนื้อหามีความต่อเนื่อง ชวนติดตาม และไม่วกวน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6. เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7. ภาษาที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8. ภาษาที่ใช้มีความถูกต้องและชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9. ภาษาที่ใช้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10. ปรากฏคุณค่าด้านความรู้ ด้านอารมณ์ หรือด้าน ข้อคิด	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 25 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของตัวอย่างการเขียนสารคดีชีวประวัติ
ชุดที่ 1 เรื่องพลังแห่งการเปลี่ยนแปลง : ทรงกลด บางยี่ขัน

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. มีองค์ประกอบของสารคดีครบถ้วน ได้แก่ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง ความจบ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. เนื้อหาสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. เนื้อหาสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. เนื้อหาสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	0	0.67	สอดคล้อง
5. เนื้อหามีความต่อเนื่อง ชวนติดตาม และไม่วกวน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6. เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7. ภาษาที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8. ภาษาที่ใช้มีความถูกต้องและชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9. ภาษาที่ใช้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10. ปรากฏคุณค่าด้านความรู้ ด้านอารมณ์ หรือด้าน ข้อคิด	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 26 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของตัวอย่างการเขียนสารคดีชีวประวัติ
ชุดที่ 2 เรื่อง “สมบัติ ปันรอบโลก” ความสงบบนหลังอันกับความเบิกบานในใจตน

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. มีองค์ประกอบของสารคดีครบถ้วน ได้แก่ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง ความจบ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. เนื้อหาสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. เนื้อหาสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. เนื้อหาสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	0	0.67	สอดคล้อง
5. เนื้อหามีความต่อเนื่อง ชวนติดตาม และไม่วกวน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6. เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7. ภาษาที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8. ภาษาที่ใช้มีความถูกต้องและชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9. ภาษาที่ใช้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10. ปรากฏคุณค่าด้านความรู้ ด้านอารมณ์ หรือด้าน ข้อคิด	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 27 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของตัวอย่างการเขียนสารคดีธรรมชาติ
ชุดที่ 1 เรื่อง Forest Bathing...หากเราเหนื่อยล้า ให้ป่าโอบกอดเรา

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. มีองค์ประกอบของสารคดีครบถ้วน ได้แก่ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง ความจบ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. เนื้อหาสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. เนื้อหาสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. เนื้อหาสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	0	0.67	สอดคล้อง
5. เนื้อหามีความต่อเนื่อง ชวนติดตาม และไม่วกวน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6. เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7. ภาษาที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8. ภาษาที่ใช้มีความถูกต้องและชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9. ภาษาที่ใช้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10. ปรากฏคุณค่าด้านความรู้ ด้านอารมณ์ หรือด้าน ข้อคิด	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 28 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของตัวอย่างการเขียนสารคดีธรรมชาติ
ชุดที่ 2 เรื่องคอยหลวงเชียงดาว ในวันที่ไม่ต้องการ “ผู้พิชิต” แต่ต้องการ “ผู้พิทักษ์”

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. มีองค์ประกอบของสารคดีครบถ้วน ได้แก่ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง ความจบ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. เนื้อหาสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. เนื้อหาสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. เนื้อหาสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	0	0.67	สอดคล้อง
5. เนื้อหามีความต่อเนื่อง ชวนติดตาม และไม่วกวน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6. เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7. ภาษาที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8. ภาษาที่ใช้มีความถูกต้องและชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9. ภาษาที่ใช้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10. ปรากฏคุณค่าด้านความรู้ ด้านอารมณ์ หรือด้าน ข้อคิด	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 29 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของตัวอย่างการเขียนสารคดีเชิงวิจารณ์
ชุดที่ 1 เรื่องรักแรกของเธอกับฉัน(กับฉัน)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3		
1. มีองค์ประกอบของสารคดีครบถ้วน ได้แก่ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง ความจบ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. เนื้อหาสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. เนื้อหาสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. เนื้อหาสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5. เนื้อหามีความต่อเนื่อง ชวนติดตาม และไม่วกวน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6. เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7. ภาษาที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8. ภาษาที่ใช้มีความถูกต้องและชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9. ภาษาที่ใช้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10. ปรากฏคุณค่าด้านความรู้ ด้านอารมณ์ หรือด้าน ข้อคิด	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 30 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของตัวอย่างการเขียนสารคดีเชิงวิจารณ์
ชุดที่ 2 เรื่อง Meet Joe Black ความตาย(ของหนัง)ที่ฟื้นคืนกลับมาอีกครั้ง

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. มีองค์ประกอบของสารคดีครบถ้วน ได้แก่ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง ความจบ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. เนื้อหาสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. เนื้อหาสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. เนื้อหาสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	0	0.67	สอดคล้อง
5. เนื้อหามีความต่อเนื่อง ชวนติดตาม และไม่วกวน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6. เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7. ภาษาที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8. ภาษาที่ใช้มีความถูกต้องและชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9. ภาษาที่ใช้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10. ปรากฏคุณค่าด้านความรู้ ด้านอารมณ์ หรือด้าน ข้อคิด	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 31 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดี

ชุดที่ 1 เรื่องสร้างสรรค์สารคดีท่องเที่ยว

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. สอดคล้องกับระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5. สอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6. คำชี้แจงมีรายละเอียดถูกต้อง ชัดเจน และเข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้การเขียนในชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความสามารถในการเขียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการเขียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10. ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในงานเขียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 32 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดี

ชุดที่ 2 เรื่องสร้างสรรค์สารคดีชีวประวัติ

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. สอดคล้องกับระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5. สอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6. คำชี้แจงมีรายละเอียดถูกต้อง ชัดเจน และเข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้การเขียนในชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความสามารถในการเขียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการเขียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10. ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในงานเขียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 33 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดี

ชุดที่ 3 เรื่องสร้างสรรค์สารคดีธรรมชาติ

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. สอดคล้องกับระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5. สอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6. คำชี้แจงมีรายละเอียดถูกต้อง ชัดเจน และเข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้การเขียนในชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความสามารถในการเขียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการเขียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10. ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในงานเขียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 34 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดี

ชุดที่ 4 เรื่องสร้างสรรค์สารคดีเชิงวิจารณ์

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. สอดคล้องกับระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5. สอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6. คำชี้แจงมีรายละเอียดถูกต้อง ชัดเจน และเข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้การเขียนในชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความสามารถในการเขียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการเขียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10. ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในงานเขียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 35 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเกณฑ์ประเมินความสามารถในการเขียนสารคดี

รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน				ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. ด้านองค์ประกอบ	มีองค์ประกอบของสารคดีครบถ้วน ได้แก่ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง ความจบ	มีองค์ประกอบส่วนความนำ เนื้อเรื่องและ ความจบ แต่ไม่มีชื่อเรื่อง	มีองค์ประกอบส่วนเนื้อเรื่อง แต่ไม่มีส่วนความนำ/ความจบ และไม่มีชื่อเรื่อง	ขาดองค์ประกอบของสารคดีทั้งหมด	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. ด้านเนื้อหา	เนื้อหาถูกต้อง น่าเชื่อถือ ไม่วกวน ขวนติดตาม	เนื้อหาถูกต้อง น่าเชื่อถือ แต่วกวน ไม่ขวนติดตาม	เนื้อหาไม่ถูกต้อง ไม่น่าเชื่อถือ แต่ไม่วกวน และขวนติดตาม	เนื้อหาไม่ถูกต้อง ไม่ขวนติดตาม วกวน และไม่น่าเชื่อถือ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. ด้านกลวิธีการนำเสนอ	ชื่อเรื่องน่าสนใจ ตรงประเด็น เปิดเรื่อง น่าติดตาม ปิดเรื่อง น่าประทับใจ และลำดับเรื่อง เข้าใจง่าย	ชื่อเรื่อง น่าสนใจ ตรงประเด็น เปิดเรื่อง น่าติดตาม ปิดเรื่อง น่าประทับใจ แต่ลำดับเรื่อง เข้าใจยาก	ชื่อเรื่องน่าสนใจ ตรงประเด็น แต่เปิดเรื่อง ไม่น่าติดตาม หรือปิดเรื่อง ไม่น่าประทับใจ และลำดับเรื่อง เข้าใจยาก	ชื่อเรื่อง ไม่น่าสนใจ ไม่ตรงประเด็น เปิดเรื่อง ไม่น่าติดตาม ปิดเรื่อง ไม่น่าประทับใจ และลำดับเรื่อง เข้าใจยาก	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. ด้านการใช้ภาษา	ภาษาเหมาะสมกับเนื้อหา สื่อความชัดเจน สละสลวยถูกต้องทั้งหมด และใช้โวหารภาพพจน์	ภาษาเหมาะสมกับเนื้อหา สื่อความชัดเจน สละสลวยถูกต้องทั้งหมด แต่ไม่ใช้โวหารภาพพจน์	ภาษาเหมาะสมกับเนื้อหา สื่อความชัดเจน และไม่ใช้โวหารภาพพจน์	ภาษาไม่เหมาะสมกับเนื้อหา สื่อความไม่ชัดเจน สละสลวย และไม่ใช้โวหารภาพพจน์	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

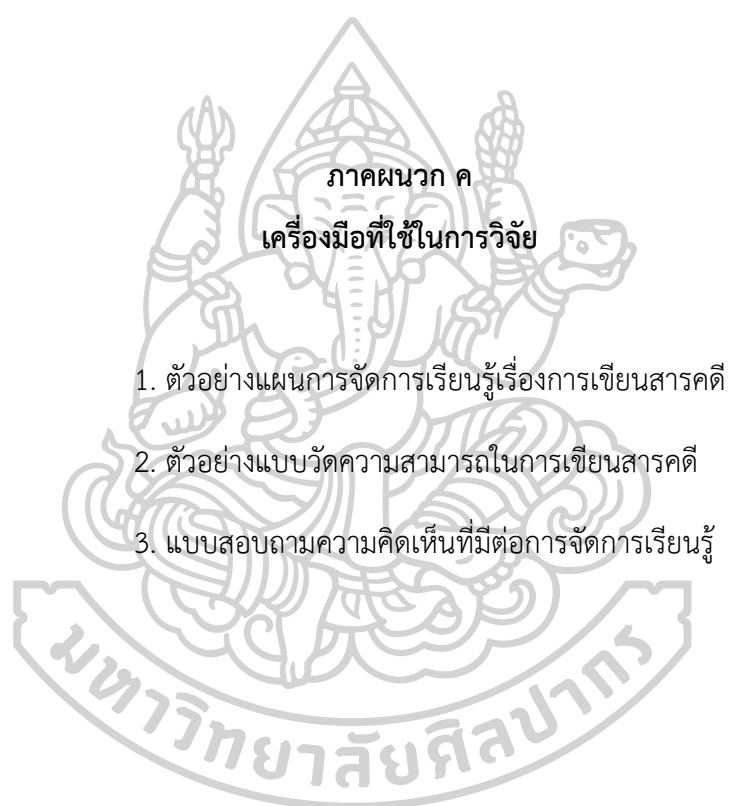
รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน				ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
5. ด้านคุณค่า	ปรากฏคุณค่าของสารคดีทุกด้าน ได้แก่ ความรู้ อารมณ์ และข้อคิด	ปรากฏคุณค่าของสารคดีด้านความรู้ และอารมณ์ แต่ไม่ปรากฏข้อคิด	ปรากฏคุณค่าของสารคดีด้านอารมณ์ แต่ไม่ปรากฏคุณค่าด้านความรู้และข้อคิด	ไม่ปรากฏคุณค่าของสารคดีเลย	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 36 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
1. กิจกรรมช่วยฝึกกระบวนการคิด	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. กิจกรรมช่วยฝึกกระบวนการทำงาน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. กิจกรรมช่วยให้เข้าใจกลวิธีการเขียนสารคดี	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. กิจกรรมช่วยให้เข้าใจองค์ประกอบของสารคดี	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5. กิจกรรมช่วยให้มีแนวทางในการสร้างสรรค์งานเขียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้					
6. นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7. นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8. นักเรียนมีโอกาสได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9. นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10. นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้					

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
11. นักเรียนมีแนวทางในการเขียนสารคดี	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
12. นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนการเขียนสารคดี	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
13. นักเรียนมีความรู้ลึกซึ้งบวกต่อการเขียนสารคดี	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
14. นักเรียนนำความรู้เรื่องอรรถลักษณะไปประยุกต์ใช้ในการเขียนประเภทอื่นได้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
15. นักเรียนเห็นว่าความสามารถด้านการเขียนมีประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2
รายวิชาการเขียน รหัสวิชา ท 31201 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
เรื่องสารคดีชีวประวัติ จำนวน 2 คาบ

1. สาระที่ 2 การเขียน

2. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้

ท 2.1 ม.4-6/1 เขียนสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ โดยใช้ภาษาเรียบเรียงถูกต้อง มีข้อมูลและสาระสำคัญชัดเจน

4. สมรรถนะ

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

4.2.1 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

4.2.2 ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์

5. สาระสำคัญ (Concept)

สารคดีชีวประวัติเป็นงานเขียนร้อยแก้วที่มุ่งถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตบุคคล มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้อ่านทราบความเป็นมาของบุคคลในแง่มุมต่าง ๆ และเพื่อให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินจากศิลปะการเรียบเรียงของผู้เขียน ดังนั้นการฝึกฝนการเขียนสารคดีชีวประวัติจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการจัดระเบียบความคิด การศึกษาค้นคว้าข้อมูล การใช้ภาษาเพื่อการถ่ายทอดความคิดและสร้างความเพลิดเพลิน

6. จุดประสงค์การเรียนรู้

- ด้านความรู้ (K) :

6.1 ผู้เรียนอธิบายแนวทางการเขียนสารคดีชีวประวัติได้

- ด้านทักษะกระบวนการ / ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (P) :

6.2 ผู้เรียนเขียนสารคดีชีวประวัติอย่างถูกต้องเหมาะสมได้

- **ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ / เจตคติ (A) :**

6.3 นักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน

6.4 นักเรียนรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

7. สารการเรียนรู้

7.1 แนวทางการเขียนสารคดีชีวประวัติ

7.2 ตัวอย่างสารคดีชีวประวัติเรื่องพลังแห่งการเปลี่ยนแปลง: ทรงกลด บางยี่ขัน

บรรณาธิการบริหารนิตยสาร a day

8. กิจกรรมการเรียนรู้ (100 นาที)

ขั้นที่ 1 การศึกษาอรรถลักษณะของบทอ่าน (30 นาที)

1. ผู้เรียนทุกคนศึกษาตัวอย่างงานเขียนสารคดีชีวประวัติเรื่องพลังแห่งการเปลี่ยนแปลง: ทรงกลด บางยี่ขัน บรรณาธิการบริหารนิตยสาร a day ด้วยตนเอง พร้อมทั้งพิจารณาอรรถลักษณะของบทอ่านในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ องค์ประกอบ เนื้อหา กลวิธีการนำเสนอ การใช้ภาษา และคุณค่าของสารคดี

2. ผู้เรียนแบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน โดยผู้สอนจะกำหนดสมาชิกและหมายเลขของสมาชิกภายในกลุ่มให้ จากนั้นให้สมาชิกภายในกลุ่มร่วมกันจัดโต๊ะเป็นวงกลม

3. ผู้เรียนทุกคนร่วมกันวิเคราะห์อรรถลักษณะที่ปรากฏในบทอ่านด้วยเทคนิคการเขียนรอบวง โดยให้สมาชิกหมายเลข 1 เขียนความคิดเห็นของตนเองลงในใบงานเรื่องการวิเคราะห์สารคดีชีวประวัติ จากนั้นให้ส่งใบงานและปากกาไปให้สมาชิกคนที่ 2 เขียนความคิดเห็นเพิ่มเติม ทำเช่นนี้จนถึงสมาชิกหมายเลขสุดท้าย

4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยมีผู้สอนตรวจสอบความถูกต้อง ให้คำอธิบายเพิ่มเติม และสรุปอรรถลักษณะที่ปรากฏในบทอ่าน

5. ผู้เรียนซักถามประเด็นที่สงสัยเกี่ยวกับเนื้อหาบทเรียน (ถ้ามี)

ขั้นที่ 2 การเขียนร่วมกัน (20 นาที)

1. ผู้เรียนฝึกเขียนองค์ประกอบต่าง ๆ ของสารคดีชีวประวัติร่วมกัน เช่น ฝึกตั้งชื่อเรื่อง ฝึกวางโครงเรื่อง และฝึกใช้ภาษาตามอรรถลักษณะที่ได้ศึกษาจากบทอ่าน โดยมีผู้สอนคอยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. ผู้เรียนกับผู้สอนร่วมกันพูดสรุปแนวทางในการนำความรู้เรื่องอรรถลักษณะไปใช้ในการสร้างสรรค์งานเขียนสารคดีชีวประวัติอย่างเหมาะสม

ขั้นที่ 3 การเขียนรายบุคคล (50 นาที)

1. ผู้เรียนเขียนสารคดีชีวประวัติลงในแบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดี ชุดที่ 2 โดยมีผู้สอนชี้แจงรายละเอียดและเกณฑ์การประเมินผลงาน

2. ผู้เรียนซักถามประเด็นที่สงสัยเกี่ยวกับภาระงาน (ถ้ามี)

3. ผู้สอนให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขผลงาน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนสารคดีของผู้เรียนต่อไป

9. สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

9.1 ตัวอย่างสารคดีชีวประวัติ เรื่องพลังแห่งการเปลี่ยนแปลง: ทรงกลด บางยี่ขัน บรรณาธิการบริหารนิตยสาร a day

9.2 ใบงานเรื่องการวิเคราะห์สารคดีชีวประวัติ

10. ภาระงาน/ชิ้นงาน

แบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดี ชุดที่ 2

11. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

สิ่งที่ต้องการวัด	วิธีการวัด	เครื่องมือการวัด	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ (K) : 1. ผู้เรียนอธิบายแนวทางการเขียนสารคดีชีวประวัติได้	การตรวจ ใบงานเรื่อง การวิเคราะห์สารคดี ชีวประวัติ	ใบงานการเรื่อง วิเคราะห์สารคดี ชีวประวัติ	ตอบคำถามได้ ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 ถือว่าผ่าน
ด้านทักษะกระบวนการ / ทักษะของ ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (P) : 1. ผู้เรียนเขียนสารคดีชีวประวัติอย่าง ถูกต้องเหมาะสมได้	การตรวจ แบบวัด ความสามารถในการ เขียนสารคดี ชุดที่ 2	แบบวัด ความสามารถในการ เขียนสารคดี ชุดที่ 2	เกณฑ์คุณภาพ 17 - 20 = ดีมาก 13 - 16 = ดี 9 - 12 = พอใช้ 5 - 8 = ปรับปรุง ได้เกณฑ์คุณภาพ ดีขึ้นไปถือว่าผ่าน

สิ่งที่ต้องการวัด	วิธีการวัด	เครื่องมือการวัด	เกณฑ์การประเมิน
<p>ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ / เจตคติ (A) :</p> <p>1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมในชั้นเรียน</p> <p>2. ผู้เรียนรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย</p>	การสังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม	<p>เกณฑ์คุณภาพ</p> <p>3 = ดีมาก</p> <p>2 = ดี</p> <p>1 = พอใช้</p> <p>0 = ปรับปรุง</p> <p>ได้เกณฑ์คุณภาพดีขึ้นไปถือว่าผ่าน</p>

12. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

(.....)

นางสาวนิษฐา บุญชัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพิจารณาพฤติกรรมของผู้เรียนรายบุคคล แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

พฤติกรรมบ่งชี้	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น		
2. ไม่ใช่เครื่องมือสื่อสารทำภารกิจส่วนตัว		
3. ไม่พูดคุยในประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องกับบทเรียน		
4. ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย		
5. ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ		

ระดับคะแนน ดีมาก = 3 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ 4 - 5 ข้อ

ดี = 2 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ 2 - 3 ข้อ

พอใช้ = 1 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ 1 ข้อ

ปรับปรุง = 0 คะแนน หมายถึง นักเรียนไม่สามารถปฏิบัติได้เลย

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	3	2	1	0
ระดับคุณภาพ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง

ใบงานเรื่องการวิเคราะห์สารคดีชีวประวัติ

คำชี้แจง : ให้นักเรียนพิจารณาสารคดีชีวประวัติเรื่องพลังแห่งการเปลี่ยนแปลง : ทรงกลด บางยี่ขัน
บรรณาธิการบริหาร นิตยสาร a day ในประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

ประเด็นพิจารณา	ความคิดเห็น
1. องค์ประกอบ	
2. เนื้อหา	
3. กลวิธีการนำเสนอ	
3.1 การตั้งชื่อเรื่อง	
3.2 การเปิดเรื่อง	
3.3 การดำเนินเรื่อง	
3.4 การปิดเรื่อง	
4. การใช้ภาษา	
5. คุณค่าของสารคดี	

เจ้าของผลงาน :

ตัวอย่างสารคดีชีวประวัติ

พลังแห่งการเปลี่ยนแปลง : ทรงกลด บางยี่ขัน บรรณาธิการบริหาร นิตยสาร a day

แฟนนิตยสาร a day จำนวนมากอาจไม่เคยรู้ว่า ก่อนที่ ทรงกลด บางยี่ขัน จะมาเป็นบรรณาธิการบริหารผลัดที่ 3 ของนิตยสารสุดเท่และป๊อปเล่มนี้ เขาเคยคลุกอยู่กับงานด้านสิ่งแวดล้อมมาตั้งแต่สมัยวัยรุ่น เคยเป็นทั้งนักวิชาการและเอ็นจีโอ

เมื่อสอบเข้าคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาฯ ได้ตอนอายุ 16 กว่า ๆ ก็ทำกิจกรรมในชมรมอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ จุฬาฯ จนตอนหลังได้เป็นประธานชมรมฯ พอเรียนถึงปี 3 อันเป็นเวลาที่ต้องเลือกภาควิชา ด้วยความสนุกกับการทำงานสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมา บวกกับคำพูดที่ได้ยินมาเสมอว่า “เราเป็นแค่นิสิตตัวเล็ก ๆ คนหนึ่ง จะเปลี่ยนแปลงโลกได้อย่างไร” ทำให้เขาตัดสินใจเลือกเรียนด้านเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมทั้งในระดับปริญญาตรี และโท โดยตั้งเป้าว่าจะเอาดีในงานด้านสิ่งแวดล้อม และพิสูจน์ว่าเมื่อได้ทำงานแล้ว เขาจะสามารถเปลี่ยนแปลงโลกให้ดีขึ้นได้อย่างไรบ้าง

หลังเรียนจบ ทรงกลดเริ่มทำงานเป็นนักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมที่ศูนย์เศรษฐศาสตร์นิเวศ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาฯ ได้เป็นส่วนเล็ก ๆ ในทีมวิจัยประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (EIA) ครั้งแรกของประเทศไทยในโครงการเขื่อนแก่งเสือเต้น ทำงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ภาวะโลกร้อน) จากนั้นย้ายไปอยู่ที่กองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (WWF)

สำนักงานประเทศไทย เป็นนักรณรงค์คนแรกในฝ่ายพลังงานและ Climate Change ซึ่งขณะนั้น WWF เป็น 1 ใน 2 องค์กรแรกที่รณรงค์ปัญหานี้ในประเทศไทย อีกองค์กรหนึ่งคือ กรีนพีซ

“ทำงานตอนนั้นก็สนุกดีครับ ได้ไปพูดเรื่องโลกร้อนซึ่งไม่มีใครสนใจ ครั้งหนึ่งไปบรรยายที่โรงเรียนอินเตอร์แห่งหนึ่ง ผมบอกว่าน้ำจะท่วมโลก เด็กถามว่าท่วมเมื่อไร ผมบอกว่าอีกสัก 30 - 40 ปี เด็กบอกว่าไม่เห็นแคร์เลย เดียวก็ตายแล้ว ตอนนั้นมีปัญหาเยอะเวลาไปพูด เพราะคนมักตั้งคำถามว่าจริงหรือเท็จ

“สิ่งหนึ่งที่ผมชอบมากสำหรับที่ WWF คือ เขาอิงทุกอย่างบนข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ ห้ามอ้างมั่ว ๆ ห้ามบอกว่าฝนตกผิดฤดูกาล สึนามิ เฮอริเคนแคทรินา อุทกภัย เกิดจากโลกร้อน เพราะเราพิสูจน์ไม่ได้ว่าจริงหรือเปล่า ไม่ใช่เห็นว่าเห็นอะไรได้จังหวะก็สวมเข้าไป แต่ถ้าบอกว่าโลกร้อนจะทำให้เกิดปรากฏการณ์เหล่านี้บ่อยกว่าปรกติ อันนี้พูดได้”

ทำงานที่ WWF ได้ 3 ปี ทรงกลดก็ได้รับการชักชวนจาก วงศ์ทรง ชัยณรงค์สิงห์ ให้เข้าร่วมเป็นหนึ่งในทีมงานนิตยสาร a day การก้าวข้ามจากงานเอ็นจีโอมาสู่การทำสื่อที่มีรูปแบบอย่าง a day ทำให้เขาแทบจะตัดขาดจากโลกของงานสิ่งแวดล้อมและเอ็นจีโอไปเลย เรียกได้ว่ากดปุ่มพอสเรื่องสิ่งแวดล้อมไว้แค่นั้นแล้วกดปุ่มสตาร์ทในโลกอีก โลกที่ไม่เคยสัมผัสมาก่อน

“ผมหยุดตัวเองในเรื่องสิ่งแวดล้อมก็จริง แต่ผมได้ทักษะด้านการสื่อสารกับคน a day เป็นโรงเรียนด้านการสื่อสารที่ดีมาก สิ่งที่ผมได้เพิ่มขึ้นคือความเป็นนักเล่าเรื่อง a day พร้อมจะเล่าเรื่องยากที่สุดให้ทุกคนเข้าใจได้อย่างง่ายๆ และป๊อปได้ ถ้าเราเอาพลังตรงนี้ไปพูดในสารที่ดี มันจะส่งอิทธิพลให้เกิดผลกระทบที่ดีต่อคนในวงกว้าง

“ตั้งแต่สมัยทำงานอยู่ WWF ผมมักตั้งคำถามว่า ปัญหาหนึ่งที่ทำให้งานภาคสังคมเข้าไม่ถึงใจคนชั้นกลางในเมืองไทย เพราะเราขาดนักสื่อสารที่ดีหรือเปล่า คนทำงานด้านการสื่อสารในองค์กรส่วนใหญ่อาจมีใจรัก แต่อาจขาดทักษะ กลับกันในบางองค์กรใช้เอเยนซีที่มีทักษะเต็มเปี่ยมมาช่วยสื่อสาร แต่อาจมีความรู้ความเข้าใจหรืออุดมการณ์น้อยไปหน่อย สารที่นำเสนอออกมาจึงไม่มีอะไรนอกจากเปลือกที่สวยงามหรือหวิวๆ ผมคิดว่ามีคนจำนวนมากที่ทำหน้าที่ตรงนี้ได้และอยากทำ แต่อาจจะขาดโอกาส ผมรู้สึกว่ามีโอกาสแล้ว คือมีพร้อมทั้งใจ ทักษะ และพื้นที่สื่ออยู่ในมือ ดังนั้นจึงต้องลงมือทำอะไรบางอย่าง”

ล่าสุดทรงกลดและทีมงานจึงใช้ ทักษะการสื่อสารที่พวกเขาถืออยู่ ทำ a day ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ 2551 ที่มีธีมเรื่องการปลูกต้นไม้ เป็นวิธีการพูดถึงเรื่องโลกร้อนในแบบของ a day

“มีสื่อที่ทำหน้าที่นำเสนอปัญหาและสาเหตุของโลกร้อนไปเยอะแล้ว a day จึงอยากพูดอีกแบบหนึ่ง ปัญหานี้มาจากการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ ทางแก้มี 2 อย่าง คือ ลดการปล่อย กับเพิ่มแหล่งดูดซับ เราก็เลยชวนคนให้มาปลูกต้นไม้กันเถอะ ปลูกแล้วดีนะ แน่นนอนเราไม่ได้พูดเรื่อง

คาร์บอนไดออกไซด์ พิธีสารเกียวโตอะไรเลย และเราก็ไม่ได้ชวนคนปลูกต้นไม้เพื่อแก้ปัญหาโลกร้อนด้วย เพราะไม่ว่าคุณจะปลูกด้วยเหตุผลอะไร สุดท้ายมันก็นำไปสู่การแก้ปัญหาเหมือนกัน

“แต่อีกอย่างที่ a day อยากจะบอกในยามที่ทุกคนกำลังเห่อเรื่องโลกร้อนกันอยู่คือ ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญไม่ได้มีแค่เรื่องโลกร้อน ยังมีเรื่องขยะพิษจำนวนมหาศาล ปัญหาสัตว์ป่า ป่าไม้ คงน่าเศร้าถ้าเราล้มมันไป แล้วมาใส่ใจกับเรื่องโลกร้อนอย่างเดียว”

ทรงกลดเปรียบเทียบบทบาทของเขาที่มีต่อประเด็นโลกร้อน เมื่อครั้งยังเป็นเอ็นจีโอกับปัจจุบันในฐานะ บ.ก. a day ว่า “โจทย์ตอนนั้นคือทำให้คนเข้าใจโครงสร้างของปัญหา คือ สาเหตุ ผลกระทบ และทางแก้ เป็นการสร้างความตระหนักรู้ให้คน อีกส่วนคือไปคุยกับรัฐบาล องค์กรต่าง ๆ ว่าจะมีมาตรการอย่างไร คุยกับรัฐบาลให้ลงนามในพิธีสารเกียวโต คุยกับภาคธุรกิจให้ลองปรับเปลี่ยนอะไรบางอย่าง แต่ในบทบาทปัจจุบัน ผมอยากทำสื่อที่ทำให้คน ‘รู้สึก’ มากกว่าแค่ ‘รู้’ ผมคิดว่าสื่อสิ่งพิมพ์ส่วนใหญ่ที่ทำให้เรื่องโลกร้อน ทำให้คนรู้ว่าเกิดอะไรขึ้นได้ แต่ไม่สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้คนรู้สึกกับมันจนอยากทำอะไรบางอย่างได้”

แน่นอนว่าโดยบุคคลิกและกลุ่มเป้าหมายของ a day นั้นไม่ใช่ทิศทางที่จะทำให้นำเสนอประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อยู่บ่อยๆ แต่ทรงกลดก็มีช่องทางอีกหลากหลายที่ทำให้เขาสื่อสารความคิดเรื่องสิ่งแวดล้อมออกไปสู่คนหมู่มากได้ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพ็อกเก็ตบุ๊ก ต้นไม้ใต้โลก คอลัมน์ “ดอกไม้ใต้โลก” ใน เนชั่นสุดสัปดาห์ เว็บไซต์เครือข่ายต้นไม้ชี้เหงา (www.lonelytrees.net) รวมทั้งกิจกรรมและการบรรยายต่าง ๆ

“ผมอยากบอกทุกคนว่า การเปลี่ยนแปลงโลกทำได้หลายวิธี สิ่งที่ผมกำลังพยายามทำในประเด็นเรื่องโลกร้อนคือ ทำให้คนมองปัญหานี้ด้วยสายตาดูอีกแบบ ให้ข้อมูลว่าจะช่วยได้อย่างไรบ้าง และกระตุ้น พลังให้พวกเขาลุกขึ้นมาทำ ตอนนี้อย่างทุกคนมองปัญหาเรื่อง Climate Change เป็นวาระแห่งโลกก็ว่าได้ สิ่งที่น่าเศร้าสำหรับประเทศไทยคือ เราอยากแก้ปัญหา แต่เส้นทางที่ทำอยู่เหมือนจะไม่ได้เดินไปหาจุดนั้นเลย ผมว่าปัญหาหลักของเรื่องนี้คือ เราพูดมากกว่าเราทำ และเราทำน้อยกว่าที่เราสามารถทำได้ การรณรงค์เป็นเรื่องที่ดี การใช้ถุงผ้าก็โอเค แต่แทนที่จะทำถุงผ้าสกรีนข้อความ stop global warming ขาย ห้างสรรพสินค้าก็น่าจะลดการใช้พลังงานลงด้วย”

“ทำไมคนจำนวนมาก ที่อยากช่วยแก้ปัญหาโลกร้อนจึงซื้อถุงผ้ามาใช้ ก็เพราะเขาไม่รู้ว่ามีทางไหนที่จะแก้ปัญหาได้อีก ถ้าเขารู้ว่าการเดินทางโดยเครื่องบินมันปล่อยคาร์บอนมหาศาลแค่ไหน เขาก็คงไม่อยากบินนัก ถ้าเขารู้ว่าพลังงานถ่านหินสร้างมลพิษมากกว่าพลังงานชีวมวลเท่าไร เขาก็คงยินดีบอกรัฐบาลว่าจะยอมจ่ายเงินแพงหน่อยเพื่อใช้พลังงานสะอาด”

“การ ทำแคมเปญรณรงค์เรื่องโลกร้อนในหลายประเทศ พอทำให้คนรู้สึกอยากช่วยแก้ปัญหาได้แล้ว ทางแก้คือเปลี่ยนแหล่งพลังงาน ที่เนเธอร์แลนด์มีบริษัทผลิตไฟฟ้าหลายยี่ห้อ มีทั้งผลิตจากถ่านหิน ลม ยี่ห้อลมนะแพงกว่า เขาก็ทำแคมเปญอยากช่วยโลกให้ดีขึ้นใช้ไหม เปลี่ยนมาใช้พลังงาน

สะอาดลี คนทางบ้านก็โทร. ไปยกเลิกบริษัทพลังงานถ่านหิน ขอเปลี่ยนมาติดตั้งกับบริษัทพลังงานลม แพงกว่านิดหน่อย ก็จ่ายได้เพื่อโลก”

“กลับ มามองที่เมืองไทย รัฐบาลไม่มีนโยบายเพิ่มสัดส่วนพลังงานสะอาดเท่าไรนัก ผมคิดว่า นักธุรกิจ องค์กรต่าง ๆ หรือภาครัฐ แทนที่จะรณรงค์ให้ใช้ถุงผ้าจ่ายตลาด หรือปิดไฟคนละดวง น่าจะหันมารณรงค์ให้เกิดมาตรการบางอย่างที่ทำให้เกิดผลชัดเจน เช่นการปรับเปลี่ยนสัดส่วนพลังงานในประเทศ ทำให้รัฐให้เงินอุดหนุนน้ำมันได้ แต่ไม่ให้เงินอุดหนุนโซลาร์เซลล์ ถ้าอยากแก้ปัญหาจริงจังก็ออกนโยบายไปเลยว่าจะลดภาษีให้เท่าไรสำหรับอาคารที่ ติดโซลาร์เซลล์ ผมว่านี่จะเกิดผลที่สุด”

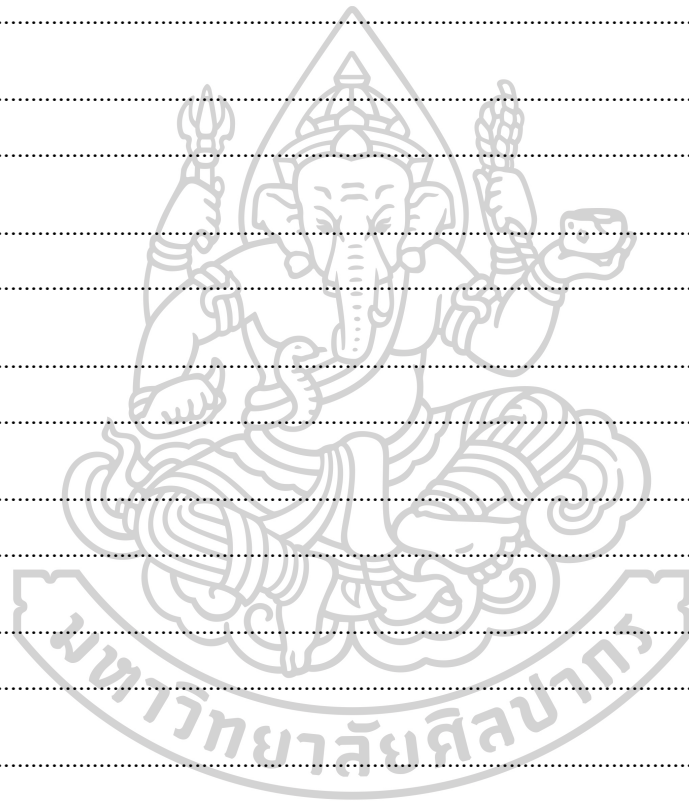
และท่ามกลางบรรยากาศการ รณรงค์เรื่องโลกร้อนที่กำลังเข้มข้น ทรงกลดบอกว่า หากดูกัน เฝิน ๆ ก็เป็นเรื่องน่าชื่นใจ แต่เมื่อมองให้ลึกลงไป เขากลับรู้สึกถึงบางสิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง “คนจำนวนมาก ‘ได้รับ’ ประโยชน์จากการทำงานด้าน Climate Change มากกว่าสิ่งที่ได้ ‘ให้’ กับมันจริงๆ” คือคำพูดที่เขาเคยกล่าวไว้ในการเข้าร่วมประชุม Asian Young Leaders Climate Forum ที่ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อปลายปีที่แล้ว

“องค์กร ห้างร้าน ห้างสรรพสินค้า แปรนด์แฟชั่น ได้ประโยชน์จากการหยิบฉวยคำนี้มาใช้กัน เยอะ ไม่ว่าจะในการสร้างภาพพจน์หรือการขายสินค้า เพราะไม่ว่าเราปะคำนี้ลงไปทำอะไร มันขายได้หมด ทั้งสินค้ากรีนๆ โครงการกรีนๆ การที่ปัญหาโลกร้อนกลายเป็นช่องทางหาผลประโยชน์ก็ไม่ใช่เรื่องผิด แต่ที่น่าห่วงคือ เรากำลัง take จากมันมากกว่า give ผมคิดว่ามันจะดีกว่า ถ้าสิ่งที่คุณทำได้ เปลี่ยนแปลงโลกให้ดีขึ้นจริง ๆ ไม่ใช่แค่ทำให้พวกคุณดีขึ้น”

ที่มา : วิจิตต์ แซ่เฮ้ง. (2551). **พลังแห่งการเปลี่ยนแปลง : ทรงกลด บางยี่ขัน บรรณาธิการบริหาร นิตยสาร a day.** สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2566 จาก, <https://www.sarakadee.com/2008/04/17/zongklod/>

แบบวัดความสามารถในการเขียนสารคดี ชุดที่ 2 เรื่องสร้างสรรค์สารคดีชีวประวัติ

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเขียนสารคดีชีวประวัติของบุคคลที่เป็นต้นแบบ หรือสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน พร้อมตั้งชื่อเรื่องให้เหมาะสม ความยาวไม่เกิน 2 หน้ากระดาษเอสี่ ส่งภายในคาบเรียน (20 คะแนน)

แบบประเมินความสามารถในการเขียนสารคดี

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนนเกณฑ์			
	4	3	2	1
1. ด้านองค์ประกอบ	มีองค์ประกอบของสารคดีครบถ้วนสมบูรณ์ ได้แก่ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง ความจบ	ขาดองค์ประกอบของสารคดี 1 องค์ประกอบ	ขาดองค์ประกอบของสารคดี 2 องค์ประกอบ	ขาดองค์ประกอบของสารคดี 3 องค์ประกอบขึ้นไป
2. ด้านเนื้อหา	เนื้อหาถูกต้อง น่าเชื่อถือ ไม่วกวน ขวนติดตาม สอดคล้องกับประเภทของสารคดี	เนื้อหาถูกต้อง น่าเชื่อถือ แต่วกวน ไม่ขวนติดตาม	เนื้อหาไม่ถูกต้อง ไม่น่าเชื่อถือ แต่ไม่วกวน และขวนติดตาม	เนื้อหาไม่ถูกต้อง ไม่ขวนติดตาม วกวน และไม่น่าเชื่อถือ
3. ด้านกลวิธีการนำเสนอ	ชื่อเรื่องน่าสนใจ ตรงประเด็น เปิดเรื่อง น่าติดตาม ปิดเรื่อง น่าประทับใจ และลำดับเรื่องเข้าใจง่าย สอดคล้องกับประเภทของสารคดี	ชื่อเรื่องน่าสนใจ ตรงประเด็น เปิดเรื่อง น่าติดตาม ปิดเรื่อง น่าประทับใจ แต่ลำดับเรื่องเข้าใจยาก	ชื่อเรื่องน่าสนใจ ตรงประเด็น แต่เปิดเรื่องไม่น่าติดตาม หรือปิดเรื่อง ไม่น่าประทับใจ และลำดับเรื่องเข้าใจยาก	ชื่อเรื่องไม่น่าสนใจ ไม่ตรงประเด็น เปิดเรื่องไม่น่าติดตาม ปิดเรื่อง ไม่น่าประทับใจ และลำดับเรื่องเข้าใจยาก
4. ด้านการใช้ภาษา	ภาษาเหมาะสมกับเนื้อหา สื่อความชัดเจน สะกดคำถูกต้องทั้งหมด และใช้โวหารภาพพจน์	ภาษาเหมาะสมกับเนื้อหา สื่อความชัดเจน สะกดคำถูกต้องทั้งหมด แต่ไม่ใช้โวหารภาพพจน์	ภาษาเหมาะสมกับเนื้อหา สื่อความชัดเจน แต่สะกดคำผิด และไม่ใช้โวหารภาพพจน์	ภาษาไม่เหมาะสมกับเนื้อหา สื่อความไม่ชัดเจน สะกดคำผิด และไม่ใช้โวหารภาพพจน์
5. ด้านคุณค่า	ปรากฏคุณค่าของสารคดีทุกด้าน ได้แก่ ความรู้ อารมณ์ และข้อคิด	ปรากฏคุณค่าของสารคดีด้านความรู้ และอารมณ์ แต่ไม่ปรากฏข้อคิด	ปรากฏคุณค่าของสารคดีด้านอารมณ์ แต่ไม่ปรากฏคุณค่าด้านความรู้และข้อคิด	ไม่ปรากฏคุณค่าของสารคดีที่ชัดเจน

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
17 – 20 คะแนน	ดีมาก
13 – 16 คะแนน	ดี
9 – 12 คะแนน	พอใช้
5 - 8 คะแนน	ปรับปรุง

หมายเหตุ : ได้เกณฑ์คุณภาพ “ดี” ขึ้นไปถือว่าผ่าน

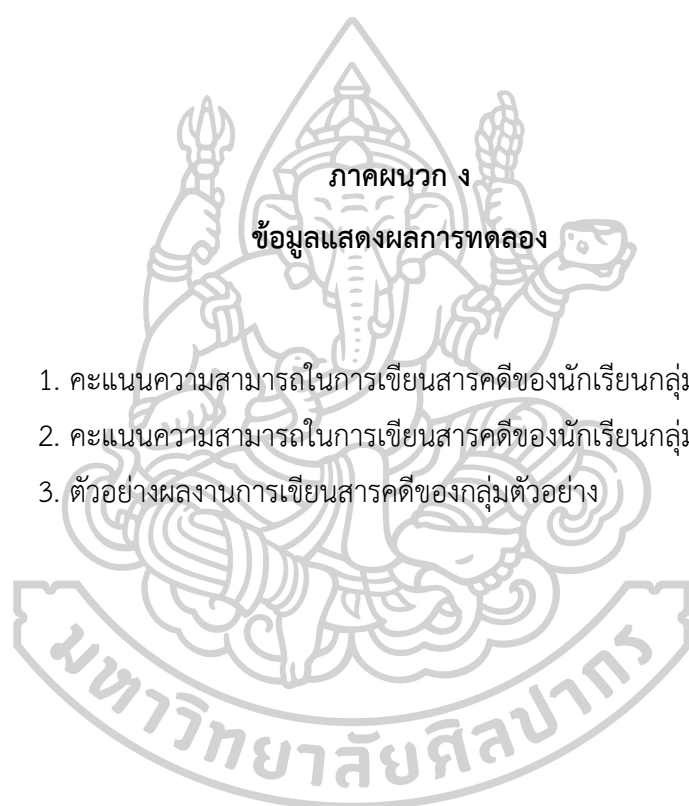

แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

คำชี้แจง : จงเลือกระดับคะแนนที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

- ระดับคะแนน 5 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด
 ระดับคะแนน 4 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก
 ระดับคะแนน 3 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง
 ระดับคะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย
 ระดับคะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อยที่สุด

ประเด็นพิจารณา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
1. กิจกรรมช่วยฝึกกระบวนการคิด					
2. กิจกรรมช่วยฝึกกระบวนการทำงาน					
3. กิจกรรมช่วยให้เข้าใจกลวิธีการเขียนสารคดี					
4. กิจกรรมช่วยให้เข้าใจองค์ประกอบของสารคดี					
5. กิจกรรมช่วยให้มีแนวทางในการสร้างสรรค์งานเขียน					
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้					
6. นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม					
7. นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้					
8. นักเรียนมีโอกาสได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น					
9. นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้					
10. นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม					
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้					
11. นักเรียนมีแนวทางในการเขียนสารคดี					
12. นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนการเขียนสารคดี					
13. นักเรียนมีความรู้สึกเชิงบวกต่อการเขียนสารคดี					
14. นักเรียนนำความรู้เรื่องอรรถลักษณะไปประยุกต์ใช้ในการเขียนประเภทอื่นได้					
15. นักเรียนเห็นว่าความสามารถด้านการเขียนมีประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตประจำวัน					

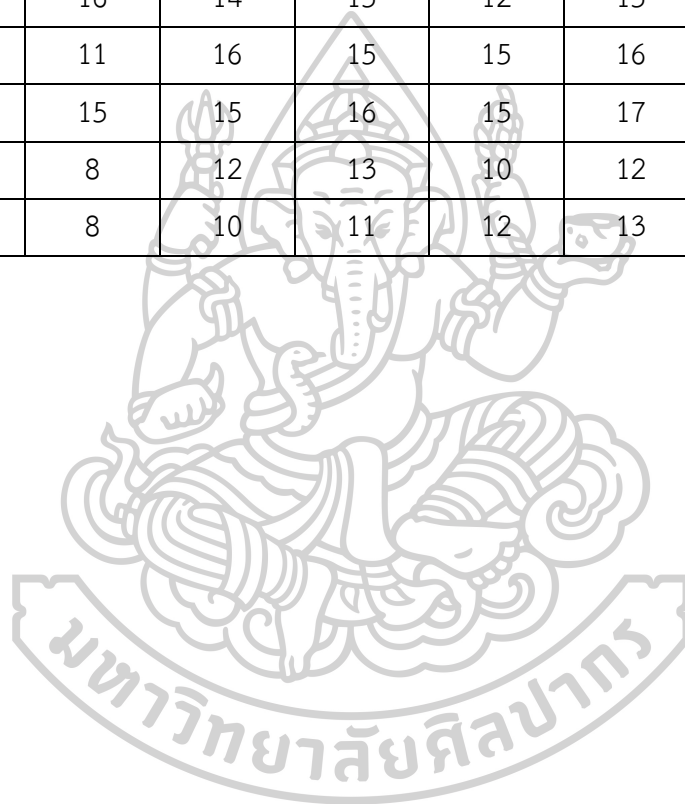
ภาคผนวก ง
ข้อมูลแสดงผลการทดลอง

1. คะแนนความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนกลุ่ม Try Out
2. คะแนนความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวอย่างผลงานการเขียนสารคดีของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 37 คะแนนความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนกลุ่ม Try Out

ที่	ครั้งที่ 1 การเขียน สารคดีท่องเที่ยว		ครั้งที่ 2 การเขียน สารคดีชีวประวัติ		ครั้งที่ 3 การเขียน สารคดีธรรมชาติ		ครั้งที่ 4 การเขียน สารคดีเชิงวิจารณ์	
	ผู้ตรวจ คนที่ 1	ผู้ตรวจ คนที่ 2	ผู้ตรวจ คนที่ 1	ผู้ตรวจ คนที่ 2	ผู้ตรวจ คนที่ 1	ผู้ตรวจ คนที่ 2	ผู้ตรวจ คนที่ 1	ผู้ตรวจ คนที่ 2
1	14	12	14	13	14	15	15	15
2	18	17	20	18	18	16	20	20
3	18	17	20	19	18	18	19	19
4	13	16	16	18	14	14	14	15
5	13	14	14	14	14	13	13	13
6	19	16	16	17	17	16	20	19
7	20	20	15	16	15	15	20	20
8	10	12	15	15	15	14	15	15
9	18	18	17	15	17	16	20	20
10	17	15	16	15	18	17	18	17
11	18	18	15	15	16	16	20	19
12	18	16	15	13	15	14	17	17
13	16	17	16	18	18	18	18	18
14	17	18	17	18	16	16	17	18
15	11	12	14	15	13	14	11	13
16	19	18	15	12	17	15	16	14
17	16	13	12	11	12	11	10	10
18	20	20	17	16	16	17	17	16
19	13	14	14	15	15	13	12	13
20	18	19	20	20	19	18	20	18
21	12	13	19	18	20	18	17	17
22	11	13	12	14	14	13	12	12
23	10	10	11	10	12	14	10	11
24	11	12	13	14	13	15	11	14
25	13	14	8	10	10	11	17	16

ที่	ครั้งที่ 1 การเขียน สารคดีท่องเที่ยว		ครั้งที่ 2 การเขียน สารคดีชีวประวัติ		ครั้งที่ 3 การเขียน สารคดีธรรมชาติ		ครั้งที่ 4 การเขียน สารคดีเชิงวิจารณ์	
	ผู้ตรวจ คนที่ 1	ผู้ตรวจ คนที่ 2	ผู้ตรวจ คนที่ 1	ผู้ตรวจ คนที่ 2	ผู้ตรวจ คนที่ 1	ผู้ตรวจ คนที่ 2	ผู้ตรวจ คนที่ 1	ผู้ตรวจ คนที่ 2
26	10	11	13	15	13	14	10	12
27	20	19	18	19	20	17	20	19
28	17	18	14	15	14	14	17	19
29	14	16	14	15	12	15	16	17
30	11	11	16	15	15	16	14	15
31	14	15	15	16	15	17	17	16
32	7	8	12	13	10	12	10	11
33	7	8	10	11	12	13	10	10

ตารางที่ 38 คะแนนความสามารถในการเขียนสารคดีของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ที่	ครั้งที่ 1 การเขียน สารคดีท่องเที่ยว	ครั้งที่ 2 การเขียน สารคดีชีวประวัติ	ครั้งที่ 3 การเขียน สารคดีธรรมชาติ	ครั้งที่ 4 การเขียน สารคดีเชิงวิจารณ์
1	12	14	15	17
2	20	20	20	20
3	14	19	19	18
4	14	14	16	18
5	11	14	16	18
6	20	20	20	20
7	10	15	17	17
8	11	10	13	16
9	10	12	15	16
10	10	11	11	12
11	10	13	13	14
12	11	11	12	14
13	10	10	12	10
14	10	10	12	13
15	17	18	15	17
16	17	20	18	20
17	12	14	15	16
18	12	13	15	16
19	11	16	14	13
20	17	15	16	18
21	15	17	16	15
22	10	11	12	12
23	10	11	12	14
24	10	10	11	14
25	10	10	12	13
26	16	17	14	16
27	10	15	14	13

ที่	ครั้งที่ 1 การเขียน สารคดีท่องเที่ยว	ครั้งที่ 2 การเขียน สารคดีชีวประวัติ	ครั้งที่ 3 การเขียน สารคดีธรรมชาติ	ครั้งที่ 4 การเขียน สารคดีเชิงวิจารณ์
28	7	10	11	14
29	5	10	11	12
30	7	10	10	15
31	12	12	15	16

ตัวอย่างผลงานการเขียนสารคดีของกลุ่มตัวอย่าง

ชายผู้พิทักษ์ป่า : สืบ นาคะเสถียร ข้าราชการป่าไม้ และนักอนุรักษ์

“เสียงปืนที่ดังลั่น ตัวแม่นั้นต้องสิ้นใจ ลูกน้อยที่แบกไว้ กระทบไปเพราะแรงปืน ผืนใจ
เข้ากอดแม่ หวังแก้ให้แม่ฟื้น แม่จำเพราะเสียงปืน จึงไม่คืนชีวิตมา โทษไหนจึงประหาร ศาลไหน
พิพากษา ถ้าลูกท่านเป็นสัตว์ป่า ใครเข่นฆ่าท่านยอมไหม ชีวิตใครใครก็รัก ท่านประจักษ์หรือไม่
ไหน โปรดเถิดจงเห็นใจ สัตว์ป่าไซ้ก็เหมือนกัน”

สืบ นาคะเสถียร นักอนุรักษ์และนักวิชาการด้านทรัพยากรธรรมชาติผู้สละชีพจากการ
พยายามปกป้องแก่งเขียวหวานและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยขาแข้ง เพื่อเป็นการเรียกร้องให้
ผู้คนในสังคมเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญของโลกที่กำลังถูก
ทำลาย

สืบ นาคะเสถียรเดิมชื่อว่า “สืบยศ” มีชื่อเล่นว่า “แดง” เกิดที่ตำบลท่างาม อำเภอเมือง
ปราจีนบุรีจังหวัดปราจีนบุรี เป็นบุตรของนายสลับ นาคะเสถียร อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี
และอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี กับนางบุญเยี่ยม นาคะเสถียร มีพี่น้องทั้งหมด
สามคน โดยสืบเป็นบุตรคนโต ต่อมาสืบได้สมรสกับนิสา นาคะเสถียร และมีบุตรสาวคือ ชินรัตน์ นาคะเสถียร

ในวัยเด็กสืบเป็นคนที่มีการเรียนดี ยามว่างก็มักจะช่วยครอบครัวทำไร่ไถนาเสมอ และสืบ
ได้คิดวิธียกเสริมแนวคันนาเองเพื่อไม่ให้มีปัญหากับเพื่อนบ้าน แสดงให้เห็นว่าสืบเป็นคนรักความ
ยุติธรรมมาตั้งแต่เด็ก เมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท สืบเข้ารับราชการและประจำอยู่ที่เขต
รักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่ จังหวัดชลบุรี ณ ที่แห่งนั้น สืบได้ทราบว่ามีการอพยพสัตว์ป่า
ทำลายป่าเป็นจำนวนมาก ต่อมาสืบได้รับทุนการศึกษาจากประเทศอังกฤษ เมื่อจบมาก็ได้กลับมารับ
ตำแหน่งหัวหน้าเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบางพระ สุดท้ายนี้ในพ.ศ. 2526 สืบขอย้ายไปเป็นนักวิชาการ
ประจำกองอนุรักษ์สัตว์ป่า เพื่อทำหน้าที่วิจัยสัตว์ป่าเพียงอย่างเดียว

เมื่อสืบย้ายไปเป็นนักวิชาการประจำกองอนุรักษ์สัตว์ป่าแล้ว เขาก็ได้ทำงานที่เขารักอย่าง
เต็มที่ สืบมีความผูกพันกับป่าไม้และสัตว์ป่าเป็นอย่างมากเนื่องจากเขาได้วิจัยชนิด และพฤติกรรมต่าง

ๆ ของสัตว์ป่า โดยสืบได้นำกล้องวิดีโอทัศน กล้องถ่ายภาพ และการสเก็ทซ์ภาพมาบันทึกการวิจัย ต่อมา ภาพและวิดีโอทัศนจากการวิจัยต่าง ๆ ของเขาได้กลายเป็นผลงานวิจัยที่สำคัญของประเทศไทย

“ผมเลือกที่นี่เพราะเกลียดป่าไม้ แม้มาเรียนป่าไม้ตอนอยู่มหาวิทยาลัยก็รู้สึกว่าจะไม่ชอบป่าไม้ เรื่องที่ว่า ป่าไม้มันโง่ พวกป่าไม้มันร่ำรวยมาจากการโง่ป่า ผมรู้สึกพิตพวกนี้ดี เพราะสมัยนั้นพ่อผมเป็นปลัด จังหวัดผมไม่อยากจะไปยุ่งไม่อยากจะไปโง่กับมัน ”

แต่เมื่อมีผู้รักษาแล้วก็ย่อมมีผู้ทำลาย แม้สืบจะพยายามปกป้องรักษาป่าไม้ไว้เพียงใด ผู้มี อิทธิพล

ก็ยังคงเข้ามาหาผลประโยชน์จากป่าไม้และสัตว์ป่าเหล่านี้อยู่ดี ครั้งหนึ่งสืบได้ติดตามนักวิจัย ชาวต่างชาติ

พร้อมด้วยอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เข้าไปสำรวจกวางผา สัตว์ใกล้สูญพันธุ์ ในดอยม่อน จอง จังหวัดเชียงใหม่ เวลานั้นชาวบ้านจุดไฟล่าสัตว์จนเกิดไฟป่า คณะของสืบหนีไฟป่าเป็น โกลาหล และได้มี เจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าตกลหน้าผาถึงแก่ความตาย

“เราต้องทำงานแข่งกับเวลา... แข่งกับระดับน้ำที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ เพราะรู้ว่าหากเราไม่ไปช่วยชีวิตแล้ว มันต้องตายแน่”

ในปี พ.ศ. 2529 สืบได้ช่วยอพยพสัตว์ป่าที่ตกค้างอยู่ในแก่งเพราะปัญหาการสร้างเขื่อนจน เกิดน้ำท่วม พยายามช่วยเหลือสัตว์จำนวนมากแต่ส่วนมากสัตว์เหล่านั้นกลับถึงแก่ความตาย สืบ ตระหนักได้ถึงโทษของการสร้างเขื่อนนี้จึงได้ออกมาเรียกร้อง จนสามารถระงับโครงการการสร้างเขื่อน น้ำโจนนี้ได้ แต่ชัยชนะก็คงอยู่ได้ไม่นานเพราะผู้ทำลายก็ยังคงเพิ่มขึ้นเสมอ ต่างจากผู้รักษาที่มีน้อยลง ทุกวัน

“ ผมคิดว่าชีวิตผม ผมทำได้ดีที่สุดแล้วเท่าที่ผมมีชีวิตอยู่ ผมคิดว่าผมได้ช่วยเหลือสังคมแล้ว ผมคิดว่าผมได้ทำตามกำลังของผมดีแล้ว และผมพอใจ ผมภูมิใจสิ่งที่ผมทำ ”

วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2533 สืบยังคงทำหน้าที่ของเขาตามปกติ เขาได้อุทิศเครื่องมือ เครื่องใช้ในการศึกษาวิจัยด้านสัตว์ป่าให้แก่สถานีวิจัยสัตว์ป่าเขานางรำ และได้สั่งให้ตั้งศาลเคารพดวง วิญญาณเจ้าหน้าที่ที่เสียชีวิตในการรักษาป่าห้วยขาแข้ง ในช่วงหัวค่ำของสืบยังคงปฏิบัติตัวพูดคุยกับ เจ้าหน้าที่ตามปกติตั้งเช่นเคย แต่เมื่อเขากลับไปบ้านพัก ด้วยภาระอันหนักอึ้งที่ชายเพียงคนเดียวแบก รับเอาไว้ ผืนป่าทั้งแผ่นดินและเหล่าสัตว์ป่าทั้งพงไพรที่เขาเคยโอบกอดมันเอาไว้ บัดนี้เขาไม่สามารถ โอบกอดมันไว้ได้อีกแล้ว ท่ามกลางความเจ็บปวดของพงไพร เสียงปืนได้ดังขึ้น ชายผู้รักษานั้นได้จาก ไปแล้ว

เช้ามีวันที่ 1 กันยายน 2533 เจ้าหน้าที่ได้มาพบร่างของสืบท่อนอนตะแคงข้างห่มผ้าอย่างเรียบร้อยข้างร่างนั้นมีกระดาษใบหนึ่งซึ่งข้างในมีข้อความที่เขียนไว้ดังนี้

“ ผมมีเจตนาที่จะฆ่าตัวเอง โดยไม่มีผู้ใดเกี่ยวข้องในกรณีนี้ทั้งสิ้น ”

สุดท้ายนี้ทั้งนี้สืบท่อนอนตะแคงตั้งแต่เด็ก ทั้งวิชาได้เขาได้รับมาไม่ว่าจะเป็นจากในประเทศหรือต่างประเทศ ทั้งปัญหาที่เขาต้องอดทนฟันฝ่า ทั้งความรักและผูกพันต่อป่าและสัตว์ป่า ทั้งความเมตตาที่เขามอบให้ ทุกอย่างนี้ล้วนหล่อหลอมให้เกิดเป็นชายผู้รักป่าคนี่ขึ้นมา ความเสียสละของเขาเพื่อป่าไม้นั้นไม่สามารถหาสิ่งใดมาทดแทนได้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวชนิษฐา บุญชัย
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2563 สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ.2564 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	1/47 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

